

Siirtolaisuus – Migration 1/2012

39. vuosikerta / 39th year
ISSN 0355-3779 (painettu)
ISSN 1799-6406 (verkkajulkaisu)

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
The Institute of Migration
Eerikinkatu 34, 20100 Turku, Finland
Puh. / tel. (0)2-2840 440
Fax (0)2-2333 460
email: kirsai@utu.fi
<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi>
<http://www.migrationinstitute.fi>

Pohjanmaan aluekeskus
Österbottens regioncenter
Regional Centre of Ostrobothnia
Keskuskatu 32, 1-rappu
60100 Seinäjoki, Finland
Puh. / tel. (0)44-2592447
email: siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Ismo Söderling

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Kirsi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2012 / Subscriptions 2012

4 numeroa / nummer / issues
15 €/vuosi/år/year

VAMMALAN KIRJAPAINO OY

Yksittäisten kirjoittajien mielipiteet ovat heidän omiaan.

Sisältö • Contents

- Ismo Söderling
Pääkirjoitus: Kotoutumisen sietämätön vaikeus
- I. Jasinskaja-Lahti, T. A. Mähönen, S. Varjonen, L. Arnold, A. Yijälä & K. Jurva
Identities and integration in the context of ethnic migration
- Veli-Matti Pussinen
Varhainen maahanmuuttajaryhmä – vallonit Suomessa 1600- ja 1700-luvuilla
- Henna Kyhä
Korkeakoulututkinto ei takaa maahanmuuttajille työtä
- Anne Häkkinen & Markku Mattila
Maahanmuuttajien kotoutumiskokemukset Etelä-Pohjanmaan maaseutumaisille alueille
- Esa Hakala
Muisteluja maailmalta: Suomalaiselämää Floridassa
- Elli Heikkilä
Research Director's Column
- Markku Mattila
Aluepäällikön palsta
- Tellervo Lahti
Siirtolaisuusmuseon kuulumisia
- Kirjat • Böcker • Books
- Tiedotuksia

Kansi: Välittömästi Titanicin uppoamisen jälkeen julkaistiin 12-osainen kirjasarja: "Titanicin perikato". Kirjat on lainannut instituutin näyttelyyn rouva Helmi Peuronpuro (Lappi TL).
Kuva: Jouni Korkiasaari.

Kotoutumisen sietämätön vaikeus

Ismo Söderling

Suomi sai uuden maahanmuuttajien kotoutumista (integroitumista) edistävän lain viime syksynä. Lain yksinkertaisena ideana on tarjota kaikille maahanmuuttajille omat kotoutumispolkinsa, joiden puitteissa voidaan tukea ja edistää tulijoiden osallisuutta yhteiskunnassa. Aikaisempi laki oli tavoitteiltaan vaatimattomampi keskittyen lähinnä työttömien työnhaun tukemiseen.

Uusi laki pyrkii edistämään myös eri viranomaisien yhteistyötä. Laki sinällään vaikuttaa hyvältä. Suomalainen kotouttaminen sai hieman lisämaustetta, kun uuden hallituksen työnjaossa kotouttamisasiat siirrettiin sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Kestänee vuosia ennen kuin suomalainen kotouttamiskäytäntö lähtee liitoon eri alue- ja viranomaistasoilla. Siihen asti me jokainen kotosuomalainen voimme edistää lain henkeä omilla toimillamme. Ohessa muutama vinkki omakohtaisesti koettuna. Ilmeisesti keinot ovat onnistuneita, koska niitä hyvällä muistelen vuosikymmenien jälkeenkkin.

Ruotsin malliin: Olin Ruotsissa 1960–70 –luvuilla jonkin aikaa auto- ja terästehtailla oppimassa elämää ja pakkotahtista työntekoa. Suuret siirtolaisuusvuodet olivat parhaillaan menossa. Kielitaidottomia, ujoja suomalaisia oli tehtaiden käytävät väärällä. Meitä lukion käyneitä pyydettiin usein tulkeiksi. Ensimmäinen tulkkaukseni oli ikimuistoinen Volvon Göteborgin tehtaalla. Työnjohtaja Thorp pyysi göteborgskallaan (Skånen murreta) kääntämään suomalaisille maalareille, että tehtaan käytävä (väg) pitää maalata keltaiseksi työnjohtajan kopin luota. Käänsin, ja kun Thorp tuli tunnin kuluttua takaisin, oli pomojen kopin seinät (vägg) hyvää vauhtia vaihtamassa väriä. Pomo mökötti viikon verran. Taisi Kuusamon pojillakin hiipua usko suomalaiseen lukio-opetukseen. Mutta siitä se lähti. Olimme linkkinä ja aina käytettävissä – kyllä tulkkaaminen aina liukuhihnan voitti. Ja voi niitä kiitollisia silmiä, kun ”oma” oli tukemassa.

Amerikan malliin: Seuraavan kotouttamiskoulutuksen sain 1980-luvun lopulla kun olimme perheinemme Ann Arborissa University of Michiganissa. Yliopistolla oli tervetulo-ohjelma kaikille vieraileville tutkijoille. Jostain kumman syystä sain kutsun rehtorin rouvan pitämille japanilaisille teekutsuille. Vaikka kahvihammasta kolottikin, oli tilanteen sosiaalinen luonne ja vilpittömyys omalla tavallaan hellyttävää. Sen opin Yhdysvalloista, että vierailijoille pitää olla oma mentori (”luottohenkilö”, opastaja) ja erityistä ohjelmaa. Oma mentorini oli ”Bill”, Vietnamin sodan veteraani. Hänen sotatraumansa oli kova – samoin marihuanan tarve. Mutta Bill oli aina käytettävissä tiukoissa paikoissa – ja niitähän siirtolaisella riittää.

Kanadan malliin: Kovinta kyytiä olen kotouttamisasiossa saanut Quebecissä Kanadassa, jossa olin vaimoni kanssa vierailevana tutkijana 1990-luvun puolen välin paikkeilla. Sinällään Kanadahan tunnetaan monikulttuurisuuden kehtona ainakin alan tiedekirjallisuudessa. Käytännön kokemus on vain hieman toisenlainen ainakin ranskankielisessä Kanadassa: ”kotiutua pitää, mutta meidän ehdoillamme”. Yliopistolla oli kieli- ja kulttuuripatrolleja. Biokemisti-vaimoni joutui laboratoriopulloistaan vaihtamaan englanninkieliset etiketti-tekstinsä ranskaksi. Ehkä tilanne on rauhoittunut niillä kulmin sitten 1990-luvun. Nationalismi ja maahanmuutto eivät tule oikein keskenään toimeen.

Viron malliin: Entä Viro? Naapurimaassamme on satojatuhansia venäläisiä ja heidän jälkeläisiään. Venäjänkielisistä palveluista ja kulttuurisista oikeuksista ei maassa juurikaan puhuta. Virolaisten trauma sotiin jälkeiseen miehitykseen on ymmärrettävä. Kannattaisiko asenteita kuitenkin lieventää vähitellen uusien sukupolvien tullessa työmarkkinoille? Kun Viro haikutui EU:n jäseneksi, istuin muutaman kerran Viron hallituksen kokouksissa seuraamassa hakuprosessiin liittyvien integraatiokysymysten käsittelyä. Selvästi

oli havaittavissa, että tavoitteena oli tehdä vain tarvittava minimi, eli se, mitä tarvitaan jäsenyyden saamiseksi. Eipä sitten kauan kestänytkään, kun Virossa puhkesi patsaskiista. En halua olla pahanilman lintu, mutta tuskinpa tuolloinen ”vääntö” virolaisten ja Viiron venäläisten välillä jää viimeiseksi.

Takaisin Suomeen. Uusi kotoutumislakimme lähtee toimimaan, mikäli muutama reunaehto toteutuu. Ensinnäkin resurssien riittävydestä on huolehdittava. Jos halutaan, että maahanmuuttajat oppivat kielen ja saavat työtä, se edellyttää voimakasta taloudellista panostamista. Kieli- ja työllisyyskoulutus täytyy toteuttaa siten, että maahanmuuttaja saa sen nopeasti, helposti ja laadukkaasti. Samoin täytyy olla itsestään selvää, että kotoutumiskoulutuksen väistämisestä täytyy olla omat seuraamuksensa. Reunaehtona on myös

eri hallinnonhaarojen ja virkahenkilötason yhteispeli. Miten saada ELY-keskukset, kunnat ja yksityiset sektorit pelaamaan yhteen – siinäpä haastetta.

Kotouttaminen ei toteudu suuristakaan resurssista huolimatta, ellei kantaväestö suhtaudu ymmärtäväisesti ja hyväksyvästi tulijoihin. Tässä suhteessa kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi. Mitä aikaisemmin opimme kotoutumiseen liittyvät käytännöt, sitä harmonisempi ja tehokkaampi on yhteiskuntamme. Pallo onkin opetus- ja kulttuuriministerillä. Kotoutumiseen ja monikulttuurisuuteen liittyviä käytäntöjä on hyvä opetella ja harjoitella jo tarhassa ja peruskoulussa. Olisihan se soma kuulla kuusivuotiaan kertovan tarvittaessa, että ”hei pappi, neekerivitsit eivät ole kivoja”.

The unbearable difficulty of integration

Last fall, Finland passed new legislation to promote the integration of immigrants. The premise of the law is to offer all immigrants their own path to integration, and thus help them become part of Finnish society. The earlier law had more modest goals, relating mostly to helping unemployed immigrant job-seekers with their career development.

There are currently about 200,000 immigrants in Finland. While legislation can ease the integration process, it is nevertheless also important that we, through our own actions, contribute to helping the new arrivals to integrate.

Over the years my career has taken me to Sweden, the United States and Canada. Each country has its own practices that we can use as lessons here in Finland. In Sweden, people were always vigilant about making immigrant voices heard in the workplace, and many times I helped in this process as an interpreter. In the United States it was considered important to arrange meetings and gatherings to advance integration, and finding a workplace “mentor,” or support person, was also common.

In French-speaking Canada I saw what the dissection of nationalism and immigration looked like. At

the university where I worked, various “language police” roamed the halls making sure that English didn’t dominate. It was not a pleasant experience. Some situations can be challenging, like the one in Estonia (and the other Baltic countries), which is home to a substantial Russian minority whose linguistic and cultural autonomy are quite restricted. Estonia continues to bear the trauma of its post-war occupation period – but isn’t it time for a bit of détente by now?

Even with excellent resources, integration does not happen unless the original population meets the new immigrants with understanding and tolerance. In the end, integration is a two-way process, and the earlier we as people learn to contribute to it, the more harmonious and efficient our society will become. Now, the ball is in the hands of the Finnish Minister of Education and Culture. We should be learning about and practicing the procedures related to integration and cultural diversity already in kindergarten and comprehensive school. How nice would it be to hear a six-year-old tell his or her father, “Dad, it’s not really funny when you make jokes about black people”?

Identities and integration in the context of ethnic migration

A longitudinal, multi-pronged approach to studying Ingrian-Finnish migrants

I. Jasinskaja-Lahti*, T. A. Mähönen, S. Varjonen, L. Arnold, A. Yijälä & K. Jurva

This paper presents some of the key results of the INPRES (“Intervening at the pre-migration stage: Providing tools for promoting integration and adaptation”) research project concerning identity and integration of Ingrian Finns migrating from Russia to Finland. Conducted at the University of Helsinki between 2008 and 2011, the aim of the research project was to investigate the factors involved in these migrants’ integration processes over the course of the migration process, starting before they move to Finland. The project also aimed to provide research-based tools to promote integration and positive intergroup relations. In this paper, we discuss our findings that concern the complexity of identities and how they are constructed and change based on context. The role of identities in the formation of acculturation orientations, and anticipated and actual intergroup relations are also discussed. The results presented are derived from our most recent INPRES publications and ongoing work.

Key words: ethnic (re)migration, identity, acculturation, intergroup relations

Avainsanat: paluumuutto, identiteetti, akkulturaatio, ryhmienväliset suhteet

Background

Finland has one of the smallest proportions of people of immigrant background in Europe, with foreign citizens constituting only 3.2 per cent of the total population in 2010. The biggest and the most rapidly growing immigrant group in the Finnish context is

that of Russian-speaking immigrants from Russia and other parts of the former Soviet Union (FSU), which make up about one third (i.e., approximately 55,000) of the total immigrant population in Finland (Statistics Finland 2010.)

An influx of voluntary migrants is important for Finland because of the country’s great need for labour; like most European countries, Finland faces an aging population. Until recently, the policy has been to meet labour needs domestically or through the return migration of former nationals and their descendants – which makes the Finnish context different from that of the other Nordic countries (Valtonen 2001). The biggest group of ethnic migrants are Ingrian Finns, who are mainly the descendants of Finns who emigrated from Finland between the 17th and the beginning of the 20th century to rural Ingria (located between St. Petersburg and the Gulf of Finland). The main reason for this wave of emigration was Sweden’s interest in replacing the Orthodox population with Lutherans in the Ingrian area, which was transferred from Russia to Sweden in the Stolbova Peace Agreement in 1617. In addition to this main wave, two smaller groups of Finnish remigrants consist of the descendants of Finns emigrating from Finland to the FSU territory during the 1920s and 1930s and after the World War II (e.g., Jasinskaja-Lahti 2000).

During and after World War II, many Ingrian Finns were relocated around the FSU, which led to ethnic persecution and dispersion, nationally mixed marriages, and often also monolingualism in the Russian language. For decades, people with Finnish roots in Russia were isolated from contemporary Finnish society. The political opening of the Soviet Union at the end of the 1980s, and finally its collapse in the early 1990s, allowed people with Finnish roots living in Russia to (re)discover their Finnishness (see e.g., Davydova & Heikkinen 2004).

*Corresponding author: Inga Jasinskaja-Lahti (PhD) is a Professor of Social Psychology at the Department of Social Research at the University of Helsinki, Finland.

Ethnic migration from the FSU to Finland officially began in 1990, when people of Finnish descent, as well as their relatives, were given the right to apply for Finnish repatriate status in order to migrate to Finland. In order to get repatriate status, applicants must satisfy certain selection criteria including proof of their Finnish ethnic background. In addition, they must demonstrate sufficient Finnish language competence in an official language test. They can prepare for this test by attending an immigration training program in Russia that includes courses on Finnish language and culture. Due to the long waiting list and problems with finding housing in Finland, potential migrants have typically had to wait years (up to 15 years) in Russia before migration. Consequently, potential Ingrian-Finnish ethnic migrants start preparing themselves for future migration and rediscovering their Finnish identity long before they actually cross the Finnish border. It should be noted that while the remigration of Ingrian Finns has represented a large source of migrants to Finland since the 1990s, in 2011, Finnish authorities decided to close the queue for ethnic remigration and apply the same immigration criteria for ethnic migrants as those used for labour migrants. Approximately 30,000 Ingrian-Finnish ethnic migrants have moved to Finland since 1990 and the approximately 10,000 registered potential ethnic migrants (including their family members) that are still residing in Russia have five years left to apply for repatriate status (Finnish Immigration Service 2011).

Previous studies on Ingrian Finns have demonstrated that the integration of these migrants into Finnish society has been challenging. As in the case of migrants from the FSU to other countries of remigration, such as Germany and Israel (Heleniak 2006), the problems encountered by Ingrian-Finnish migrants often involve a lack of human or material resources. Despite their partly Finnish background (and in the case of the older migrants, Lutheran religion) which make them culturally similar to national Finns, they are often monolingual in Russian, do not have corresponding professional qualifications to the Finnish system and typically have linguistically closed social networks, which prevents them from functioning as full members of the society and predisposes them to constant experiences of ethnic discrimination (Jasinskaja-Lahti, Liebkind, & Perhoniemi, 2006; Jasinskaja-Lahti, Liebkind, & Solheim 2009). As such, the Finnishness of Ingrian Finns is largely questioned

by the national majority group (e.g., Jasinskaja-Lahti, Liebkind, Horenczyk, & Schmitz 2003; Jasinskaja-Lahti, Liebkind, Jaakkola, & Reuter 2006).

These migrants are also targets of relatively negative attitudes and, as Russian speakers and moving from FSU/Russia, they are almost unanimously considered to be ethnically Russian by the Finnish majority population, which places them among the least welcome immigrants together with the Somalis and the Arabs (Jaakkola 2005). Such experiences have been shown to be unexpected by these ethnic migrants who view themselves as being at least partly “Finnish” either because they consider themselves to be so or because they have been defined as such by others prior to their move to Finland (Jasinskaja-Lahti 2000). So, despite the assumption of similarities between Ingrian-Finnish migrants and the Finnish majority population – which clearly underlies the Finnish remigration policy and, as we argue, is visible in the expectations and identity constructions of Ingrian Finns, the reality is much more complex. This highlights the contextual nature of identities and urges us to take a close look at not just what happens after migration, but also the pre-migration context (see also Davydova & Heikkinen 2004).

The INPRES project

To study the migration and integration processes of Ingrian-Finnish ethnic migrants moving to Finland, the four-year INPRES project was designed and carried out at the Unit of Social Psychology of the University of Helsinki between 2008 and 2011. The study was supported by the Academy of Finland (Grant No 1123297). One of the main focuses of the project was on the identity formation and construction as well as identity change undergone by ethnic migrants over the course of their migration process from Russia to Finland. Both the pre-migration and post-migration stages have been taken into account and two distinct lines of psychological research on identity were used: cognitive and developmental psychological approaches to identity formation and change (e.g., social identity theory and acculturation psychology), and a social constructionist approach to identity as a social action (e.g., discursive social psychology). Such a research design has rarely been employed in previous research on voluntary/ethnic migrants.

Participants

Participants of the INPRES research project were recruited, at the pre-migration stage in Russia during spring 2008, through Finnish language courses organized by the Finnish authorities for potential migrants as part of their immigration training. Survey respondents were asked to take additional questionnaires home to be filled in by their spouses or other relatives who were also planning to move to Finland. In addition to the people taking part in the language training, the questionnaire was sent to those potential migrants who had already passed the language test and were in the last phase of the pre-migration process that is, waiting to be officially granted a place of residence in Finland.

Two follow-up survey data were collected between 2009 and 2011 from those participants of the pre-migration stage who had migrated to Finland. These participants were tracked using the Finnish population register. While several measures were used in both stages, the pre-migration survey mainly concerned migrants' expectations and the post-migration survey focused on migrants' experiences of living in Finland.

Along with the quantitative survey study, four semi-structured focus groups were conducted at the pre-migration stage in Russia in 2008, with one session in Petrozavodsk and three sessions in St. Petersburg. Focus group participants were recruited from those who answered the survey during the pre-migration training programme. In total, there were 26 interviewees with six to seven in each group at the pre-migration stage. In 2010, three follow-up sessions were conducted in Helsinki with 11 of the original participants in all (three to five participants in each focus group). The focus group sessions were conducted in Russian, by the first author, who is a native Russian speaker.

Results

In the INPRES study, we placed emphasis on context, time and reciprocity in terms of how identities are formed and produced during the migration process. Specifically, we have argued for the need to study the migration and integration process in general – and identities in particular – starting from the pre-migra-

tion stage, which has been generally neglected in research on voluntary migrants. The multiple (Russian, Ingrian-Finnish and national Finnish) identities of migrants were approached through a focus on self- versus other-ascribed identities and identity changes. In the next section, we present our results in terms of three theoretical traditions used in the INPRES project to study identity and integration. Each of these – namely the acculturation, social identity, and discursive approaches – is characterized by different theoretical and methodological tools to address the complex phenomenon of migrant identity. In the INPRES project, these approaches have been used separately as well as concurrently to formulate the specific research questions of the study and explain findings. This was done to further develop the separate lines of research on identity in the context of migration, as well as to gain a dynamic and complex understanding of the migration and integration processes as experienced and constructed by ethnic migrants.

Identities over the course of the migration process: Applying social identity, discursive and acculturation approaches

In social psychological research on immigrant integration, the social identity approach has been the basis of much of the quantitative research on ethnic and national identities (e.g., Jasinskaja-Lahti et al. 2009; Verkuyten 2007). In this field of research, migrant's ethnic and national identities are seen as parts of their social identity and defined as a person's self-concept as a member of an ethnic/national group. For multiethnic or multiply identified people such as ethnic migrants in this study, there is not an obvious single ingroup or outgroup. In fact, multiply identified individuals can claim membership in two or more groups, but are sometimes not accepted by others as a member of either. The challenge faced by these individuals is not only to balance the importance of two or more distinct identities, but rather to integrate or otherwise manage multiple potentially conflicting, but often also enriching, identities (Phinney & Alipuria 2006). From the perspective of acculturation research, which has also investigated matters of identity among immigrants, cultural contact between two or more groups leads to changes within cultures and individuals. In

particular, the notion of psychological acculturation refers to changes in individual experiences as a result of being in contact with other cultures, and as a result of the group-level acculturation that one's cultural or ethnic group is undergoing (Graves 1967). From this approach ethnic identity is particularly meaningful when people from different ethnic groups are in contact with each other, and it has been shown to be especially important for ethnic minorities (Phinney 2001). In the acculturation research tradition, ethnic identity has typically referred to a person's ethnic identification, feelings of belonging and commitment to one's own ethnic group, attitudes towards own ethnic group, and a feeling about shared values (Phinney 1990; 1996). Thus, what separates ethnic identity from other social identities is the shared thought of imagined or real common origin and ancestry (Verkuyten 2005).

According to our quantitative findings presented in four articles (i.e., Jasinskaja-Lahti et al., 2011; Mähönen & Jasinskaja-Lahti, in press; Jasinskaja-Lahti, Mähönen, & Ketokivi, submitted; Yijälä & Jasinskaja-Lahti, 2010), participants highly identified with both cultural groups, Russians and (Ingrian) Finns, in the pre-migration stage, with the Ingrian-Finnish identification being slightly more pronounced than Russian identification. These results refer to bicultural or alternatively more complex identity structures among the ethnic migrants studied and support our previous study (Jasinskaja-Lahti & Liebkind 1999) showing that among newly immigrated adolescents from Russia to Finland, particularly Finnish identity was accentuated at the expense of their Russian identity.

Also based on the discursive analysis of focus group data (Varjonen, Arnold, & Jasinskaja-Lahti, 2009, submitted), participants constructed a predominantly Finnish identity for themselves at the pre-migration stage. In the discursive approach, the assumptions regarding cognitive processes are put aside and the research object is approached on the level of language use, which again is treated as social action. This means that the use of language is seen, consciously or unconsciously, as action-oriented and serving different kind of social functions (e.g., Burr 2003). In other words, the focus is on what people "do" in their talk and how they do it. As such, discursive psychology is not interested in whether language use reflects some underlying attitude or feeling (see e.g., Wiggins & Potter 2007, Potter & Wetherell 1987; Potter 2003).

Discursive psychology, although often presented and used as an alternative approach to the study of psychological matters, is not oppositional to more traditional cognitive approaches used to study acculturation and ethnic identity in social psychology. These two approaches can be seen as focusing on different analytical levels, thus complimenting each other to better address questions of ethnic identity as a social phenomenon (Verkuyten 2005).

In our pre-migration focus group data, the category of Ingrian Finns was rarely used by the participants; rather, the key categories used in identity negotiations were Finns and Russians. Finnish identity was built by, for example, referring to Finnish mental characteristics, such as honesty. Similarly to the results of the Davydova and Heikkilä's (2004) pre-migration study among the same population, in this study, these kind of identity constructions were often built using a fairly deterministic biological discourse, in which Finnish characteristics were explained as a result of Finnish blood and genes. Thus, as a biological fact Finnishness was constructed as something that cannot be taken away, an inner resource that does not disappear even after living many generations in Russia. Reducing Finnishness to couple of key characteristics, such as honesty, that all Finns are supposed to share, makes it possible for an individual to claim a Finnish identity on the basis of that key defining feature. In our study, Finnishness was also described in opposition to Russian characteristics, thus creating strong borders between Russians and Finnish. These identity constructions can be seen to serve to explain and justify the decision to migrate to Finland, as well as underline the internal homogeneity of all Finns, regardless of where they might live. In this way, as a carrier of Finnish character the future integration to Finland was oriented to as an easy and positive experience. However, our analysis also showed how some participants discursively oriented towards being treated as Russians in Finland portraying this future prospect as an inevitable, shared destiny of all ethnic migrants.

One interest in the INPRES project was the process of pre-acculturation and the pre-migration acculturation orientations of Ingrian-Finnish migrants and their families, as well as the role of migrants' perceptions of future hosts' acculturation preferences in influencing the formation of these orientations. As described in Yijälä & Jasinskaja-Lahti (2010), pre-acculturation

can be considered as the first stage of the acculturation process, consisting of a variety of social, psychological and cultural characteristics as well as changes that follow the migrant's pre-migration contact experiences and preparation for the migration process. Following Berry and associates' model of acculturation orientations (e.g., Berry 1990; Berry, Phinney, Sam & Vedder 2006; Berry 1997), immigrants must confront two basic issues: the desire to maintain their original culture in the new country and the desire to be in contact with members of the host society. Based on these dimensions, four distinct acculturation orientations (also called as acculturation options, attitudes or strategies) can be formed: integration (i.e., orientation towards both heritage and new culture), assimilation (i.e., orientation towards new culture), separation (i.e., orientation towards heritage culture) and marginalization (i.e., detachment from both cultures) (e.g., Berry et al. 2006). Even though the integration orientation is less evident when measured through identification rather than through culture adoption or attitudes (Snauwaert et al. 2003), empirical studies in several countries have clearly shown that integration is the most commonly preferred acculturation orientation by migrants and often also leads to best adaptation outcomes (e.g., Berry et al. 2006; Sam & Berry 2006).

In our data, similar to Tartakovsky's (2002) findings, integration was found to be the predominant acculturation orientation for the clear majority (66.9%) of the potential migrants surveyed. Thus, they showed a strong preference for both contact with the members of the national majority and cultural maintenance (i.e., the desire to maintain the original culture and identity). One fifth of the participants preferred assimilation (i.e., mostly emphasized the importance of contact with the national majority group members), while separation and marginalization orientations were the least commonly preferred orientations. Moreover, participants also perceived the acculturation expectations of their future host nationals to be rather pro-integrationist (i.e., believed that Finns support intergroup interaction and also to encourage – at least to some extent – immigrants from Russia to Finland to maintain their culture while in Finland). With regard to identification, participants identified more strongly with (Ingrian) Finns than with Russians, although the difference between the two different foci of identifications was not very large, which could refer to bicultural or alternatively more complex identity structures of the migrants.

tural or alternatively more complex identity structures of the migrants.

The quantitative results of the INPRES study clearly showed that the pre-migration acculturation orientations of potential migrants are predicted by their perceptions of the acculturation preferences prevailing in the receiving society. The results were in line with those previously obtained in studies on the post-migration stage (e.g., Horenczyk & Sankevich 2006), but showed that the impact of host acculturation preferences on the formation of acculturation strategies is already present in the pre-migration stage. In particular, the assimilation orientation was related to ethnic migrants' perception of Finns as discouraging immigrants to maintain their own cultures, whereas the preference of separation orientation was based solely on the perception that Finns do not encourage immigrants enough to have contacts with members of the majority. Along with our assumptions, those who highly endorsed the integration orientation also strongly perceived that Finns encourage immigrants to maintain their culture and also have contacts with the members of the national majority group. While these findings are in line with those previously attained in studies on the post-migration stage, they indicate that migrants' anticipations of what is preferred by the host society in terms of their acculturation are already influencing how they choose their acculturation orientation before migration.

While the results from the pre-migration stage suggest that the period before migrants move to the new society is a distinct period in the migration process, it also has implications for migrant experiences, attitudes and contact with the majority after migration. According to the most recent studies testing the classic contact hypothesis (Allport 1954), while positive experiences of intergroup interaction are typically found to improve the outgroup attitudes of majority group members (Pettigrew & Tropp 2006), the effects of intergroup interaction on outgroup attitudes are typically small or even non-existent among minority group members (e.g., Binder et al. 2009; Tropp & Pettigrew 2005; but for an exception, see Jasinskaja-Lahti, Mähönen, & Liebkind 2010). One possible explanation for this difference may be that despite some positive experiences, minority group members may distrust the majority, as intergroup interaction often includes also discrimination (see, e.g., Tropp 2008;

Tropp & Pettigrew 2005). These negative experiences may also negatively affect identity patterns by preventing, or at least discouraging, migrants from identifying with the national majority group (Berry, Phinney, Sam, & Vedder 2006; Jasinskaja-Lahti et al. 2009; Verkuyten 2007). Recent research among immigrants (Verkuyten 2007) and ethnic remigrants (Jasinskaja-Lahti et al. 2009) has attested that this indeed is the case. Perceived discrimination may lead to national dis-identification, which, in turn, may foster a vicious circle by invoking even more discrimination among the national majority group (see Jasinskaja-Lahti et al. 2009).

In our INPRES quantitative results, migrants' expectations before migration about their future intergroup relations were related to their perceptions of intergroup relations after migration: the more ethnic discrimination they anticipated in the pre-migration stage and the more negative were their pre-migration experiences of contacts with Finnish nationals, the more negative were their perceptions of actual intergroup relations after migration. These perceptions, in turn, were negatively reflected in their national identification and attitudes towards the Finnish majority group. The INPRES findings also clearly showed the pre-migration factors that affect migrants' willingness to interact with members of the new society after migration. Specifically, a good quality of pre-migration intergroup interaction, positive attitudes towards the future host nationals and positive future expectations of intergroup interactions encouraged potential migrants to actively engage in intergroup interactions after migration. This is a significant finding that has implications for how we can encourage (ethnic) migrants to develop relationships with members of the new society after arrival and promote positive interactional outcomes.

However, when post-migration intergroup interaction is negative, our quantitative results show a (Finnish) national dis-identification as well as increased Russian identification, due to these negative experiences. Of particular interest, also the participants of our qualitative post-migration focus groups frequently referred to being Russians in Finland. From a discursive approach, however, this pattern of moving from the category of Finns in Russia to the category of Russians in Finland, as shown in our data, is not interpreted as sign of underlying identity change. Rather,

we can look at these constructions from the point of view of those social functions they serve, as well the resources available for constructing ethnic identities in two different cultural as well as temporal contexts, in Russia and in Finland, in pre- and post-migration stages.

It is interesting, that although Finnishness is the prerequisite for Ingrian Finns to receive official repatriate status to Finland, being Finnish was discursively constructed as being possible mainly in Russia and not in Finland. This can be perhaps interpreted through contextually variable discursive meaning systems: moving to Finland meant new challenges for maintaining the previously functional identity constructions of Finnishness. In the context of Russia, a reference to Finnish character and blood was enough to construct the identity of a Finn, whereas in the Finnish context the biological discourse was not a strong enough discursive tool to prevent the Finnish identity from being threatened. Thus, contrary to the situation in Russia, in the public sense being Finnish was described to be impossible in the Finnish context and Finnish identity appeared to become a more as a private and internal thing, instead a public "fact". Overall, the results of the INPRES project challenge the traditional perspective on ethnic migration as an optimal or easy way to secure the formation of a positive national identity; for example, the religion-based legitimacy of immigration of Jews to Israel has been seen to open the doors for the development of national identity (Horenczyk & Ben-Shalom 2001). The results of our study clearly show that the process and prerequisites of the formation of national identity depend on the inclusiveness of the immigration context in general – and national identity in particular – rather than on shared cultural characteristics between an immigrant and majority group members.

Future research

We welcome future research in other socio-historical contexts with other migrant groups to evaluate the empirical generalizability and theoretical applicability of our findings. Also research among multicultural youth is called for, as their identity formation probably follows a path more complex than the one presented here among adult ethnic migrants (see, e.g.,

Oppedal 2006). Methodologically speaking, to fully acknowledge the fact that migration affects not only individuals but also their (extended) families and broader ethnic communities, a multilevel approach to identities and integration is needed. Furthermore, the development of a full-scale multi-method approach to immigrant integration is needed to incorporate the statistical analysis of change both in the levels of the group and the individual with a social constructionist approach to identities, intergroup relations and, generally speaking, integration.

Moreover, more diverse identities, reference groups and sites of belonging should be addressed in future studies to better acknowledge the complexity of cultural identities (see, e.g., Benish-Weisman & Horenczyk 2010; Birman et al. 2010; Tartakovsky 2002). For example in Tartakovsky's (2002) study, the integration acculturation orientation of the potential Jewish emigrants from Russia to Israel migrants was related to neither their identification with Israelis nor with Russians, but with Jews living both in Russia and in Israel. By taking into consideration additional layers of identities in different cultural contexts, future studies may produce valuable information on how ethnic identification affect the choice of a specific acculturation strategy in the pre- and post-migration contexts.

From a discursive point of view, it would be interesting to investigate how other groups of ethnic migrants construct identities in Finland and elsewhere, as well as the ways in which Finnish majority group members talk about Ingrian Finns. It would also be of interest, for comparison purposes, to do a third wave set of focus groups later to look for any differences and similarities in the identity constructions at different points in time. Finally, studying how Finnish identity is employed and contested by various migrant groups in Finland, for example, in new media and other every day contexts, would add to our understanding on identity as a socially constructed phenomenon and a resource.

Further research may also choose to include the notion of migrant transnationalism (Vertovec 2009), especially in the context of border regions – such as in the case of Ingrian Finns – where movement and connections between people and societies are possible as part of everyday life. Moreover, attention must be paid to the receiving society. Acculturation is not only about the migrants but concerns also the mem-

bers of the receiving society, in this case Finns living in Finland.

In conclusion, there is a need for social psychology to broaden its scope and to acknowledge the limits of simple, dualist majority-minority distinctions. As Verkuyten (2005) points out, the field tends to ignore the diversity of social comparisons, the flexible definitions of in-groups and out-groups, important within-group differences, and the central role of the members one's own ethnic group or co-ethnics. Future research must take this into account, not only in theory but also in practice, when building our understanding of different kinds of migration.

Practical implications

Importantly, the INPRES study points out that we must prevent the development of a conflictual relationship between ethnic migrants' new national (Finnish) and minority (Russian) identifications. This goal can be best achieved in an inclusive intergroup context where the distinctiveness and value of different subgroups is secured under a common superordinate category (see, e.g., Hornsey & Hogg 2000). In other words, policy makers should focus not only on reducing discrimination and promoting positive intergroup interaction, but also on creating conditions in which it is possible for all ethnic groups to have a secure status and a sense of belonging to the larger society. Further, they can look at how pre-migration contact with representatives of the new society can help migrants in their integration process. Even in the case of ethnic migrants with exceptionally positive expectations and high levels of initial identification with the future hosts, positive outgroup attitudes and a sense of belonging to the society cannot be expected, if their enthusiasm is met with rejection.

Our study also underlines the unequal power-relations between ethnic migrants and the Finnish hosts in defining who can be Finnish and on what basis. A timely question that follows from our findings is: is it possible for ethnic migrants and other minority group members to reach an equal position in Finnish society? The closed horizon and lack of opportunities evident in the statement from our focus group data that "I'll never be Finnish here, I'll always be Russian here", which indicates that the social category

of Finnish is quite limited. Therefore, broadening or challenging the limits of Finnishness and respecting migrants' self-categorisation as Finns is essential in creating a more inclusive and welcoming society.

Although the ethnic migrants struggled with identifying as Finns after migration in Finnish society, the INPRES study showed that these individuals begin the migration process from a positive stance. Specifically, integration was found to be the predominant acculturation orientation for the clear majority (two thirds) of the potential migrants surveyed. Similarly, the participants generally perceived the acculturation expectations of the Finnish majority group to be rather pro-integrationist. That is, the ethnic migrants believed that Finns support intergroup interaction and also encourage – at least to some extent – immigrants from Russia to Finland to maintain their culture while in Finland. This is an important finding since numerous previous studies have related the integration orientation to the best adaptation outcomes across different countries and cultures (e.g., see Berry & Sam 1997, for a summary). As such, the INPRES study highlights the optimistic outlook held by ethnic migrants already before they move to the new society, that is, they are positively geared towards integrating into Finnish society upon arrival. This eagerness towards integration should be further encouraged in policies and programs that facilitate participation in broader (Finnish) society, while also allowing opportunities for migrants to maintain other cultural ties.

References

- Allport, Gordon (1954): The nature of prejudice. Addison-Wesley, Reading, MA.
- Benish-Weisman, Maya & Horenczyk, Gabriel (2010): Cultural identity and perceived success among Israeli immigrants: An emic approach. *International Journal of Intercultural Relations*, 34, pp. 516–526.
- Berry, John W. (1990): Psychology of acculturation. In: J. Berman (ed.): *Cross-cultural perspectives* (Nebraska Symposium on Motivation, Vol. 37). University of Nebraska Press, Lincoln, NE, pp. 201–234.
- Berry, John W. (1997): Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*, 46, pp. 5–68.
- Berry, John W., Phinney, Jean S., Sam, David L. & Vedder, Paul (2006): Immigrant youth: Acculturation, identity, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 55, pp. 303–332.
- Berry, John W. & Sam, D. L. (1997). Acculturation and adaptation. In: Berry, John W., Segall, Marshall H. & Kagitcibasi, Cigdem (eds.), *Handbook of cross-cultural psychology, Vol. 3: Social behavior and applications* (2nd ed.). Allyn and Bacon, Boston, pp. 291–326.
- Binder, Jens, Zagefka, Hanna, Brown, Rupert, Funke, Friedrich, Kessler, Thomas, Mummendey, Amelie, Maquil, Annemie, Demoulin, Stephanie, & Leyens, Jacques-Philippe (2009): Does contact reduce prejudice or does prejudice reduce contact? A longitudinal test of the contact hypothesis among majority and minority groups in three European countries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96, pp. 843–856.
- Birman, Dina, Persky, Irina, & Chan, Wing Yi (2010): Multiple identities of Jewish immigrant adolescents from the former Soviet Union: An exploration of salience and impact of ethnic identity. *International Journal of Behavioral Development*, 34, pp. 193–205.
- Burr, Vivien (2003): *Social Constructionism* (2nd ed.). Routledge, New York.
- Davydova, Olga & Heikkinen, Kaija (2004): Produced Finnishness in the Context of Remigration. In: Puuronen, Vesa, Häkkinen, Antti, Pylkkänen, Anu, Sandlund, Tom & Toivanen, Reetta (eds.), *New Challenges for the Welfare Society*. Publications of Karelian Institute, University of Joensuu, pp. 176–192.
- Finnish Immigration Service (2011): Inkerinsuomalaisten paluumuuttojono 1.7.2011–1.7.2016 [Remigration queue for Ingrian Finns from 1 July 2011 to 1 July 2016]. Available at: <http://www.immigrationsservice.fi/netcomm/content.asp?path=8,2475,2525,2821>. Accessed on June 3, 2011.
- Graves, Theodore D. (1967): Acculturation, alcohol, and alcohol in a tri-ethnic community. *American Anthropologist*, 69(3/4), pp. 306–321.
- Heleniak, Timothy (2006): The end of an empire: Migration and the changing nationality composition of the Soviet successor states. In: Munz, Rainer & Ohliger, Rainer (eds.), *Diasporas and ethnic migrants. Germany, Israel and Post-Soviet successor states in comparative perspective*. Frank Cass & Co., London, pp. 115–140.
- Horenczyk, Gabriel & Ben-Shalom, Uzi (2001): Multicultural identities and adaptation of young immigrants in Israel. In Shimahara, N. Kim, Holowinsky, Ivan Z. & Tomlinson-Clarke, Sandra (eds.),

- Ethnicity, race, and nationality in education: A global perspective.* Lawrence Erlbaum, Mahwa, NJ, pp. 57–80.
- Horenczyk, Gabriel, & Sankevich, V. I. (2006): Acculturation attitudes, perceived ingroup and outgroup expectations, and adaptation among immigrant adolescents. Paper presented at the 18th International Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology, Spetses, Greece.
- Hornsey, Matthew J. & Hogg, Michael A. (2000): Assimilation and diversity: An integrative model of subgroup relations. *Personality & Social Psychology Review*, 4, pp. 143–156.
- Jaakkola, Magdalena (2005): *Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987–2003. Työpoliittinen tutkimus 286* [The attitudes of Finns towards foreigners. Labour Political Research 286]. Ministry of Labour, Helsinki, Finland.
- Jasinskaja-Lahti, Inga (2000): *Psychological acculturation and adaptation among Russian-speaking immigrant adolescents in Finland.* Department of Social Psychology, University of Helsinki.
- Jasinskaja-Lahti, Inga & Liebkind, Karmela (1999): Exploration of the ethnic identity among Russian-speaking immigrant adolescents in Finland. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, pp. 527–539.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Liebkind, Karmela, & Perhoniemi, Riku (2006): Perceived discrimination and well-being: a victim study of different immigrant groups. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 16, pp. 267–284.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Liebkind, Karmela, & Solheim, Erling (2009): To identify or not to identify? National disidentification as an alternative reaction to perceived ethnic discrimination. *Applied Psychology*, 58, pp. 105–128.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Liebkind, Karmela, Horenczyk, Gabriel, & Schmitz, Paul (2003): The interactive nature of acculturation: Perceived discrimination, acculturation attitudes and stress among young ethnic repatriates in Finland, Israel and Germany. *International Journal of Intercultural Relations*, 27, pp. 79–90.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Liebkind, Karmela, Jaakkola, Magdalena, & Reuter, Anni (2006): Perceived discrimination, social support networks, and psychological well-being among three immigrant groups. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37, pp. 293–311.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Mähönen, Tuuli Anna, & Liebkind, Karmela (2010): Ingroup norms, intergroup contact and intergroup anxiety as predictors of the outgroup attitudes of majority and minority youth. *International Journal of Intercultural Relations*, 35, pp. 346–355.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Mähönen, Tuuli Anna & Liebkind, Karmela (in press): Identity and attitudinal reactions to perceptions of intergroup contact among ethnic migrants: A longitudinal study. *British Journal of Psychology*.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Mähönen, Tuuli Anna & Ketokivi, Mikko (submitted): The dynamics of ethnic discrimination, identities and outgroup attitudes: A pre- and post-migration longitudinal study of ethnic migrants.
- Mähönen, Tuuli Anna & Jasinskaja-Lahti, Inga (in press): Anticipated and perceived intergroup relations as predictors of immigrants' identification patterns: A follow-up study. *European Psychologist*.
- Opedal, Brit (2006): Development and acculturation. In: Sam, David L. & Berry, John W. (eds.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. Cambridge University Press, Cambridge, pp. 97–112.
- Persky, Irena & Birman, Dina (2005): Ethnic Identity in Acculturation Research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(5), pp. 557–572.
- Pettigrew, Thomas F., & Tropp, Linda R. (2006): A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90, pp. 751–783.
- Phinney, Jean S. (1990): Ethnic Identity in Adolescents and Adults: Review of Research. *Psychological Bulletin*, 108(3), pp. 499–514.
- Phinney, Jean S. (1996): Understanding ethnic diversity: The role of ethnic identity. *American Behavioral Scientist*, 40(2), pp. 143–152.
- Phinney, Jean S. & Alipuria, Linda L. (2006): Multiple social categorization and identity among multiracial, multiethnic, and multicultural individuals: Processes and implications. In: Crisp, Richard J. & Hewstone, Miles (eds.), *Multiple social categorization: Processes, Models and Applications*. Psychology Press, Hove, pp. 210–238.
- Phinney, Jean S., Horenczyk, Gabriel, Liebkind, Karmela, & Vedder, Paul (2001): Ethnic Identity, Immigration, and Well-Being: An Interactional Perspective. *Journal of Social Issues*, 57(3), pp. 493–510.
- Potter, Jonathan & Wetherell, Margeret (1987). *Discourse and social psychology: Beyond attitudes and behaviour*. Sage Publications, London.
- Potter, Jonathan (2003). Discursive Psychology: Between Method and Paradigm. *Discourse & Society*, 14(6), pp. 783–794.

- Sam, David L., & Berry, John W. (eds.) (2006): *The Cambridge handbook of acculturation psychology*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Snauwaert, Boris, Soenens, Bart, Vanbeselaere, Norbert, & Boen, Filip (2003): When Integration Does Not Necessarily Imply Integration Different Conceptualizations of Acculturation Orientations Lead to Different Classifications. *Journal of Cross-Cultural psychology*, 34, pp. 231–239.
- Statistics Finland (2010). Population structure of Finland. Available at: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>. Accessed on March 15, 2011.
- Tartakovsky, Evgeny (2002): Acculturation attitudes of potential emigrants: Jewish youths in Russia. *Journal of Applied Social Psychology*, 32, pp. 1845–1862.
- Tropp, Linda R. (2008): The role of trust in intergroup contact: Its significance and implications for improving relations between groups. In: Wagner, Ulrich, Tropp, Linda R., Finchilescu, Gillain & Tredoux, Colin (eds.), *Improving intergroup relations: Building on the legacy of Thomas F. Pettigrew*. Blackwell Publishers, Malden, MA, pp. 91–106.
- Tropp, Linda R., & Pettigrew, Thomas R. (2005): Relationships between intergroup contact and prejudice among minority and majority status groups. *Psychological Science*, 16, pp. 951–957.
- Valtonen, Kathleen (2001): Cracking monopoly: immigrants and employment in Finland. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 27, pp. 421–38.
- Varjonen, Sirkku, Arnold, Linda & Jasinskaja-Lahti, Inga (2009): “There is a difference” – A Discourse Analytic Study on the Social Construction of Finnishness and Finnish Identity. In Jasinskaja-Lahti, I. & Mähönen, T.A. (Eds.): *Identities, Intergroup Relations and Acculturation: The Cornerstones of Intercultural Encounters* (pp.52-66). Helsinki, Finland: Gaudeamus.
- Varjonen, Sirkku, Arnold, Linda & Jasinskaja-Lahti, Inga (submitted): “We’re Finns here, and Russians there” - Identity construction of ethnic Finnish migrants before and after migration from Russia to Finland.
- Verkuyten, Maykel (1997): Discourses of Ethnic Minority Identity. *British Journal of Social Psychology*, 36(4), pp. 565–586.
- Verkuyten, Maykel (2005): *The social psychology of ethnic identity*. Psychology Press, London.
- Verkuyten, Maykel (2007): Religious group identification and inter-religious relations: A study among Turkish-Dutch Muslims. *Group Processes & Intergroup Relations*, 10, pp. 341–357.
- Vertovec, Stephen (2009): *Transnationalism*. Routledge, Milton Park.
- Wiggins, Sally & Potter, Jonathan (2007): Discursive Psychology. In: Willig, Carla & Stainton Rogers, Wendy (eds.), *Handbook of qualitative research in psychology*. Sage, Thousand Oaks, pp. 73–90.
- Yijälä, Anu & Jasinskaja-Lahti, Inga (2010): Pre-migration acculturation attitudes among potential ethnic migrants from Russia to Finland. *International Journal of Intercultural Relations*, 34(4), pp. 326–339.

Writers from left:

Linda Arnold is a graduate student of Social Psychology at the Department of Social Research, University of Helsinki, Finland.

Katrina Jurva (MA) is a doctoral student of Social Psychology at the Department of Social Research, University of Helsinki, Finland.

Tuuli Anna Mähönen (PhD) works as a postdoctoral researcher of Social Psychology at the Department of Social Research, University of Helsinki, Finland.

Sirkku Varjonen is a doctoral student of Social Psychology at the Department of Social Research, University of Helsinki, Finland.

Anu Yijälä is a doctoral student of Social Psychology at the Department of Social Research, University of Helsinki, Finland.

Varhainen maahanmuuttajaryhmä – vallonit Suomessa 1600- ja 1700-luvuilla

Veli-Matti Pussinen

Suomessa (ja Ruotsissa) valloneilla tarkoitetaan yleensä henkilöitä, jotka muuttivat nykyisin Belgiassa, Ranskassa ja Luxemburgissa sijaitsevalta Vallonian alueelta Ruotsin valtakuntaan 1600-luvulla. Tämän jälkeen muutot alueelta Suomeen ovat olleet yksittäistapauksia, sen sijaan vallonien jälkeläiset ovat vuosisatojen kuluessa muuttaneet etenkin työtilanteiden mukaan Ruotsin ja Suomen välillä ja sisällä.

Ruotsissa toimii Sällskapet Vallonättlingar -yhdistys, jonka perusti vuonna 1938 joukko nuoria miehiä, jotka olivat siirtyneet Österbyn hiljennestä ruukista Tukholmaan. Yhdistyksen perustaminen osui ajankohtaan, jolloin Ruotsin viimeiset yhtenäiset valloniyhteisöt Upplannin isoissa rautaruukeissa olivat hajoamassa, joko teollisen toiminnan lakkauttamisen tai sen voimakkaan kasvun ja sitä seuranneen muuttoliikkeen kautta. Ruotsalaisen yhdistyksen tarkoituksena on levittää tietoa vallonien historiasta, merkityksestä Ruotsin taloudelle ja kulttuurille sekä tukea tämän alan tutkimusta. Suomessa on vuodesta 1995 toiminut vastaavanlainen yhdistys vallonijälkeläisten yhdysseinä.

Tarkastelen seuraavia kysymyksiä:

- milloin ja miksi valloneja sekä vallonijälkeläisiä on muuttanut Suomeen?
- milloin ja miksi he ovat sulautuneet muuhun väestöön?

Suomi tarkoittaa tässä maamme nykyisten rajojen mukaista aluetta, ja jätän siten käsittelemättä eräät Pohjois-Ruotsin ja Karjalan kannaksen alueet, joissa valloneja asui.

Valloniasta Ruotsin metalliteollisuutta rakentamaan

1600-luvun alkupuolella Ruotsi oli kasvamassa eurooppalaiseksi suurvallaksi. Saksalaisten avulla 1500-luvulla kehitettyä rautateollisuutta pyrittiin tehostamaan, ja se tuotti sekä aseita että vientituloja. Toiminnan laajentamiseen ja tehostamiseen tarvittiin pääomaa sekä teknistä osaamista. Luonnonvaroja eli malmia, metsää ja vesivoimaa Ruotsilla oli riittävästi. Näihin tarpeisiin löytyi vastakaikua Valloniasta, joka näihin aikoihin kuului pääosin Espanjan Alankomaihin. Vallonia muodostui kahdeksasta provinssista, joiden pohjoisraja noudatteli ranskan- ja flaaminkielisten välistä kielirajaa. Vallonit tarkoittaa laaksokansaa, sillä asutus keskittyi kolmeen eri jokilaaksoon (Maas, Schelde, Senne). 1900-luvun alun tietosanakirjan määritelmän mukaan vallonit ovat *ranskan murrettä puhuva keltiläinen kansa, johon on sekoittunut germaanista ainesta.*

Raudanvalmistus oli kehittynyt Valloniassa 1400-luvulta lähtien innovaatioiden kautta, joilla pyrittiin korkeampaan jalostusasteeseen. Alueella oli rautamalmia, metsävaroja ja vesivoimaa, jotka loivat perusedellytykset kehitykselle. Vallonian taloudellinen painopiste siirtyi 1600-luvun alkupuolella Antwerpenistä Amsterdamiin, joka Lontoon ohella oli kasvamassa Euroopan merkittävimmäksi kauppakeskukseksi. Kaupungissa toimi useita kauppahuoneita ja kauppiassukuja, joiden toiminta ulottui koko Eurooppaan. Vallonitaustaisia heistä olivat esim. de Geer, de Besche, Trip ja de Witte. Sotien aiheuttamat levottomuudet johtivat siihen, että rautateollisuus suurissa osissa Valloniaa kärsi toistuvista häiriöistä. Toisaalta sodat lisäsivät metallien kysyntää, ja ruukkien omistajat halusivat siirtää toiminnan mah-

Kirjoittaja, FM Veli-Matti Pussinen on Turun maakunta-arkiston johtaja.

Louis de Geer 1587–1652.

Vallonien lähtöalue (Douhan 1985).

dollisuuksien mukaan rauhallisemmille alueille. Yhteydet Ruotsiin avattiin 1500-luvun loppupuolella, jolloin Wellam de Besche aloitti toimintansa Ruotsissa. Ensimmäinen varsinainen ryhmä työntekijöitä Valloniasta värvättiin hänen toimestaan vuonna 1608 Nyköpingin ruukkiin. Varsinainen päänavaus tehtiin kun de Besche ryhtyi yhteistyöhön Louis de Geerin (1587–1652) kanssa. Tämä oli Euroopan suurin asekauppias, joka myönsi suuria lainoja Ruotsin kruunulle, ja sai niiden takaisinmaksuna kuparia sekä samalla yhä enemmän jalansijaa maassa. Kuningas Kustaa II Adolf ja valtakunnankansleri Axel Oxenstierna olivat hänen taustatukenaan Ruotsin esiteollisen asetuotannon rakentamisessa. Vuonna 1627 de Geer sai kaikki valtakunnan asetehtaat valvontaansa ja 1641 hänet aateloitiin Ruotsissa, vaikka Amsterdam säilyikin hänen kotipaikkanaan.

Tietojen ja taitojen siirtäminen toiselle seudulle tapahtui lähinnä ihmisiä siirtämällä. Ruukkialueella vaikuttaneet de Geerin värvääjät saivat Ruotsista luetteloita siitä, millaisia henkilöitä maassa kaivattiin. Maahanmuuton ensimmäisellä jaksolla vuosina 1615–1625 työläisiä värvättiin lähinnä Itä-Göötanmaan ruukkeihin, jotka olivat toimineet jo pitkään saksalaisella ja ruotsalaisella työvoimalla. Valloneja

wärvättiin aluksi lähinnä metsätöihin. Tuon ajan raudantuotannossa yli puolet vuosittaisesta työpanoksesta kului ruukin ulkopuolisiin tehtäviin, kuten miilunpolttoon ja kuljetuksiin. Puuhiiltä tarvittiin polttoaineena raudanjalostuksen eri vaiheissa. Vallonit olivat puunhakkaajia ja miilunpolttajia, ja toivat tullessaan Ruotsiin uudenlaisen hiilimiilun eli pystymiilun (resmila). Suurilla tuotantomäärillä he saavuttivat hyvän laatutason verrattuna talonpoikien verosuorituksina toimittamiin pienempiin eriin.

Vallonien tulo Suomeen

1600-luvun alkupuolella Suomeen siirtyi yksittäisiä valloneja, ainakin vuonna 1617 perustettuun Suomen ensimmäiseen rautaruukkiin Mustioon. Osa heistä tuli suoraan Valloniasta, useimmat kuitenkin Ruotsin vanhojen ruukkialueiden kautta. Niukkojen lähdetietojen lisäksi tämän muuttoliikkeen tutkimista vaikeuttaa se, että miilunpolttajat usein asettuivat asumaan ruukin lähistölle maaseudulle, ja heidän sulautumisensa talonpoikaisväestöön oli nopeaa.

Ajanjakso 1620-luvun lopulta 1650-luvun puoli-väliin asti on vallonien muuttoliikkeen tärkein aika-

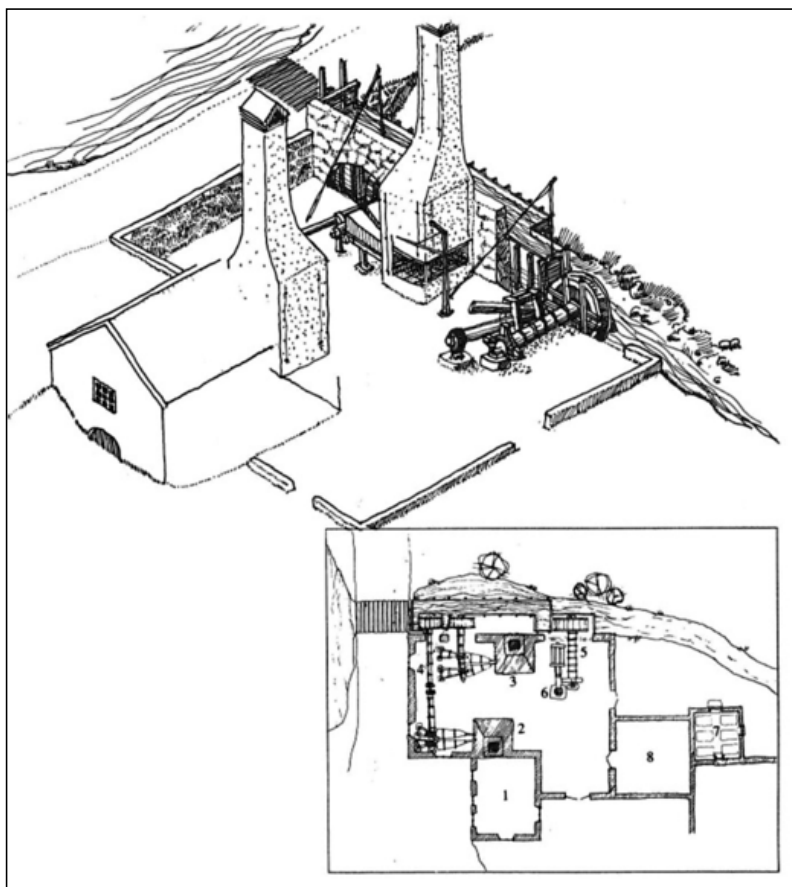
kausi ja tuolloin myös ammattijakautuma oli toisenlainen. Se suuntautui pääosin de Beschen ja de Geerin vuokraamiin Gimon, Leufstan ja Österbyn rautaruukkeihin Upplannissa, joissa hyödynnettiin Dannemorana laajaa malmiesiintymää. Ruukkien toimintaa kehitettiin voimakkaasti, ja se johti kaikkien ruukeissa edustettujen ammattiryhmien värväämiseen Valloniasta. Yhtenäisiä ryhmiä ei siirretty, vaan värvääjät etsivät edelleen kulloinkin tarvittavat ammattimiehet. Sen perusteella on arvioitu, että Ruotsiin valikoitui työntekijöiden eliittiä. Muutto tapahtui kolmelta pääalueelta: Sedan ympäristöineen (nykyisin Ranskassa), Chimayn alue ja Liègen alue, molemmat Espanjan Alankomaissa (nykyisin Belgiassa ja Luxemburgissa).

Työsopimukset laadittiin muutamaksi vuodeksi kerrallaan, mutta lopulta kuitenkin vain pieni osa palasi kotiseuduilleen uusimasta työsopimusta. Monien ammattimiesten perheet tulivat myöhemmin perässä Ruotsiin. Vuonna 1652 Alankomaissa asetettiin rajoituksia muuttoliikkeelle, ja muutto Ruotsiin tyrehtyi lähes täysin. On arvioitu, että Ruotsiin muutti 1600-luvun aikana noin tuhat työväestöön kuuluvaa vallonia ja perheenjäsenet mukaan lukien n. 2500 henkilöä.

Suomessa 1600-luvulla vaikuttaneet vallonit voidaan laskea mukaan em. lukuihin, ja valtaosa heistä siirtyikin Suomeen Ruotsin kautta. Noin 40 perheensä päämiehestä alle kymmenen näyttää tulleen Suomeen suoraan Valloniasta (esim. Mustioon 1635 muuttanut Christoffer Crabbot).

Tämän toisen aallon muuttajat toivat mukanaan uutta taontatekniikkaa, kuten kivirakenteisen masuunin, joka oli saksalaista edeltäjänsä vahvemmin rakennettu. Puuhiilillä lämmitettävässä masuunissa rauta erotettiin malmista. Vallonitaontaa varten raakarauta eli takkirauta valettiin lähes tonnin painoisiksi jööteiksi (göt).

Vallonisevät käyttivät Ruotsissa ennestään tuntematonta taontatekniikkaa. Vallonitaonta syrjäytti varsinkin Upplannin isoissa ruukeissa aiemmin käytetyn saksalaistaontan. Vallonitaonta ja Dannemorana erinomainen malmi mahdollistivat erittäin kovan ja laadukkaan kankiraudan valmistuksen. Sitä käytettiin aserautana, ja 1700-luvulla sitä vietiin Englantiin terästeollisuuden

Valloni(kankirauta)pajan pohjapiirros (Hildebrand 1987).

raaka-aineeksi, jossa se Öregrundin vientisataman mukaan tunnettiin nimellä *oregrund iron*.

Vallonien ammattijakauma Suomessa noudattaa samoja linjoja kuin Ruotsissa sillä erotuksella, että Suomessa ei 1600-luvulla käytetty vallonitaontaa. Täällä vallonisevät käyttivät saksalaistaontaa, mikä ei ollut epätavallista Ruotsissakaan. Varhaisimpien maahanmuuttajien enemmistö oli miilunpolttajia, ja Suomessa käytössä olleet saksalaismasuunit ja -pajat kuluttivatkin huomattavia määriä sysiä.

Valtaosa muutoista tapahtui de Geerin ja de Beschen omistamista Upplannin ruukeista, lisäksi tulijoita oli Södermanlannin, Itä-Göötanmaan ja Vermlannin ruukeista. Siirtyminen Suomeen vastaa samanaikaisesti muuttoliikettä toiseen periferiaan, Norrlantiin. Tuotantoa ei voitu kasvattaa vanhoilla ydinalueilla metsänkätölle asetettujen rajoitusten takia. Raaka-aineen ja valmiiden tuotteiden kuljettaminen meriteitse sen sijaan oli verrattain edullista. 1600-luvun puolivälissä Länsi-Uudenmaan ruukkien omistajista ja vuokraa-

jista useat olivat syntyperältään ulkomaalaisia, turkulaisia porvareita (Wolle, Billsten, Thorwöste). Heidän yhteytensä Euroopan markkinoille näkyi myös työvoiman hankinnassa. 1600-luvun lopulla useita ruukkeja Suomeen perustanut Lorentz Creutz nuorempi toimi vuorikollegion varapresidenttinä, ja hänen yhteytensä maan eri vuoritoimialueille olivat hyvät.

Vanhempi tutkimus näki uskonnollisen syrjimisen tärkeänä tekijänä vallonien muutolle Ruotsiin. Valtaosa tänne tulleista valloneista oli kalvinisteja, joita Espanjan Alankomaiden katolinen hallinto saattoi sortaa. Toisaalta osa muuttajista oli myös katolilaisia. Ruotissa ainakin kalvinistien luopuminen omasta uskonnostaan oli helpompaa, koska maan oma uskonto oli reformoitu. Suuremmille ruukeille Ruotissa tuli joitakin pappeja Alankomaista, mutta siirtyminen luterilaiseen uskontoon näyttää tapahtuneen nopeasti. Ruukki-seurakuntien papeilla oli kuitenkin tärkeä tehtävä lastenopettajina, ja ruukkilaisten koulutustaso olikin ympäröivän maaseudun väestöön verrattuna korkea.

Vallonit eivät kuitenkaan sulautuneet ruukkien muuhun väestöön täysin vaivattomasti. He pyrkivät säilyttämään ryhmän sisäiset avioliitot, oman kielen ja oman kulttuurinsa eri ilmentymät kuten kansanmusiikin. Eräs käräjäjuttu 1630-luvun Uudeltamaalta osoittaa, että eri kansallisuuksia edustaneet ruukkilaiset muodostivat omat veljeskuntansa, asuivat eri taloissa, ja he olivat joskus myös riidoissa keskenään. Antskogin ruukin henkikirja vuodelta 1637 ryhmittelee ruukkilaiset saksalaisiin (Tysker), valloneihin (Fransoser) ja ruotsalaisiin (Swensker).

Vallonien eristäytyminen ei kuitenkaan voinut jatkua pitkään, sillä heitä oli Suomen ruukeissa aina pieni vähemmistö. Pieni ryhmä hajaantui Suomen rannikon ruukkeihin Pohjanmaalta Uudellemaalle ja Karjalan kannakselle. Ruukeissa sulautuminen eräänlaiseen yhtenäiseen ruotsalaiseen ruukkikulttuuriin tapahtui hitaasti mutta varmasti. Avioliittoja ei pitkään voinut solmia ainoastaan oman ryhmän kesken. Tärkeänä tekijänä oli myös lapsien syntyminen uuteen ympäristöön, samassa ruukissa koko ikänsä asunut henkilö sai kotinsa lisäksi vaikutteita koko yhteisöstä ja muokkasi siten omaa perhettään.

1600-luvun valloniyhteisöt hajoavat

1700-luvun alkupuolella venäläiset valloittivat Suomen suuren Pohjan sodan yhteydessä ja maa oli mie-

hitettynä ns. isonvihan aikana vuosina 1713–1721. Useimmat rautaruukit tuhottiin, ja osa niiden väestöstä pakeni Ruotsiin. Ruukkien jälleenrakentaminen 1720-luvulla oli hidasta, ja ainoastaan pieni osa ennen sotaa vaikuttaneista työntekijöistä palasi vanhoille asuinsijoilleen. Vallonijälkeläisiä eli Suomessa vielä isonvihan jälkeenkin, mutta monet heistä olivat sulautuneet maaseudun ja kaupunkien väestöön, talonpoikina, käsityöläisinä ja virkamiehinä. Vallonitaustasta saattoi kertoa vierasperäinen nimi ja suvussa kulkeva suullinen perimätieto, joka joissakin tapauksissa on jatkunut meidän päiviimme saakka. Ruukkeihin sen sijaan värvättiin 1720-luvulta lähtien työväkeä jälleen kerran valtakunnan länsiosista. Laitosten jälleenrakentamiseen tarvittava pääoma tuli pääasiassa Tukholman kauppahuoneilta, kauppiailta joilla ei enää ollut hollantilainen vaan usein englantilainen tai skottilainen tausta. Tällä vuosisadalla Suomeen muodostui vielä kerran ruukkiyhteisö, jossa asui ja työskenteli useita valloneja.

Antskogin ruukin vallonit 1700-luvulla

Pohjan pitäjässä Länsi-Uudellamaalla sijaitsevat Fiskarsin ja Antskogin ruukit siirtyivät tukholmalaisen kauppiaan, John Montgomerien omistukseen 1730-luvun alkupuolella. Autioituneet ruukit rakennettiin uudelleen, masuuni Fiskarsiin ja kankirautapaja Antskogiin. Antskogin pajassa käytettiin nyt ensimmäistä kertaa Suomessa vallonien taontatekniikkaa saksalaistaannon asemesta. Vallonitaannon työnjako oli pidemmälle viety, kaksi työryhmää työskenteli pajassa samanaikaisesti, ja tuotantomäärä suhteessa työntekijöiden lukumäärään oli suurempi. Antskogissa ei ollut saatavilla vallonitaontaan sopivinta malmitaattia ja tuotannon laadussa oli jatkuvasti ongelmia.

Montgomeriella oli hallussaan upplantaisten Skebon ja Ortalan rautaruukien työntekijöiden velkasuhteet, ja hänelle avautui mahdollisuus värvätä työväkeä näistä ruukeista uusille laitoksilleen. Molemissa ruukeissa oli vasta vuosisadan vaihteessa otettu käyttöön vallonitaonta, joten ruukit eivät olleet varsinaisia vanhoja valloniruukkeja. Työntekijät olivat valloneja tai vallonijälkeläisiä, jotka olivat kotoisin Upplannin muista ruukeista ja olivat joutuneet muuttamaan jo vähintään kerran työuransa aikana. Montgomerie siirsi Antskogiin täyden työmiehistön Skebosta

ja Ortalasta, lähes 10 työläistä perheineen. Useimpien miesten vaimotkin olivat valloneja. Suhteessa sukunsa ensimmäisiin maahanmuuttajiin he olivat kolmannen tai neljännen polven edustajia. Esimerkiksi sulattajamestari (mästersmältare)

Claes Piran isoisäninä Jean Pira oli värvätty peltiseppäksi Ruotsiin vuonna 1626. Pira jäi loppuelämäkseen Antskoggiin ja hänen vanha isänsä Johan (Jean) Pira muutti eläkevuosikseen poikansa luokse. Hänen isänsä oli pysytellyt samassa Österbyn ruukissa koko ikänsä, Johanille Antskog oli jo neljäs asuinpaikka. Tämä yksittäinen esimerkki osoittaa miten vallonissukujen liikkuvuus 1600-luvun loppua kohti lisääntyi.

Vallontaonta jatkui Antskogissa vuoteen 1779, jolloin se kannattamattomana lopetettiin ja Fiskarsiin perustettiin saksalaispaja. Näiden 45 vuoden aikana vallonipajassa ehti työskennellä runsaat 40 henkilöä, joista tosin kaikki eivät varmuudella olleet valloneja. Yhteisön kiinteys näkyi silloin kun pajaan tarvittiin uusia työntekijöitä, heidät valittiin lähes aina valloniseppien poikien joukosta. Ellei sopivaa miestä löytynyt omasta piiristä, saatettiin työntekijä palkata jostakin ruotsalaisesta valloniruukista. Esimerkiksi vuonna 1767 mestari Philip Pousar värvättiin Ortalasta ja hänenkin jälkeläisensä jäivät pääosin Suomeen.

Antskogin 1700-luvun vallonit eivät pyrkineet samanlaiseen eristäytymiseen kuin heidän edeltäjänsä 1600-luvulla. Jo 1730-luvulla esiintyi avioliittoja ympäröivän maaseudun rahvaan kanssa ja myöhemmin alueen muiden ruukkien väestön kanssa. Joitakin erityispiirteitä heillä kuitenkin edelleen oli. He eivät kuuluneet etelärannikon saksalaistaontaa harjoittavien ruukkien muodostamaan ammattikuntaan, eivätkä näin ollen voineet saada sen myöntämää sosiaaliapua (lådemedel). Antskog-Fiskarsissa asui myös taustaltaan puhtaasti ruotsalaisia ja ruukin pohjoispuolelta tulleita suomalaisia, jotka työskentelivät mm. sahureina ja ruukintyöläisinä. Antskogissa sijainneessa ruukinkirkossa pidettiin jumalanpalveluksia sekä ruotsiksi että suomeksi, mutta ei enää vallonien esiisien kielellä.

Saksalaistaontaan siirtymisen myötä vallonit menettivät monopoli asemansa työpaikkojen suhteen, ja he joutuivat kilpailemaan muualta tulleitten saksalaismestareiden (siis pääosin ruotsalaisten) kanssa. Osa jäi eläkeläisinä Antskoggiin, osa työskenteli Fiskarsin ruukissa tai läheisessä Orijärven kuparikaivoksessa.

Yksittäiset maahanmuuttajat

Kolmas ryhmä Suomessa vaikuttaneita valloneja on tänne 1700-luvulta (ehkä jo 1600-luvulta) lähtien Ruotsista saapuneet yksittäiset käsityöläiset ja lasiruukkien työntekijät, virkamiehet ja sotilaat. Tämä ryhmä oli hyvin heterogeeninen, eikä se voinut muodostaa samanlaisia vähemmistöryhmiä kuin ruukeissa asuneet vallonit ja heidän jälkeläisensä. Suomessa on edelleen käytössä kymmeniä valloninimiä. Ainoastaan huolellisella sukututkimuksella voidaan selvittää nimenkantajien syntyperä ja muu tausta sekä varhaisten maahanmuuttajien jälkipolvet. Viime vuosina tällaisia tutkimuksia on julkaistu useita, mutta laajempaa yhteenvetoa niiden pohjalta ei ole laadittu.

Kirjallisuutta

- Bernt Douhan: Arbete, kapital och migration. Valloninvandringen till Sverige under 1600-talet.* Uppsala 1985.
- Anders Florén & Gunnar Ternhag (red.): Valloner – järnets människor.* Södertälje 2002.
- Georg Haggrén: Hammarsmeder, masugnsfolk och kolare. Tidigindustriella yrkesarbetare vid provinsbruk i 1600-talets Sverige. Jernkontorets bergshistoriska skriftserie nr 38.* Stockholm 2001.
- Karl Kilbom: Vallonerna.* Stockholm 1958.
- Kustaa H.J. Vilkuna: Arkielämää patriarkaalisesa työmiestyhteisössä. Rautaruukkilaiset suurvalta-ajan Suomessa. Historiallisia tutkimuksia 196.* Helsinki 1996.

Korkeakoulututkinto ei takaa maahanmuuttajille työtä

Henna Kyhä

Suomea voidaan pitää nuorena maahanmuuttomaana. Vielä pitkään toisen maailmansodan jälkeen Suomi oli lähinnä työvoimaa luovuttava maa. Vasta 1980-luvulta alkaen maahan tulijoita on ollut enemmän kuin täältä on ollut lähtijöitä. Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ulkomaan kansalaisten määrä on noussut runsaasta kahdestakymmenestä tuhannesta nykyiseen lähes sataan seitsemäänkymmeneentuhanteen. Kasvusta huolimatta Suomessa asuu muihin Euroopan maihin verrattuna vähän maahanmuuttajia. Ulkomaan kansalaiset kattavat Suomen väestöstä tällä hetkellä noin kolmen prosentin osuuden. Euroopan maista vain Puolassa, Slovakiassa ja Unkarissa asuu tätä vähemmän ulkomaan kansalaisia. (OECD 2010; Tilastokeskus 2011a; 2011b.)

Julkisuudessa maahanmuuttajista puhutaan usein yhtenäisenä joukkona. Todellisuudessa Suomen maahanmuuttoväestö on rakenteeltaan varsin hajanainen. Maamme muutetaan monista eri syistä. Tavallisimmin muutetaan perhesiteiden, kuten avioliiton vuoksi. Tämän jälkeen tulevat pakolaiset ja paluumuuttajat. Pienimmän, joskin kasvamassa olevan ryhmän muodostavat työn vuoksi tulleet. (Työministeriö 2005.) Suomeen muutetaan myös lukuisista eri maista. Tällä hetkellä Suomessa on edustettuna yli 180 eri kansalaisuutta, joista suurimman ryhmän muodostavat venäläiset ja virolaiset. (Tilastokeskus 2011c.)

Ulkomaan kansalaisten lisääntyessä Suomessa on jouduttu kohtaamaan monenlaisia maahanmuuttoon liittyviä haasteita, joista työvoimapolitiikkaa koskevat ongelmat eivät ole vähäisimpiä. Vaikka maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ryhmä myös työmarkkina-asemaltaan, on heidän työllisyystilanteensa kes-

kimäärin tarkasteltuna heikko. Valtaväestöön verrattuna maahanmuuttajien työllisyysaste on alhaisempi ja työttömyysaste korkeampi. Maahanmuuttajat työllistyvät muuta väestöä useammin koulutustaan vastaamattomiin töihin. Tilastojen mukaan he ovat yliedustettuna tietyissä ammattiryhmissä, kuten siivoojan, myyjän, ajoneuvon kuljettajan ja tarjoilijan ammateissa. Lisäksi erilaiset epätyypilliset työsuhteet ovat maahanmuuttajilla valtaväestöä tavallisempia. (Esim. Forsander 2002; Joronen 2005, Sutela 2005; Tilastokeskus 2006a; 2006b; 2007; 2009a; Heikkilä ja Pikkarainen 2008.)

Työllisyystilanne kuitenkin vaihtelee eri kansalaisuuksien ja muuttosyiden mukaan. Karkeasti jaotellen heikoimmassa asemassa Suomen työmarkkinoilla ovat kulttuurisesti ja kielellisesti kaukaisemmista maista tulleet, usein juuri pakolaisina maahan tulleet. Paremmiin taas ovat pärjänneet tutummista ja lähisimmistä maista Suomeen muuttaneet. Selvää myös on, että työn vuoksi maahan tulleilla työllisyystilanne on monesti parempi kuin muiden syiden vuoksi tulleilla. (Esim. Forsander 2002; Joronen 2005; Jaakkola & Reuter 2007.)

Koska maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla heijastelee heidän asemaansa ja kotoutumistaan yhteiskunnassa laajemminkin, ei ole yhdentekevää miten ja millä tavoin maahanmuuttajat onnistuvat pääsemään osaksi suomalaista työelämää. Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on hallitusohjelmassaan asettanut yhdeksi päämääräkseen parantaa maahanmuuttajien tilannetta työmarkkinoilla. Tavoitteeksi on muun muassa asetettu maahanmuuttajien työttömyyden puolittaminen. (Hallitusohjelma 2011.) Nähtäväksi jää onnistuuko hallitus tässä tavoitteessaan.

Tutkimuskohteen heterogeenisuus

Vaikea työllistyminen ei tänä päivänä ole pelkästään vähemmän koulutettujen ongelma. Yhtä lailla myös

Henna Kyhä on kasvatustieteen tohtori ja valtiotieteiden maisteri, joka on erikoistunut maahanmuuttoon liittyviin kysymyksiin.

koulutetulla väellä on monenlaisia vaikeuksia työllistyä ja löytää oma paikkansa työelämässä. (Esim. Brennan, Kogan & Teichler 1996; Suutari 2003; Rouhelo 2008; Tilastokeskus 2009b; Sainio 2008.) Väitöskirjatutkimuksessani olen tarkastellut Suomessa tähän mennessä vähemmälle huomiolle jäänyttä maahanmuuttajaryhmää, lähtömaassaan korkeakoulututkinnon suorittaneita maahanmuuttajia. Tilastokeskuksen vuoden 2005 tietojen mukaan Suomessa asuvista maahanmuuttajista runsaalla kuudenneksella oli korkeasteen koulutus (Tilastokeskus 2007). Tutkimusaiheeni on tällä hetkellä yhteiskunnallisesti ajankohtainen sekä työvoima- ja koulutuspoliittisesti relevantti.

Väitöstutkimuksessa olen tarkastellut, miten lähtömaassa korkeakoulututkinnon suorittaneet maahanmuuttajat ovat työllistyneet Suomessa, minkälaisia heidän työuriensa alut ovat Suomessa olleet ja miten he ovat – vai ovatko he – onnistuneet Suomessa hyödyntämään lähtömaassaan hankkimaansa koulutusta. Erona aikaisempiin tutkimuksiin olen omassa tutkimuksessani tarkastellut myös sitä, miten maahanmuuttajien lähtömaiden erilaiset elämäntilanteet, olosuhteet ja siellä tehdyt ura- sekä ammatinvalinnat ovat mahdollisesti vaikuttaneet heidän elämäänsä ja työuransa muotoutumiseen Suomessa.

Tutkimustani varten keräämäni aineisto on kahtalainen koostuen sekä kysely- että haastatteluaineistosta. Kyselyaineistoon vastasi yhdeksänkymmentäyhdeksän lähtömaassaan korkeakoulututkinnon suorittanutta maahanmuuttajaa, kun haastatteluaineisto koostui kahdestakymmenestä lähtömaassaan korkeakoulututkinnon suorittaneen maahanmuuttajan haastattelusta. Molemmat aineistot keräsin vuosien 2004–2005 aikana. Kyselyaineiston tarkoituksena oli koota korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työllisyydestä määrällisempää kuvaa tarkastelemalla tutkittavien työllisyys- ja työttömyystilanteita Suomessa heti Suomeen muuton jälkeisestä ajasta aina kyselyhetkeen asti. Haastatteluaineiston avulla tarkastelin korkeakoulutettujen maahanmuuttajien yksilöllisempiä elämänuuria lähtien liikkeelle tutkittavien lähtömaassa tekemistä ura- ja ammatinvalinnoista jatkuen Suomeen muuton kautta aina työuran muotoutumiseen Suomessa.

Taustoiltaan tutkittavat muodostivat heterogeenisen joukon. Useimmiten Suomeen oli muutettu joko avioliiton, palumuuton tai pakolaisuuden vuoksi. Eri kansalaisuuksia aineistossa oli yli 20, suurimpana ryhmänä entisestä Neuvostoliitosta tulleet. Ky-

selyhetkeen mennessä tutkittavat olivat ehtineet asua Suomessa keskimäärin kuusi vuotta. Aineiston suurimmat koulutusalat olivat terveysala, opetusala sekä tekniikan ala. Aineistonkeruuhetken mennessä alle puolella lähtömaassa hankittu tutkinto oli rinnastettu vastaamaan suomalaista alan tutkintoa.

Työllistyminen vaikeaa hyvästä koulutuksesta huolimatta

Maahanmuuttajien heikkoa työmarkkina-asemaa on aikaisemmissa tutkimuksissa selitetty maahanmuuttajien resursseilla tai niiden puutteilla, kuten heikolla kielitaidolla, vähäisellä koulutuksella tai työkokemuksella, tai vähäisillä työllistymistä edesauttavilla sosiaalisilla suhteilla ja verkostoilla (esim. Chiswick 1978; 1999; Massey, Arango, Hugo, Kouaouci, Pellegrino & Taylor 1993). Koska koulutus on yksi keskeinen yksilön työmarkkina-asemaan vaikuttavista tekijöistä, voidaan ajatella, että myös tutkimuskohteenani olevien maahanmuuttajien tulisi sijoittua lähtömaassa hankitun tutkinnon oikeuttamiin tehtäviin Suomen työmarkkinoilla.

Tutkimustulosteni perusteella korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työllistyminen Suomessa näyttäytyi kuitenkin vaikeana. Kyselyaineistoon vastanneista maahanmuuttajista vain muutama (6 %) oli työssä heti Suomeen muuttovuotensa lopussa, kun aineistonkeruuhetkellä eli vuonna 2004 työssä oli runsas kolmannes (38 %) vastaajista. Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työurat olivat usein pirstaleisia koostuen lyhyistä määräaikaisista työsuhteista, työttömyydestä ja koulutukseen osallistumisesta. Vain muutama oli onnistunut saamaan vakinaisen työn. Yksittäiset työttömyysjaksot olivat keskimäärin pitkiä, lähes puolentoista vuoden pituisia. Joillakin työttömyys sijoittui pääasiassa heti Suomeen muuton jälkeiseen aikaan, toisilla taas työttömyysjaksot katkoivat koko Suomen aikaista työuraa. Aineistossa oli runsaasti myös sellaisia maahanmuuttajia, joiden koko siihenastinen elämä Suomessa sisälsi pelkästään työttömyyttä ja koulutukseen osallistumista.

Myönteistä tuloksissa oli se, että mikäli tutkittavat ylipäänsä onnistuivat työllistymään Suomessa, vastasivat työt usein joko kokonaan tai ainakin osittain lähtömaassa hankittua korkeakoulututkintoa. Osa maahanmuuttajalääkäreistä siis työllistyi Suomessa lää-

kärin töihin, opettajat opettajiksi ja insinöörit insinöörin työtehtäviin. Työurat sisälsivät kuitenkin myös oman alan erilaisia alemman tasoisia töitä. Esimerkiksi kasvatusalan tutkinnon hankkineilla erilaiset koulunkäyntiavustajan tehtävät olivat tavallisia. Työuriin mahtui myös omaa alaa täysin vastaamattomia töitä. Tällaisia olivat esimerkiksi siivousalan työt.

Tutkimistani maahanmuuttajista voidaan yhtäältä löytää se kohtalaisen vakailta työurilla oleva pärjääjien joukko, jotka olivat työllistyneet oman alansa töihin ja joilla työttömyys oli suhteellisen vähäistä. Toisaalta, aineistoista löytyy se määrällisesti suurempi joukko, joilla työllistyminen Suomessa näyttäytyi vaikeana ja jolla elämän muotoutuminen jo lähtömaasta alkaen oli syystä tai toisesta ollut haasteellista.

Mikään yksittäinen syy ei sellaisenaan riitä selittämään eroja tutkittavien työllisyystilanteissa. Työnantajan silmissä luottamusta näyttäisi herättävän ainakin se, mikäli maahanmuuttajalla on työnhaussa esittää tutkintotodistus suomalaisittain hyväksytyssä muodossa. Myös muissa tutkimuksissa asuinmaassa hankittu koulutuksen on havaittu olevan maahanmuuttajille arvokkaampaa pääomaa kuin muualla hankittu koulutus (esim. Friedberg 2000; Li 2001; Forsander 2002; Sutela 2005; Jaakkola & Reuter 2007). Toiseksi, ovet työpaikkoihin näyttäisivät aukeavan helpommin silloin, jos maahanmuuttajat voivat Suomen kansalaisuuden myötä ikään kuin osoittaa työnantajalle oman suomalaisuusasteensa (myös Forsander 2002; Hämäläinen, Kangasharju, Pekkala & Sarvimäki 2005; Joronen 2005; Jaakkola & Reuter 2007; OECD 2010).

Yksilölliset lähtökohdat työuran muotoutumisen taustalla

Toisaalta, kuten haastatteluaineisto osoitti, on kyse paljon monitahoisemmasta ilmiöstä. Suomessa rinnastettu tutkinto, Suomen kansalaisuus, suomen kielentaito, riittävä maassa asuttu aika, lähtömaassa hankittu pitkä työkokemus ja niin edelleen, eivät nekään aina takaa maahanmuuttajalle oman alan töitä tai töitä ylipäänsä.

Haastatteluaineisto tekee näkyväksi sen, kuinka erilaisista lähtökohdista maahanmuuttajat Suomeen tulevat ja kuinka vaihtelevissa olosuhteissa he voivat joutua tekemään myöhempään työuraan merkittävästi vaikuttavat valinnat. Osalla haastateltavista elämä oli

jo lähtömaasta alkaen muotoutunut ikään kuin myönnteisen kehän kautta. Uravalinnat lähtömaassa olivat helppoja ja toivottuihin päämääriin oli päästy. Elämän myönteinen kehä sai jatkoa Suomessa, kun työllistyminen uudessa maassa tapahtui suhteellisen vaivattomasti. Toisilla taas oman paikan löytäminen muodostui syystä tai toisesta jo lähtömaasta alkaen hankalaksi. Erilaisia uravaihtoehtoja saattoi esimerkiksi olla liikaa. Kaikilla korkeakoulututkinnon hankkiminen ei suinkaan aina edes ollut itsestään selvä ykkösvaihtoehto. Sisäänpääsy toivottuun opinahjoon saattoi myös muodostua vaikeaksi, jolloin urasuunnitelmia jouduttiin muuttamaan matkan varrella. Lähtömaassa tehdyt ura- ja ammatinvalinnat voitiin kokea vääriksi. Osittain näistä syistä johtuen myös työllistyminen Suomessa muodostui vaikeaksi. Joillakin sen sijaan lähes koko elämä lähtömaassa oli erilaisten sotien ja levottomuuksien sävyttämää. Myös uravalinnat jouduttiin tekemään esimerkiksi sen perusteella, mitä ja missä oli milloinkin turvallista opiskella.

Haastatteluaineistosta ilmeni myös se, kuinka korkeakoulututkinto voi oikeuttaa vain paikkaan niin sanotuissa työvoimajonoissa. Koska viimekädessä työnantajat päättävät keitä työtehtäviin valitaan, voivat työnantajat omalla tietämättömyydellään tai ennakkoluuloisella asenteellaan estää maahanmuuttajia pääsemästä sekä oman alansa, mutta myös korkeakoulututkintoa selvästi alempiin töihin. Eräskin haastateltava kuvaili haastattelussa, kuinka hän ei ollut tutkinnon rinnastamisenkaan jälkeen onnistunut saamaan oman alansa töitä, mutta kuinka hankaluuksia näytti tuottavan myös selvästi alemman tasoisiin töihin pääseminen. Korkeakoulututkinnosta voikin tällaisessa tilanteessa muodostua maahanmuuttajalle jopa työllistymisen este: lähtömaassa hankitulla tutkinnolla ei ole mahdollisuuksia uudessa maassa päästä oman alan töihin, mutta työnantajat eivät välttämättä palkkaa korkeakoulututkinnon suorittaneita maahanmuuttajia edes selvästi alemman tasoisiin töihin. Kyse voi olla etnisestä syrjinnästä. Toisaalta, kyse voi olla siitä, että työnantajat pelkäävät, etteivät koulutetut henkilöt sitoudu riittävästi tutkintoonsa nähden alemman tasoisiin työtehtäviin.

Osaamisen tuhlausta

Julkisuudessa on viimeaikoina puhuttu väestömme ikääntymisestä. Tähän liittyen keskustelua on käyty

siitä, kuinka maahanmuuttajat voisivat nuorena väestöryhmänä olla meille keskeinen voimavara korvatessaan tietyiltä aloilta vähenevää työvoimaa. Hallitusohjelmassa (2011) mainitaan kuinka ”maahanmuuttajat ovat pysyvä ja tervetullut osa suomalaista työvoimaa”. Myös työministeri Lauri Ihalaisen mukaan koulutus ja työ ovat maahanmuuttajille parhaita kotoutumisen väyliä. Molemmat ajatukset ovat hienoja, mutta todellisuus on monen maahanmuuttajan kohdalla valitettavan usein toinen. Mikäli Suomessa jo asuvat tai tänne muuttavat ulkomaalaiset eivät työllisty, viestittää suomalainen yhteiskunta ristiriitaista sanomaa: yhtäältä luodaan kuvaa siitä kuinka Suomi tarvitsee tietyille aloille yhä enemmän ulkomaista osaavaa työvoimaa helpottamaan työvoimapulaansa, toisaalta, kuten väitöstutkimuksessanikin havaitsin, maahanmuuttajat joutuvat edelleenkin kohtaamaan monin tavoin torjuvat ja ennakkoluuloiset työmarkkinat. Jos Suomeen muutto merkitsee useimmille yhteiskunnan elätettäväksi kuin elättäjäksi joutumista, kumoutuu ajatus ainakin osittain ulkomaisesta työvoimasta työvoiman tarpeen täyttäjänä. Voidaankin kysyä, halutaanko meillä aidosti hyödyntää maahanmuuttajien osaamista ja ammattitaitoa? Vai onko kyse pelkästä poliittisesta retoriikasta, hienoista korulauseista ja juhlapuheista? Tai sitten siitä, että tahtoa olisi, mutta monista syistä johtuen kyky tehokkaaseen työllistämiseen puuttuu?

Monilla Suomeen muuttaneilla on ammatillisen osaamisensa lisäksi paljon sellaista kulttuurista osaamista ja kielitaitoa, joka valtaväestöltä puuttuu. Mikäli maahanmuuttajia ja heidän osaamistaan ei työmarkkinoilla nähdä mahdollisuutena ja voimavarana, uskon, että suomalainen yhteiskunta tuhlaa omia tämän hetken ja tulevaisuuden pääomiaan. Lopuksi haluankin siteerata yhtä haastattelemaani maahanmuuttajalääkäriä ja hänen näkemystään kyseisestä aiheesta:

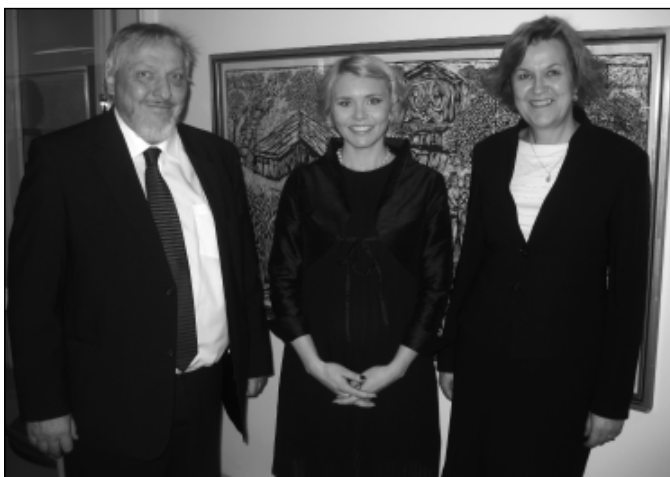
”Minunlaisia lääkäreitä tarvitaan, koska täällä on paljon ulkomaalaisia asiakkaita. Ja tarvitaan erilaisia lääkäreitä, jotka osaavat ja tuntevat nämä erilaiset asiakkaiden kulttuurit. Koska mä ymmärrän niitä, jotka tulevat tuolta idän kulttuureista. Mä ymmärrän heitä paljon paremmin kuin te. Aasialaisia, afrikkalaisia tai mistä vaan maailmasta. Mä ymmärrän heitä paremmin kuin te, koska olen heidän kanssaan ollut tekemisissä. Ja tunnen myös kielen. Ja olen asunut siellä. Ymmärrän, mulla ei ole mitään ongelmia tällaisten asiakkaiden kanssa. Ja olen vielä halpa, kun en mä

tarvitse tulkkia, kun tulee venäläisiä tai ruandalaisia tai kolumbialainen tai englantilainen asiakas. Ja se on heillekin helppoa ja mukavampaa asioida. Se on niin luontevaa, kun ymmärretään toisiamme, sanon vaan, että tervetuloa, mitä kuuluu.”

Lähteet

- Brennan, J. Kogan, M. & Teichler, U. 1996. Higher Education and Work. A Conceptual Framework. In J. Brennan, M. Kogan & U. Teichler (eds.) Higher Education and Work. Higher Education Policy Series 23. London: Jessica Kingsley Publishers. 1–24.
- Chiswick, B.R. 1978. The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-born men. *The Journal of Political Economy*, Vol. 86, No. 5, 897–921.
- Chiswick, B.R. 1999. Are Immigrants Favorably Self-Selected? *American Economic Review*, Vol. 89, No. 2, 181–185.
- Forsander, A. 2002. Luottamuksen ehdot. Maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla. Helsinki: Väestötutkimuslaitos, Väestöliitto.
- Friedberg, R.M. 2000. You Can't Take It with You? Immigrant Assimilation and the Portability of Human Capital. *Journal of Labor Economics*, Vol. 18, No. 2, 221–252.
- Hallitusohjelma 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <http://www.vn.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf332889/fi.pdf> (luettu 1.9.2011).
- Heikkilä, E. & Pikkarainen, M. 2008. Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa. Siirtolaisuustutkimuksia A 30. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.
- Hämäläinen, K. Kangasharju, A. Pekkala, S. & Sarvimäki, M. 2005. 1990-luvun maahanmuuttajien työllisyys, tuloverot ja tulonsiirrot. Työpoliittinen tutkimus 265. Helsinki: Työministeriö.
- Jaakkola, M. & Reuter, A. 2007. Maahanmuuttajanaiset entisen Neuvostoliiton alueelta: Resurssit ja sijoittuminen työmarkkinoille. Teoksessa T. Martikainen & M. Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestötutkimuslaitos, Väestöliitto, 335–359.
- Joronen, T. 2005. Työ on kahden kauppa – maahanmuuttajien työmarkkina-aseman ongelmia. Teoksessa S. Paananen (toim.) Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Helsinki: Tilastokeskus, 59–82.
- Li, P.S. 2001. The Market Worth of Immigrants' Educational Credentials. *Canadian Public Policy – Analyse de Politiques*, Vol. XXVII, No. 1, 23–38.

- Massey, D.S. Arango, J. Hugo, G. Kouaouci, A. Pellegrino, A. & Taylor, E.J. 1993. Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, Vol. 19, No. 3, 431–466.
- OECD 2010. *International Migration Outlook*. Sopemi 2010. Paris: OECD.
- Rouhelo, A. 2008. Akateemiset urapolut. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja kasvatustieteellisen alan generalistien urapolkujen alkuvaiheet 1980- ja 1990-luvuilla. Turun yliopiston julkaisuja C:227.
- Sainio, J. 2008. Kitkaa ja kasautuvia vaikeuksia. Akateemisten työuran alkua hankaloittavia tekijöitä. AKAVA/Aarresaari-verkosto. Kirjapaino Hermes.
- Sutela, H. 2005. Maahanmuuttajat palkkatyössä. Teoksessa S. Paananen (toim.) *Maahanmuuttajien elämää Suomessa*. Helsinki: Tilastokeskus. Maahanmuuttajat palkkatyössä, 83–109
- Suutari, M. 2003. Korkeakoulutettujen työelämäurien alkuvuodet. LAASER-projektin loppuraportti. Helsinki: Akava.
- Tilastokeskus 2006a. Työssäkäynti. (verkkojulkaisu) Ulkomaalaistaustaisten yleisimmät ammatit olivat siivoojat ja myyjät vuonna 2006. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/tyokay/2006/tyokay_2006_2008-12-30_tie_004.html (luettu 15.3.2011).
- Tilastokeskus 2006b. Työssäkäynti (verkkojulkaisu) Työllinen työvoima ammattiryhmän mukaan 2006. Helsinki: Tilastokeskus. http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=060_tyokay_tau_106_fi&ti=Ty%F6llinen+ty%F6voima+ammattiryhm%E4n%2C++sukupuolen+ja+i%E4n+mukaan+2006%2D2008&path=../Database/StatFin/vrm/tyokay/&lang=3&multilang=fi (luettu 17.3.2011).
- Tilastokeskus 2007. *Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2006: Väestö*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskus 2009a. *Työssäkäynti: Väestö*. (julkaisematon aineisto) 15–64 -vuotiaiden työttömyysaste ja työllisyysaste koko väestö ja ulkomaalaiset 1987–2007. Helsinki: Tilastokeskus
- Tilastokeskus 2009b. *Työvoimatutkimus: Työmarkkinat*. (verkkojulkaisu). Työttömyysasteet koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2000–2008, 15–74-vuotiaat. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/tyti/2009/17/tyti_2009_17_2010-12-03_tau_025_fi.html (luettu 4.3.2011).
- Tilastokeskus 2011a. *Väestö. Muuttoliike*. (verkkojulkaisu) Väestönmuutokset ja väkiluku 1749 - 2010, koko maa. Helsinki: Tilastokeskus. http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=070_muutl_tau_202_fi&ti=V%E4est%F6nmuutokset+ja+v%E4kiluku+1749+%2D+2010%2C+koko+maa&path=../Database/StatFin/vrm/muutl/&lang=3&multilang=fi (luettu 29.8.2011).
- Tilastokeskus 2011b. *Väestö: Väestörakenne*. (verkkojulkaisu) Väestö kielen mukaan sekä ulkomaan kansalaisten määrä ja maa-pinta-ala alueittain 1980 – 2010. Helsinki: Tilastokeskus. http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=060_vaerak_tau_107_fi&ti=V%E4est%F6+kielen+mukaan+sek%E4+ulkomaan+kansalaisten+m%E4%E4r%E4+ja+maa%2Dpinta%2Dala+alueittain++1980+%2D+2010&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi (luettu 29.8.2011).
- Tilastokeskus 2011c. *Väestö: Väestörakenne*. (verkkojulkaisu) Kansalaisuus iän ja sukupuolen mukaan 1990–2010. Helsinki: Tilastokeskus. http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=020_vaerak_tau_101_fi&ti=Kansalaisuus+i%E4n+ja+sukupuolen+mukaan+maakunnittain+1990+%2D+2010&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi (luettu 30.8.2011).
- Työministeriö 2005. *Työryhmän ehdotus hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi*. Työhallinnon julkaisu 355. Helsinki: Työministeriö.

VTM, KL Henna Kyhän (kuvassa kesk.) ”Koulutetut maahanmuuttajat työmarkkinoilla: Tutkimus korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien työllistymisestä ja työurien alusta Suomessa -väitöskirjan julkinen tarkastustilaisuus pidettiin Turun yliopistossa 16.12.2011. Kustoksena toimi professori Risto Rinne (kuvassa vas.) ja vastaväittäjänä dosentti, tutkimusjohtaja Elli Heikkilä (kuvassa oik.).

Maahanmuuttajien kotoutumiskokemukset Etelä-Pohjanmaan maaseutumaisille alueille

Anne Häkkinen ja Markku Mattila

Artikkeli tarkastelee maaseutumaisella alueella asuvien maahanmuuttajien kotoutumista useiden eri tekijöiden kautta. Tutkimuksessa on hyödynnetty sekä kvantitatiivista postikyselyä että kvalitatiivista teemahaastattelua. Kotoutumisesta piirtyvä kuva näyttää useimpien maahanmuuttajien kohdalla myönteiseltä. Erityisesti virolaisten tilanne on selvästi muita valoisampi: heidän suomen kielen taitonsa on muita ryhmiä parempi, ja he ovat työllistyneet ja onnistuneet vakauttamaan työmarkkina-asemaansa muita ryhmiä paremmin. Lisäksi heidän sosiaaliset verkostonsa ovat venäläisiin verrattuna monipuolisemmat. Virolaiset myös tuntevat olonsa muita ryhmiä useammin kotoisaksi Etelä-Pohjanmaalla.

Venäläiset ja ulkonäöltään kantaväestöstä selvästi erottuvat maahanmuuttajat eivät ole vältyneet ennakkoluuloilta ja rasismilta Etelä-Pohjanmaallakaan. Tutkimusaineiston perusteella havaitaan, miten yhteiskunta ja paikalliset ihmiset ottavat vastaan ulkopuolisen ja suhtautuvat häneen. Siten kotoutumista ei nähdä pelkästään yksilön omana valintana. Ennakkoluulot, rasismi ja niiden vaikutukset heijastuvat usealle kotoutumisen osa-alueelle hidastaen suomalaisen yhteiskuntaan kiinnittymistä; yhteisöön ei voi kokea kuuluvansa, jos ei ensin tule hyväksytyksi siihen.

Avainsanat: Maahanmuutto, maahanmuuttaja, kotoutuminen, Etelä-Pohjanmaa

Johdanto

Artikkelissa tarkastellaan erityisesti maaseutumaisella alueella (Etelä-Pohjanmaalla) asuvien maahan-

muuttajien kotoutumista. Esitetyt tulokset pohjaavat tutkimusprojektiin *Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat: tulo, kotoutuminen, tarinat*, jonka julkaisu *Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat* ilmestyi syksyllä 2011 (Häkkinen & Mattila 2011). Kotoutumisella tarkoitamme prosessia, jossa maahanmuuttajat osallistuvat lisääntyvässä määrin yhteiskunnan sosiaalisiin, kulttuurisiin ja institutionaalisiin toimintoihin. Kotoutumista tarkasteltaessa on hyödynnetty myös 'kotonan olemisen kokemuksen' metaforaa. Artikkelissa kootaan yhteen tutkimuksen tärkeimmät tulokset, tarkastellaan yleiskuvaa maahanmuuttajien kotoutumisesta Etelä-Pohjanmaalle sekä mahdollisia eroja eri maahanmuuttajaryhmien välillä. Lisäksi pohditaan sitä, mitkä tekijät selittävät näitä eroja, mitkä seikat hidastavat sekä vaikeuttavat kotoutumista, ja mitkä puolestaan helpottavat sitä.

Tutkimuksen aineisto koostuu syksyllä 2009 Etelä-Pohjanmaan vieraskieliselle (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame) ja Suomen ulkopuolella syntyneelle väestölle lähetetystä postikyselystä (vastauksia 232, vastausprosentti 17) sekä keväällä 2010 tehdystä 18 teemahaastattelusta. Metodeja yhdistämällä on pyritty saamaan maahanmuuttajien kotoutumisesta kokonaisvaltaisempi kuva kuin mitä yksittäisellä menetelmällä olisi ollut mahdollista saada. Postikyselyaineiston analyysissä vastaajajoukko jaettiin kolmeen ryhmään: Venäjältä kotoisin oleviin, Viros-ta saapuneisiin ja muista maista tulleisiin. Kotimaata käytettiin jaon perustana, koska se oli yksiselitteinen. Toisaalta kotimaan perusteella kootut ryhmät vastasivat hyvin kyselyn perusjoukkoa.

Keitä he ovat?

Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat poikkeavat kieleltään huomattavasti koko maan vieraskielisestä vä-

FM Anne Häkkinen on tohtorikoulutettavana Historian ja etnologian laitoksella Jyväskylän yliopistossa. Dosentti Markku Mattila työskentelee aluepäällikkönä Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksessa.

estöstä, sillä maantieteellisesti kaukaisempien kielten puhujien määrä on maakunnassa vähäinen. Etelä-Pohjanmaalla venäjän- ja vironkieliset muodostavat puolet maakunnan vieraskielisten ryhmästä. (Saartenoja ym. 2009.) Myös tutkimukseen osallistuneet painottuivat kielittäin ja lähtöalueittain tarkasteltuna Eurooppaan, sillä kaikkiaan neljä viidestä vastanneesta oli lähtöisin jostakin Euroopan maasta. Tutkimukseen osallistuneet jakaantuivat niin, että kolmannes heistä oli lähtöisin Virosta, toinen kolmannes Venäjältä, viidennes jostain muusta Euroopan maasta ja viidennes muista maanosista.

Valtaosa kyselyyn vastanneista oli muuttanut Suomeen melko hiljattain, sillä puolet vastanneista oli tullut vuosina 2005–2008. Kaikkiaan kolme neljästä vastaajasta oli asunut Suomessa alle 10 vuotta. Tyypillisimmät syyt Suomeen ja Etelä-Pohjanmaalle muuttoon olivat avioliitto, työ ja opiskelu. Vain harvat olivat muuttaneet pakolaisuuden, turvapaikan hakemisen tai inkerinsuomalaisuuden perusteella. Muutossyyt olivat sukupuolittuneita siten, että miehet tulivat tyypillisimmin töihin tai opiskelemaan, kun taas useimmilla naisilla tulossyy liittyi perheeseen. Muutossyyt olivat yhteydessä myös maahanmuuttajan lähtömaahan: esimerkiksi virolaisten keskuudessa monet naisista olivat miesten tapaan tulleet töihin Suomeen, kun taas venäläiset ja muunmaalaiset naiset olivat tulleet lähes yksinomaan perhesyistä.

Tutkimukseen osallistuneet osoittautuivat varsin korkeasti koulutetuiksi. Tähän saattaa osaltaan vaikuttaa koulutetun väestön yleinen suurempi aktiivisuus ylipäättään osallistua tutkimuksiin. Vastanneista yhdeksän kymmenestä oli jo lähtömaassaan suorittanut vähintään keskiasteen tutkinnon, ja vain neljä prosenttia oli Suomeen muuttaessaan vailla mitään tutkintoa. Myös Suomessa oli opiskeltu, sillä miltei puolet oli täällä suorittanut jonkin tutkinnon. Vastaajien koulutustaso (yhteenlaskien lähtömaassa ja Suomessa suoritettu korkein tutkinto) oli korkea: yhdeksällä kymmenestä oli vähintään keskiasteen tutkinto, seitsemällä prosentilla perusasteen tutkinto ja vain prosentti oli ilman mitään suoritettua tutkintoa. Näin ollen vastaajat olivat korkeammin koulutuneita kuin Etelä-Pohjanmaan väestö keskimäärin. (Etelä-Pohjanmaan ennakointiportaali: Koulutustaso; Tilastokeskus 2010.)

Koulutushakuisuudessa ja -myönteisyydessä korostuivat venäläiset vastaajat. Heistä miltei puolella oli jo lähtömaassaan suoritettu korkeakoulututkinto.

Lisäksi he olivat muita vastaajia useammin jo suorittaneet tai olivat parhaillaan suorittamassa suomalais-ta tutkintoa. Lähes kaikilla venäläisvastaajilla olikin vastaushetkellä vähintään keskiasteen tutkinto. (ks. myös Liebkind ym. 2004; Pohjanpää ym. 2003.)

Suomen kieltä vastaajat katsoivat osaavansa hyvin: kolme viidestä vastaajasta arvioi näin. Maahanmuuttajaryhmien väliset erot olivat kuitenkin suuret. Virolaisten vastaajien suomen kielen taito oli odotetusti läheisen kielisukulaisuuden vuoksi keskimäärin parempi kuin muilla ryhmillä. Virolaisista vastaajista neljä viidestä, kun vastaavasti venäläisistä kolme viidestä ja muunmaalaisista reilu kaksi viidestä katsoi hallitsevansa suomea hyvin. Odotuksen mukaisesti suomen kielen taitonsa hyväksi arvioineiden osuus kasvoi Suomessa asutun ajan myötä. Myös suomalaisella puolisolalla ja suomalaisilla ystävillä oli positiivinen yhteys kielitaitoon: suomalaisen puolison tai suomalaisia ystäviä omaavat arvioivat suomen kielen taitonsa keskimäärin paremmaksi kuin ne, joilla ei ollut suomalaisia ystäviä tai joiden puolison kansallisuus oli muu kuin Suomi.

Työllistyminen

Suomessa maahanmuuttajien on yleensä ollut vaikeampaa löytää työtä kuin kantaväestön, ja heidän työllisyysasteensa on edelleen alhaisempi ja työttömyysasteensa korkeampi kuin kantasuomalaisten. Maahanmuuttajien työllistyminen Etelä-Pohjanmaalla näyttää tilastojen valossa kuitenkin keskimääräistä paremmalta, sillä alueen maahanmuuttajien työllisyysaste on viimeaikaisissa maakunnallisissa vertailuissa ollut maan kolmanneksi korkein. Maahanmuuttajien hyvää työllistymistä selittää alueen yleinen työllisyystilanne, joka on ollut – varsinkin ennen talouden laskusuhdannekautta (2008–) – maan korkeimpia. Kuitenkin myös Etelä-Pohjanmaalla ulkomaalaiset työnhakijat ovat työllistyneet kantaväestöä heikommin. (Heikkilä & Pikkarainen 2008; Saartenoja ym. 2009.)

Tuloksemme tukevat näkemystä, jonka mukaan maahanmuuttajat ovat päässeet työelämäänsä melko hyvin. Vastaajista kaksi kolmesta ilmoitti olevansa töissä joko koko- tai osapäiväisesti tai yrittäjinä. Työttömänä oli joka kahdeksas vastaaja. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli ennättänyt työskennellä Suomessa useampia vuosia. Joka seitsemäs vastaaja ei ollut työskenn-

nellyt Suomessa lainkaan. Heille tyypillistä oli heikko suomen kielen taito ja suomalaisen tutkinnon puute, eivätkä he alunperin olleet tulleet Suomeen työperäisistä syistä tai opiskelun vuoksi. Lisäksi usea heistä oli asunut maassa vasta muutamia vuosia, ja suuri osa joko hoiti parhaillaan kotitaloutta tai opiskeli.

Vastaajat työllistyivät melko tasaisesti eri ammattialoille. Tyypillisimpiä työllistäjiä olivat teollisuus, maa- ja metsätalous sekä opetusala: näistä kahden ensin mainitun asema perustuu alueen elinkeinorakenteeseen (myös Heikkilä & Pikkarainen 2007). Monet olivat työllistyneet myös tyypillisille maahanmuuttajien aloille, kuten siivous-, ravintola-, terveydenhuoltoalalle tai myyntityöhön. Työttömänä oli viimeisen kolmen vuoden aikana ollut kaksi viidestä vastaajasta. Työttömyysjaksot olivat kuitenkin olleet melko lyhyitä, sillä keskimääräinen työttömyysaika oli seitsemän kuukautta. Työttömyys ja työllisyys ovat tietenkin sidoksissa Suomen yleiseen työllisyyteen, joka puolestaan seurailee yleismaailmallisia suhdanteita.

Ammatinvaihto maahanmuuton yhteydessä oli vastaajien keskuudessa yleistä: reilu puolet vastaajista oli vaihtanut ammittaan Suomeen muuton jälkeen, naiset miehiä useammin. Tyypillisimmin ammattia olivat vaihtaneet lähtömaassa keskiasteen tutkinnon suorittaneet ja muita harvemmin perusasteen tutkinnon suorittaneet. Ammatinvaihdon lisäksi leimallinen piirre vastaajien työllistymisessä oli työn ja hankitun koulutuksen heikko vastaavuus, sillä vain puolet Suomessa työskennelleistä vastaajista koki olevansa koulutustaan vastaavassa työssä. Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneet vastaajat olivat muita todennäköisemmin koulutustaan vastaavassa työssä. (ks. myös Liebkind ym. 2004; Pohjanpää ym. 2003.) Etenkin keskiasteen tutkinnon suorittaneiden näyttää olleen vaikeaa siirtää ammattiosaamistaan sellaisenaan suomalaisille työmarkkinoille.

Työllistymisessä sosiaalisten verkostojen rooli korostui: noin kaksi viidestä työllisestä vastaajasta oli saanut tiedon työpaikasta joko suomalaisen tai maahanmuuttajataustaisen tuttavun, ystävän, sukulaisen tai puolison kautta. Muiden työllistymiskanavien, kuten virallisen työnvälityksen, rooli oli vähäisempi. Suomalaiset kontaktit paransivat erityisesti mahdollisuutta saada koulutusta vastaavaa työtä. (myös Forsander 2002.)

Maahanmuuttajien sijoittumista työelämään tarkasteltiin myös heidän työmarkkina-asemansa kaut-

ta. Vastaajista työmarkkina-asemansa oli onnistunut vakauttamaan kaksi viidestä, epävakaaassa asemassa oli joka neljäs ja marginaalissa joka kuudes. Lisäksi tilapäisesti tai pysyvästi työvoiman ulkopuolella oli joka kuudes vastaaja. Todennäköisemmin vakaassa työmarkkina-asemassa olivat vastaajat, joiden suomen kielen taito oli hyvä ja jotka olivat muuttaneet maahan työn tai opiskelun takia. Ryhmänä virolaiset vastaajat sopivat parhaiten näihin ehtoihin: he olivatkin muita ryhmiä useammin vakaassa ja harvemmin marginaalisessa työmarkkina-asemassa.

Maahanmuuttajien keskeisenä työllistymisen väylänä on pidetty suomalaisen koulutuksen hankkimista (Joronen 2005). Tulostemme valossa näyttää kuitenkin siltä, että suomalaisen koulutuksen merkitys ei ole niin suoraviivainen kuin usein on oletettu. Työmarkkina-aseman vakaudella mitattuna kaikkein vakain asema oli Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneilla vastaajilla (kolme neljästä oli vakaassa asemassa). Toiseksi vakain asema oli kuitenkin Suomessa täysin kouluttautumattomilla vastaajilla (puolet vakaassa asemassa). Näitä ryhmiä epävakampi asema oli Suomessa ammatillisen tutkinnon suorittaneilla vastaajilla (vain kaksi viidestä oli vakaassa asemassa). Suurin osa huonoimmassa eli marginaalisessa työmarkkina-asemassa olevista oli toki vailla mitään Suomessa suoritettua tutkintoa.

Keskeinen havainto on myös se, että venäläisten vastaajien on ollut virolaisia vaikeampi vakauttaa työmarkkina-asemaansa. Näin siitä huolimatta, että venäläisvastaajat olivat virolaisvastaajia useammin suorittaneet Suomessa tutkinnon ja heidän koulutustasonsa ennen maahan muuttamista oli virolaisia parempi. Jopa suomalaista tutkintoa suorittamattomien vastaajien joukossa virolaiset olivat venäläisiä huomattavasti useammin vakaassa työmarkkina-asemassa (2/3 vs. 1/3). Venäläisten vastaajien ammatillinen osaaminen näyttää eteläpohjalaisilla työmarkkinoilla saavan virolaisiin vastaajiin verrattuna aliarvostusta osakseen. Kyseessä on täysimittaista hyödyntämistä odottava resurssi.

Sosiaaliset suhteet ja verkostot

Suomessa olevat sosiaaliset verkostot rakentuivat siten, että hieman yli yhdeksänkymmentä prosenttia vastaajista tunsi Suomessa asuvia muita maanmie-

hiään. Miltei yhdeksällä kymmenestä vastaajasta oli syntyperäisiä suomalaisia ystäviä. Muita maahanmuuttajia kuin omia maanmiehiään tunsivat neljä viidestä vastaajasta. Vain joka kolmastoista vastaaja ei omannut oman kotitalouden ulkopuolisia sosiaalisia verkostoja. Täysin vailla Suomeen sijoittuvia sosiaalisia verkostoja oli vain yksi sadasta vastaajasta.

Suomessa olevia sosiaalisia verkostoja tarkasteltiin myös siltä kannalta, keihin vastaajat pitivät yhteyttä ja miten usein. Kolme viidestä vastaajasta piti yhteyttä sekä syntyperäisiin suomalaisiin ystäviin että muihin maahanmuuttajiin. Joka kuudes piti yhteyttä pelkästään muihin maahanmuuttajiin ja joka seitsemäs pelkästään suomalaisiin. Kaksi kolmesta vastaajasta, jolla oli syntyperäisiä suomalaisia ystäviä, piti heihin yhteyttä vähintään viikoittain. Suurin osa vastaajista piti viikoittain yhteyttä Suomessa asuviin omiin maanmiehiinsä. Yhteydenpito muihin Suomessa asuviin maahanmuuttajiin oli sen sijaan vähäisempää.

Maahanmuuttajien sosiaalinen aktiivisuus oli kasautuvaa: vastaajat, jotka pitivät tiiviisti yhteyttä omaan etniseen ryhmäänsä, pitivät todennäköisesti tiiviisti yhteyttä myös suomalaisiin ystäviinsä (myös Liebkind ym. 2004). Nuorimpaan ikäryhmään kuuluvien (15–30 -vuotiaat) vastaajien sosiaaliset suhteet olivat tiiviimpiä ja heterogeenisempiä kuin vanhempiin ikäryhmiin kuuluvien. Miesten sosiaaliset suhteet olivat puolestaan jonkin verran naisia tiiviimmät.

Venäläisten vastaajien sosiaaliset verkostot osoittautuivat muita yksipuolisemmiksi. Heillä oli muita maahanmuuttajaryhmiä harvemmin suomalaisia ystäviä, ja he pitivät näihin myös muita ryhmiä harvemmin yhteyttä. Lisäksi venäläiset pitivät muita vastaajia todennäköisemmin yhteyttä pelkästään muihin maahanmuuttajiin ja vastaavasti keskimääräistä harvemmin pelkästään suomalaisiin. Virolaisten ja muunmaalaisten vastaajien sosiaaliset verkostot olivat asumisajasta riippumatta 'suomalaisemmat' kuin venäläisvastaajien, eli he pitivät venäläisvastaajia todennäköisemmin yhteyttä sekä suomalaisiin että muihin maahanmuuttajiin tai pelkästään suomalaisiin ystäviinsä (myös Reuter & Jaakkola 2005). Venäläisten vastaajien sosiaalisten verkostojen ja suomalaisen kantaväestön kohtaamattomuutta heijastaa venäläisten vastaajien kokema syrjintä ja rasismi. Syrjinnän kokemisen on puolestaan todettu olevan yhteydessä eristäytymiseen valtaväestöstä. Tässä ei ole tarkoituksenmukaista pohtia aiheuttaako eristäytyminen

syrjintää vai syrjintä eristäytymistä. Jos kotoutumista halutaan, on tämän kaltainen kehitys saatava katkeamaan.

Sosiaalisten verkostojen rakenne oli odotetusti erilainen suomen kieltä hyvin tai heikosti osaavien vastaajien välillä. Kielitaitonsa hyväksi arvioineet pitivät keskimääräistä useammin yhteyttä sekä suomalaisiin ystäviin että muihin maahanmuuttajiin tai pelkästään suomalaisiin ystäviin. Suomen kielen taitonsa heikoksi arvioineista vastaajista keskimääräistä useampi oli puolestaan yhteydessä vain muihin maahanmuuttajiin. Myös suomalaisella puolisolalla oli vaikutusta sosiaalisten verkostojen rakenteeseen siten, että ne olivat 'suomalaisemmat' silloin, kun vastaajan puoliso oli suomalainen.

Sosiaalisia suhteita tarkasteltiin myös yhteydessä yksinäisyyden kokemiseen. Kaksi viidestä vastaajasta koki ainakin joskus yksinäisyyttä, ja joka kymmenes vastaaja koki itsensä usein yksinäiseksi. Yksinäisyyttä usein kokevien vastaajien osuus oli likimain yhtä suuri kuin niiden vastaajien osuus, joilla oli heikot sosiaaliset verkostot. Miehet kokivat naisia harvemmin itsensä yksinäisiksi, mikä selittyy miesten tiiviimmillä sosiaalisilla suhteilla ja korkeammalla työllisyysasteella. Yksinäisyyden kokemus oli yhteydessä sosiaaliin suhteisiin muun muassa siten, että suomalaisia ystäviä omanneet vastaajat kokivat muita harvemmin itsensä yksinäiseksi. Myös työlliset sekä opiskelijat tunsivat muita (työttömiä, kotitaloutta hoitavia ja eläkeläisiä) vastaajia harvemmin yksinäisyyttä. Yksinäisyyden kokemiseen vaikuttivat myös rasismikokemukset siten, että rasismia kokeneet vastaajat tunsivat itsensä selvästi useammin yksinäisiksi kuin ne, jotka eivät olleet sitä kokeneet. Rasismikokemusten yhteys yksinäisyyden kokemiseen heijastanee sitä, että kielteiset kohtaamiset nostavat kynnystä ottaa kontaktia muihin ihmisiin, ja siten vaikeuttavat ystävyys-suhteiden solmimista sekä lisäävät eristäytymistendenssiä.

Kantaväestön kanssa ystäväystyminen ja jokapäiväinen kanssakäyminen on kotoutumisen kannalta tärkeää. Ystäväystymisen väylinä nousivat esiin erityisesti työ sekä suomalainen puoliso. Haastattelujen perusteella ystäväystyminen suomalaisten kanssa ei näyttäisi Etelä-Pohjanmaallakaan olevan erityisen helppoa. Haastatellut mielsivät suomalaiset varovaisiksi ottamaan kontaktia, ja siksi omaa aktiivisuutta kontaktin ottamisessa ja tutustumisessa pidettiin tärkeänä.

keänä. Jos työ tai suomalainen puoliso puuttuvat, ystävystymisen väylät ja keinot voivatkin kaventua melko olemattomiksi.

Yhteiskunnallinen osallistuminen ja tyytyväisyys julkisiin palveluihin

Yhteiskunnallista aktiivisuutta kartoitettiin selvittämällä vastaajien osallistumista eräisiin tapahtumiin. Kolme viidestä vastaajasta oli viimeisen vuoden aikana osallistunut ainakin yhteen kysytyyn tapahtumaan, joten osallistumista voidaan luonnehtia melko aktiiviseksi. Yleisimmin osallistuttiin harrastus- ja urheilutoimintaan, joko maahanmuuttajien omiin tai kaikille suunnattuihin, sekä asuintalon yhteisiin rientoihin. Nuorimpaan ikäryhmään kuuluvat (15–30 -vuotiaat) osallistuivat muita aktiivisemmin kysytyihin tapahtumiin.

Äänioikeutetuista vastaajista kaksi viidestä oli äänestänyt viime kunnallisvaaleissa (2008). Aktiivisimpia äänestäjiä olivat vanhimpaan ikäryhmään kuuluvat (51+ -vuotiaat). Kaikkein todennäköisimmin kunnallisvaaleissa äänestivät vastaajat, jotka olivat Suomen kansalaisia, jotka arvioivat suomen kielen taitonsa hyväksi, joilla oli korkeakoulutus, suomalaisia ystäviä tai suomalainen puoliso. Tutkimukseen osallistuneiden äänestysaktiivisuus kunnallisvaaleissa 2008 oli noin kolmanneksen alempi kuin eteläpohjalaisen väestön. Tulos antaa aiheita kysyä, mitä poliittiset puolueet aikovat tehdä vetääkseen toimintaansa mukaan – tai edes aktivoidakseen äänestämään – myös maahanmuuttajataustaisia ihmisiä? Kansalaisyhteiskunnan legitimitetti ja uskottavuus vaatii kaikkien maassa asuvien osallistumista. Lisäksi kunta on juuri se poliittisen vaikuttamisen taso, jossa tehdään jokapäiväiseen elämään kaikkein suorimmin vaikuttavia päätöksiä.

Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, kuinka hyvin vastaajat olivat löytäneet maahanmuuttajapalveluiden piiriin Etelä-Pohjanmaalla. Samoin tutkittiin, mistä maahanmuuttajat olivat saaneet tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen palveluista, ja kuinka tyytyväisiä he olivat Etelä-Pohjanmaan julkisiin palveluihin. Seinäjoen maahanmuuttajakeskuksessa tai Kauhajoen INKA -palvelukeskuksessa oli käynyt ainakin kerran vain joka yhdeksäs vastaaja. Todennäköisimmin niissä olivat vierailleet vasta hiljat-

tain maahan muuttaneet. Maahanmuuttajaryhmät erosivat toisistaan siten, että venäläisistä ja virolaisista vastaajista vain muutama, kun muiden kansallisuuksien edustajista joka viides oli käynyt ainakin toisessa keskuksessa. Yleisin syy käymättömyyteen oli se, että vastaajat eivät olleet tienneet kyseisten keskustelun olemassaolosta. Tätä voidaan selittää sillä, että molemmat keskuksat ovat toimineet vasta muutaman vuoden ajan. Tulos kuitenkin viittaa siihen, että maahanmuuttajapalveluista tiedottamiseen ja tiedottamisen kanaviin on syytä kiinnittää vielä nykyistä enemmän huomiota – varsinkin kun melko harva vastaaja ilmoitti saaneensa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen palveluista juuri maahanmuuttajakeskusten kautta. Tyypillisimmin tieto oli välittynyt epävirallisia ja -muodollisia kanavia pitkin: suomalaisten tuttavien ja ystävien, puolison ja toisten maahanmuuttajien välityksellä. Näiden lisäksi monet olivat etsineet tietoa myös itsenäisesti tai saaneet sitä opettajiltaan tai kouluttajiltaan.

Tulosten valossa näyttää siltä, että vastaajat ovat ylipäättään olleet tyytyväisiä saamiinsa julkisiin palveluihin Etelä-Pohjanmaalla. Tyytyväisyys kohdistuu erityisesti pankin, koulun sekä poliisin toimintaan. Myös päivähoitopalveluja käyttäneistä tai lastensa koulun kanssa tekemisissä olleista vastaajista lähes jokainen koki yhteistyön olleen vähintään melko hyvää. Tyytymättömmimpiä vastaajat olivat työvoimaja sosiaalitoimiston palveluihin siten, että joka kuudes vastaaja piti palvelun laatua huonona tai melko huonona. Venäläisvastaajat olivat jonkin verran muita tyytymättömmimpiä etenkin terveyskeskuksen/sairaalan sekä työvoimatoimiston palvelujen laatuun. Venäläisten kohdalla saatu tulos vahvistaa jo aiemmissa tutkimuksissa saatua tulosta (esim. Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 83–85).

Kokemuksia syrjinnästä ja rasismista

Maahanmuuttajien syrjintä- ja rasismikokemuksia tarkasteltiin syntyperäisten suomalaisten suhtautumisen, asenteiden ja kohdattujen ennakkoluulojen kautta. Työpaikalla koetun syrjinnän lisäksi kartoitettiin arkipäivän tilanteita, joissa vastaajat olivat ulkomaa-laistaustansa vuoksi saattaneet kohdata syrjintää Etelä-Pohjanmaalla. Lisäksi tutkittiin rasistisesti motiivituneiksi koettujen tekojen kohtaamista.

Tulosten mukaan joka kolmas vastaaja oli kokenut syrjintää työelämässä. Joka neljäs Suomessa työkennellyt vastaaja oli kokenut myös työpaikkakiusaamista. Useimmat katsoivat kokemansa syrjinnän joutu- van ulkomaalaistaustastaan. Tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajien työpaikalla kokema syrjintä ja kiusaaminen sekä niiden useus ei kuitenkaan näytä eroavan merkittävästi kantaväestön kokemasta syrjinnästä (ks. Lehto & Sutela 2008).

Tutkimuksessa kartoitettiin, oliko vastaaja kokenut tulleen ulkomaalaistaustansa vuoksi kiusatuksi tai loukatuksi Etelä-Pohjanmaan kaduilla, julkisissa liikennevälineissä tai muissa vastaavissa tilanteissa. Kolme neljästä vastanneesta ei ollut koskaan kokenut tällaista. Ryhmänä venäläisvastaajat olivat kokeneet muita ryhmiä useammin joutuneensa tällaisen kohtelun alaiseksi. Kokemusten ääripää kasaantui kuitenkin ryhmän muualta tulleet edustajiin. Ryhmän vastaajista jopa joka kymmenes oli kokenut tulleen kiusatuksi tai loukatuksi Etelä-Pohjanmaalla vähintään kymmenen kertaa. Kaikkein tyypillisimmin tällaista kohtelua oli kokenut 15–30 -vuotias mies.

Rasistisesti motivoituneen teon kohteeksi oli ainakin kerran viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut joutuneensa joka kolmas vastaaja. Heistä reilu puolet oli joutunut yhden tyyppisen, joka viides kahden tyyppisen, ja joka viides vähintään kolmen tyyppisen rasistiseksi koetun teon kohteeksi.

Yleisimmin koettu rasistisesti motivoitunut teko oli solvaus: vastaajista reilu neljännes oli sellaisen kokenut. Ilkivallan kohteeksi oli kokenut joutuneensa joka kymmenes. Uhkailua oli kokenut niin ikään joka kymmenes vastaaja. Vain harva maahanmuuttaja ilmoitti kokeneensa väkivaltaa.

Maahanmuuttajaryhmistä kokemukset kasaantuvat selvästi venäläisille vastaajille ja heidän joukossaan nuorille (15–30-vuotiaat). Venäläisvastaajat olivat kokeneet keskimääräistä useammin myös useamman tyyppisiä rasistisesti motivoituneita tekoja.

Tässäkin tutkimuksessa kantaväestön asennoituminen maahanmuuttajiin näyttää noudattavan kantasuomalaisien ulkomaalaisasenteissa havaittua etnistä hierarkiaa. Myönteisimmin suhtaudutaan kulttuurisesti läheisemmistä, läntisistä maista tuleviin maahanmuuttajiin, kun taas suhtautuminen kaukaisemmiksi koetuista kulttuureista tuleviin on kielteisempää. (Jaakkola 2009: 52–60) Afrikasta ja Etu-Aasian ja Kaukasian alueelta muuttaneista vastaajista lähes

kaikki olivat kokeneet rasismia, kun puolestaan Euroopasta (pois lukien Viro ja Venäjä) tulleista vastaajista rasismia oli kokenut vain joka kuudes.

Jonkin asian nimeäminen tai tunnistaminen syrjinnäksi tai rasismiksi ei ole yksinkertaista. Kohdattua rasismia ja syrjintää myös vähätellään usein. Asenteita ja ennakkoluuloja ei välttämättä ilmaista suoraan sanoina ja tekoina, vaan myönteistä tai kielteistä suhtautumista viestitään sekä tietoisesti että tiedostamatta ruumiinkielellä, elein ja ilmein. Ennakkoluulot näkyvät yhtä lailla myös välinpitämättömyytenä tai haluttomuutena ottaa kontaktia toiseen, mikä tuli ilmi haastatteluissa. Toisaalta on syytä muistaa, että läheskään kaikki kyselyyn vastanneet eivät ole kokeneet rasismia, eivätkä välttämättä tule sitä ikinä kokemaan Suomessa asuessaan. Lisäksi toisilla rasismikokemukset voivat rajoittua yksittäisiin kertoihin, kun toisille ne taas ovat arkipäivää. Suomessa ennakkoluuloja ja rasismia kohtaamattomien henkilöiden kokemukset kantaväestön suhtautumisesta voivat olla hyvinkin myönteisiä.

Asuminen ja tyytyväisyys asuinalueeseen

Vastaajat asuivat pääosin joko vuokralla (kaksi viidestä) tai omistusasunnossa (samoin kaksi viidestä). Tältä osin maahanmuuttajien asumismuoto poikkesi suuremmissa kasvukeskuksissa, kuten pääkaupunkiseudulla, asuvien maahanmuuttajien asumismuodosta, joka on tyypillisimmin ollut vuokra-asumista. Ero johtunee siitä, että maaseudulla omistusasuminen on edullista ja siitä, että pääkaupunkiseudulla omistusasunnon saaminen on hankalaa kovassa kysyntätilanteessa. Myös pääkaupunkiseudun kantaväestön keskuudessa vuokra-asuminen on yleisempää kuin muualla maassa (Tilastokeskus 2002, 9–10).

Vastausten perusteella portti omistusasumiseen avautui erityisesti suomalaisen puolison kautta. Suomalaisen puolison omanneiden vastaajien lisäksi tyypillisesti omistusasunnossa asuivat yli 30-vuotiaat, ylipäättään parisuhteessa olevat sekä työlliset vastaajat. Myös asumisaika vaikutti asumismuotoon siten, että maassa pidempään asuneilla oli muita todennäköisemmin omistusasunto.

Vastaajat olivat pääosin paikallaan pysyviä, sillä kolme viidestä vastaajasta oli Suomessa asumisensa aikana vaihtanut asuntoa korkeintaan yhden kerran,

ja viimeisen viiden vuoden aikana samalla asuinpaikkakunnalla oli vastanneista pysynyt lähes kolme neljästä. Usealla paikkakunnalla asuneistakin enemmistö oli asunut vain kahdella paikkakunnalla. Suomalainen puoliso toi asumiseen paikallaan pysyvyyttä, sillä niistä vastaajista, jotka eivät olleet vaihtaneet asuntoa kertaakaan, neljällä viidestä oli suomalainen puoliso. Haastattelujen perusteella Etelä-Pohjanmaalle päätymistä ja paikkakunnan valintaa oli monella ohjannut se, missä puoliso asui tai oli töissä.

Lähes kaikki vastaajat pitivät Etelä-Pohjanmaata vähintään melko turvallisena asuinalueena. Rasismikokemusten ja asuinalueen turvallisuuden välillä oli selvä yhteys siten, että Etelä-Pohjanmaan turvatomaksi kokeneilla vastaajilla oli kaikilla ollut rasismikokemuksia. Tutkimuksessa saadut tulokset maahanmuuttajien kokemasta asuinalueen turvallisuudesta vastasivat hyvin pitkälti valtaväestön kokemaa turvallisuuden tunnetta maaseutumaisilla alueilla (ks. Lappalainen 2009, 16).

Nykyiseen asuinalueeseensa oli tyytyväinen lähes jokainen vastaaja. Kaikkein tyytyväisimpiä olivat omistusasunnossa asuvat, sillä yksikään heistä ei ollut tyytymätön asuinalueeseensa. Myös ne vastaajat, jotka eivät olleet kokeneet rasismia, olivat keskimääräistä tyytyväisempiä asuinalueeseensa. Vastaajat pitivät myös suhteitaan naapureihinsa hyvinä. Naapuruussuhteitaan vähintään melko hyvinä piti vastaajista neljä viidestä. Hyvät naapuruussuhteet heijastunevat myös yleisenä tyytyväisyytenä nykyiseen asuinalueeseen.

Kotiutuminen ja viihtyminen

Tutkimuksessa saadun tuloksen mukaan neljä viidestä vastanneesta piti Suomeen kotiutumista helppona. Lähes kaikki vastaajat pitivät myös todennäköisenä sitä, että asuisivat Suomessa vielä viidenkin vuoden kuluttua. Joka kolmas ei kuitenkaan pitänyt poissuljettuna muuttoa takaisin lähtömaahansa, ainakin jossain vaiheessa elämäänsä. Yli puolet vastanneista piti Suomea kotimaanaan, mitä voitaneen pitää jonkinasteisena kiinnittymisenä suomalaiseen yhteiskuntaan. Varsinkin suomalaisen puolison rooli uuteen asuinmaahan kiinnittävänä voimana on tärkeä, sillä Suomea kotimaanaan pitivät todennäköisimmin ne, joilla oli suomalainen puoliso.

Maahanmuuttajaryhmien välille muodostui eroja paluumuuttohalukkuudessa. Virolaisista vastaajista keskimääräistä useampi oli sitä mieltä, että voisi muuttaa takaisin kotimaahansa. Tämä voitaneen tulkitä siten, että virolaisten mahdollisuudet muuttaa takaisin lähtömaahansa ovat lähtökohtaisesti paremmat kuin monilla muilla. Venäläisvastaajista jopa kaksi kolmesta yhtyi väittämään ”Ulkomaalaisen on vaikea viihtyä Suomessa”, kun muissa ryhmissä tätä mieltä oli vain yksi kolmesta. Lisäksi vain kaksi kolmesta venäläisvastaajasta tunsivat olonsa kotoisaksi, kun virolaisvastaajista näin tunsivat yhdeksän kymmenestä ja muunmaalaisista kolme neljästä. Venäläisten muita suurempi viihtymättömyys ja vähäisempi kotoisuuden kokemus ei sinänsä ole yllättävää, kun otetaan huomioon, että venäläisvastaajilla oli muita ryhmiä enemmän rasismikokemuksia. Ylipäätään ne vastaajat, joilla oli rasismikokemuksia, yhtyivät muutenkin väittämään ”Ulkomaalaisen on vaikea viihtyä Suomessa”.

Mikä tai mitkä tekijät selittivät maahanmuuttajaryhmien välisiä eroja kotoisuuden kokemisessa? Kielitaitoa, suomalaisten ystävien puutetta tai työmarkkina-asemaa paremmin eroja kotoisuuden kokemisessa näytti selittävän koettu rasismi. Kun rasististen tekojen kokemus vakioitiin kotoisuutta tarkasteltaessa, ryhmien väliset erot tasoittuivat, eivätkä muodostuneet tilastollisesti merkitseviksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että muilla tekijöillä ei olisi vaikutusta kotoisuuden kokemiseen, vaan ainoastaan sitä, että rasististen tekojen kokeminen selitti eroja muita tekijöitä vahvemmin. Oletettavasti parhaiten viihtyvät ja olonsa kotoisaksi tuntevat erityisesti ne, joilla useimmat näistä seikoista täytyvät: siis ne, joilla on monipuoliset ja tiiviit sosiaaliset verkostot, jotka osaavat hyvin suomea, jotka ovat vakiinnuttaneet asemaansa työmarkkinoilla, ja jotka eivät ole kokeneet rasismia. Nämä kaikki tekijät pätevät useampiin virolaisiin kuin venäläisiin tai muunmaalaisiin vastaajiin.

Vaikka kyselyn perusteella useimmat vastaajat näyttäisivät olevan pysyvämmän asettumassa Suomeen, haastatteluissa korostuivat myös monet tulevaisuuteen liittyvät epävarmuudet, joilla katsottiin olevan vaikutusta tulevaisuuden suunnitelmiin. Pohdittaessa mahdollista jäämistä tai muuttoa päätökseen nähtiin vaikuttavan sellaisten seikkojen, kuin tulevat työnäkymät ja työn pysyvyys, perhetilanne ja mahdollisesti yllättävä koti-ikävä. Ratkaisuja lähtemisestä ja jäämi-

sestä pohdittiinkin pitkälti perheen ehdoilla ja tulevaisuutta ei välttämättä suunniteltu kovin pitkälle.

Loppuhuomioita

Maahanmuuttajien kotoutumisesta piirtyvä yleiskuva näyttää useimpien vastaajien kohdalla myönteiseltä. Ennen kaikkea virolaisten tilanne näyttää erityisen hyvältä: heidän suomen kielen taitonsa on muita ryhmiä parempi, ja he ovat työllistyneet sekä onnistuneet vakauttamaan työmarkkina-asemaansa muita ryhmiä paremmin. Lisäksi heidän sosiaaliset verkostonsa ovat esimerkiksi venäläisiin verrattuna monipuolisemmat ja tiiviimmät. Virolaiset myös viihtyvät ja tuntevat olonsa muita ryhmiä, erityisesti venäläisiä, kotoisammaksi Etelä-Pohjanmaalla.

Toisaalta maahanmuuttajat, varsinkin venäläiset ja ulkonäöltään valtaväestöstä selvästi erottuvat, eivät ole välttyneet ennakkoluuloilta ja rasismilta Etelä-Pohjanmaalla. Valtaväestön suhtautumisella on kuitenkin todettu olevan suuri vaikutus niin maahanmuuttajien hyvinvointiin kuin heidän kotoutumiseensaakin: positiiviset kontaktit, kuten ystävyysuhteet valtaväestön edustajiin, auttavat kiinnittymään paremmin yhteiskuntaan. Vastaavasti tahallinen tai tahaton syrjintä estää heitä osallistumasta täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan. Mitä enemmän maahanmuuttajat ovat kokeneet syrjintää, sitä enemmän he kärsivät muun muassa stressi- ja masennusoireista (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 138-139; Liebkind ym. 2004).

Valtaväestön suhtautuminen vaikuttaa myös siihen, miten maahanmuuttajat kokevat oman kielensä ja kulttuurinsa säilyttämisen, ja miten niiden säilyttäminen ylipäänsä on mahdollista. Missä määrin oman kielen ja kulttuurin ylläpitäminen ja esiintuominen on esimerkiksi silloin mahdollista, jos niiden julkisesta esiintuonnista voi olla seurauksena torjutuksi, loukatuksi tai syrjityksi tuleminen? Maahanmuuttajan ei voida myöskään olettaa kokevan yhteenkuuluvuutta ja samaistuvan suomalaiseen yhteiskuntaan, jos hän kokee toistuvasti tulevansa ulossuljetuksi yhteisöstä.

Maahanmuuttaja tulee helposti määritellyksi etniseen tai kansalliseen ryhmäänsä liitettyjen mielikuvien ja stereotyyppien kautta eikä niinkään yksilönä. Tästä kärsivät luonnollisesti erityisesti ne maahanmuuttajat, joiden kansallisuuteen ja kulttuuriin liittyvät mielikuvat ovat kantaväestön keskuudessa kiel-

teisiä. Tutkimuksemme aineisto antaa aihetta kiinnittää huomiota siihen, miten yhteiskunta ja paikalliset ihmiset ottavat vastaan ulkopuolisen ja suhtautuvat häneen sen sijaan, että kotoutuminen nähtäisiin pelkästään yksilön omana valintana. Ennakkoluulot, rasismi ja niiden vaikutukset näyttävät heijastuvan esimerkiksi venäläisten kohdalla usealle kotoutumisen osa-alueelle, niin sosiaalisten verkostojen rakenteeseen, työllistymiseen, yhteenkuuluvuuden kokeamiseen syntyperäisten suomalaisten kanssa kuin kotoisuuden kokemukseenkin hidastaen yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Kaiken kaikkiaan – tunnettua sitaattia muokaten – meidän ei pidä ainoastaan kysyä, mitä maahanmuuttaja voi tehdä kotoutuakseen, vaan yhä painokkaammin kysyä myös, mitä me voimme tehdä heidän kotoutumisensa hyväksi. Keskeinen vastaus on nähdä ja tunnistaa uudet tulijat yksilöinä sen sijaan, että heidät nähdään ryhmänä. Loppujen lopuksi kyse on yksittäisistä ihmisistä ja persoonista ja heidän ainutkertaisesta elämästään.

Lähteet:

- Etelä-Pohjanmaan ennakoitportaalit: Koulutustaso. Saatavilla: http://etelapohjanmaa.fi/ennakoit/?page_id=209&lang=fi Luettu 10.12.2010.
- Forsander, Annika (2002): *Luottamuksen ehdot: Maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 39/2002. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto.
- Heikkilä, Elli & Pikkarainen, Maria (2007): *Maahanmuuttajat Suomen työmarkkinoilla*. *Terra 119*: 1, s. 3–17.
- Heikkilä, Elli & Pikkarainen, Maria (2008): *Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa*. Siirtolaisuustutkimuksia A 30. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.
- Häkkinen, Anne & Mattila, Markku (2011): *Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat*. Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia n:o. 4. Seinäjoki: Siirtolaisuusinstituutti, Pohjanmaan aluekeskus.
- Jaakkola, Magdalena (2009): *Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta: Asennemuutokset 1987–*

2007. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1/1009. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Jasinskaja-Lahti, Inga & Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina (2002): *Rasismi ja syrjintä Suomessa: Maahanmuuttajien kokemuksia*. Helsinki: Gaudeamus.
- Joronen, Tuula (2005): Työ on kahden kauppa – maahanmuuttajien työmarkkina-aseman ongelmia. Teoksessa Paananen, Seppo (toim.): *Maahanmuuttajien elämää Suomessa*. Helsinki: Tilastokeskus, s. 59–82.
- Lappalainen, Anna (2009): *Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus – asukkaiden kokemuksia*. Poliisin turvallisuustutkimuksen 2009 tuloksia. Sisäasiainministeriön julkaisuja 27/2009. Helsinki: Sisäasiainministeriö.
- Lehto, Anna-Maija & Sutela, Hanna (2008): *Työolojen kolme vuosikymmentä: Työolotutkimuksen tuloksia 1977–2008*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Liebkind, Karmela & Mannila, Simo & Jasinskaja-Lahti, Inga & Jaakkola, Magdalena & Kyntäjä, Eve & Reuter, Anni (2004): *Venäläinen, virolainen, suomalainen: Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pohjanpää, Kirsi & Paananen, Seppo & Nieminen, Mauri (2003): *Maahanmuuttajien elinolot – Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisien elämää Suomessa 2002*. Elinolot 2003: 1. Helsinki: Tilastokeskus.
- Reuter, Anni & Jaakkola, Magdalena (2005): Venäjänkielisten, vironkielisten ja kaksikielisten maahanmuuttajien sosiaaliset verkostot. Teoksessa Paananen, Seppo (toim.), *Maahanmuuttajien elämää Suomessa*. Helsinki: Tilastokeskus, s. 23–41.
- Saartenoja, Antti, Träsk, Maarit, Tantarimäki, Sami & Mattila, Markku (2009): *Maaseudun maahanmuuttajat: Kokemuksia työperäisestä maahanmuutosta Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen maaseudulla*. Ruralia-instituutti, raportteja 41. Seinäjoki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.
- Tilastokeskus (2002): *Rakennukset, asunnot ja asuinolot 2001*. Asuminen 2002: 9. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskus (2010): *Väestön koulutus rakenne 2009*. Koulutus 2010. Helsinki: Tilastokeskus.

Institute of Migration's personnel

Kalliopi Skarli, Researcher

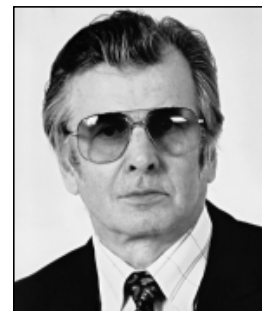
I started at the Institute of Migration on 9.1.2012 carrying out research on international student migration. In particular, I am studying the human capital acquisition and the career paths of international degree students in Finnish Universities of Applied Sciences. This study constitutes my doctoral thesis for the Department of Geography at Turku University.

My previous studies include a Bachelor's degree in English Language and Literature at the University of Athens, a Bachelor's degree in Professional Studies in Education from Oxford Brookes University as well as a Post-Graduate Certificate in Education and a Master's degree in International Education at Bath University.

My work experience spans over 20 years in secondary and tertiary education in Greece, the U.K. and Finland. I have been living abroad for nearly 20 years. Since 2001 I have been working as an English lecturer at Turku University of Applied Sciences.

Muisteluja maailmalta: Suomalaiselämää Floridassa

Esa Hakala

Mainen osavaltioista Floridaan

Tulin siirtolaisena Amerikkaan ja Mainen osavaltion North Windhamiin vuonna 1969. Perheemme tuli myöhemmin perässäni. Paljon on tapahtunut näiden yli 40 vuoden aikana. Mainessa kesää viettävät Floridan suomalaiset kertoivat, että Floridassa on paljon suomalaisia. Siellä on myös kaksi haalia, kirkko, suomenkielistä radio-ohjelmaa ja paljon muuta. Muutto Floridaan alkoi kypsyä ja vuoden Mainessa olon jälkeen muutimme Floridaan. Siellä olikin kaikki jo valmista uusien ystäviemme toimesta.

Työpaikka oli odottamassa saksalaisessa puusepäntuotantoyrityksessä. Vaimoni aloitti työn Suomalaisessa Lepokodissa hoitajana. Kaksi lastamme aloitti koulunkäyntinsä paikallisessa koulussa – niin alkoi elämämme Floridan suomalaisyhteisössä. Nyt (tammikuu 2012) nautin ansaituista eläkepäivistä oltuani Weimer Woodwors & Inc. palveluksessa 35 vuotta. Vaimoni työskenteli yhtä kauan lepokodin palveluksessa. Lapsemme ovat naimisissa, ja heillä on lapsia ja lastenlapsia. Hakalan sukua löytyy täältä Amerikoista neljän sukupolven verran.

Aika ei ole tullut pitkäksi. Yli 40:ään vuoteen mahtuu paljon sekä hyviä että huonoja muistoja värikkäästä Floridan suomalaisyhteisöstämme. Vanhempi polvi on siirtynyt Suomalaiseen Lepokotiin, toisaalta monet ystävämmä ja tuttavamme ovat siirtyneet rajan tuolle puolen. Uusi sukupolvi on ottanut heidän paikkansa. Elämän on kuitenkin jatkuttava, vaikka suomalaisväki on viime vuosina vähentynyt. Kun muutimme Floridaan asui täällä vakinaisesti noin 10 000 suomalaisperäistä. Talvikuukausina luku kaksinkertaistui kun ns.

Lumilinnut pohjoisvaltioista ja Suomen turistit tulivat Lake Worthin ja Lantan alueelle talvea pakoon. Ennen niin vilkas suomalaiskatu Federal Highway ja sen varrella olevat parikymmentä suomalais-motellia ovat nyt amerikkalaisten omistamia. Osa rakennuksista on jo purettu. Tällaisen kohtalon koki suosittu Nikusten Midnight Sun-motelli. Enää ei tapaa suomalaisturisteja Federalilla – naiset tapasivat kulkea nilkkasukisaan, lippis päässä ja muovikassit kädessään. Suomalaiset miehet tunnisti Hankkijan lippiksistä.

Finnairin kone saapui tiistaisin ja torstaisin Miamin kentälle - nämä lennot ovat loppuneet jo vuosia sitten. Seuraa vailla olevilta tummilta tytöiltä loppui samaan aikaan suomalaisasiakkaat. Viinakauppa ja tanssiravintola olivat lähellä Motellia, josta tuli samalla suomalaisten kantapaikka. Useimmat palvelut tarjottiin jopa suomen kielellä.

Haalitoiminta oli vilkasta ja niissä ympyröissä sai nopeasti kosketuksen muihin ”heimolaisiin”. Sieltä saimmekin hyviä ystäviä vuosiksi. Asuimme aluksi lähellä Kenttähaalia. Sieltä kuului joka lauantai- ja sunnuntai-ilta tanssimusiikkia kun Veera ja Bill Syrjälä siellä soittivat. Välillä Bill huusi, että ”vaihtakaa”. Hän tarkoitti parien vaihtoa. Bill Syrjälä oli aikanaan kuuluisan hanuristin Viola Turpeisen mies. Violahan kuoli 1950-luvulla.

Myöskin Turistiklubi tuli tutuksi ja myöhemmin olimme sen jäseniä. Floridassa oli tuolloin siis kaksi suomalaista haalia, Turistiklubi ja Kenttähaali. Jälkimmäistä kutsuttiin myös Kommunisti-haaliksi. Lake Worthin Casino oli myös suosittu tanssipaikka. Sinne sai viedä oman pullon. Loppuillasta kaikki mitä pöydistä löytyi oli yhteistä. Jokainen lähti omalla autollaan kotiin. Järjestyspoliisille annettiin auton avain, ja hän talutti liikuttuneita juhlijoita autolleen. Joskus autoa piti etsiä, kun juhlijän muisti oli pettänyt. Kun auto löytyi, poliisi auttoi sisään, toivotti hyvää matkaa ja kehotti ajamaan varovaisesti. Koskaan

Kirjoittaja Esa Hakala on amerikkansuomalainen, jonka sydäntä lähellä on siirtolaisuustyö. Hän onkin kerännyt aiheesta runsaasti materiaalia Siirtolaisuusinstituutille.

ei mitään ikävää sattunut. Toisin on tänään, sillä rattijuoppoutta ei suvaita ollenkaan. Hyvä näin.

Uusi aika koitti suomalaishaaleilla. Casinon tanssit lopetettiin ja ns. pullo-tanssit siirrettiin haaleille. Nyt ei enää tarvinnut ennen tanssia iltamaohjelman jälkeen käydä oman auton fronkassa ottamassa pieniä sieviä. Muutaman vuoden kuluttua haaleille tuli omat baarit, joista sai ostaa väkeviä - omaa pulloa ei enää tarvittu. Muutos tuli myös haalien perinteisiin nimiin. Turistiklubi muuttui Suomi taloksi ja Kenttähaali Kerhotaloksi. Suomi taloa johtaa nykyisin Tapio Salin, ja haalin suojissa toimii useita seuroja kuten Floridan Laulumiehet, Floridan Karjalaiset ja Floridan Pohjalaiset. Olen Pohjalaisten perustajajäseniä, ja toimin aikanaan seuran puheenjohtajana viisi vuotta. Myös Suomi-talon yhteydessä on urheiluseura ja aseveljet. Talvikausina seurojen toiminta on hyvin vilkasta.

Juhlia ja kulttuuritapahtumia

Vuoden tärkein suurtapahtuma on Suomen itsenäisyysjuhla, jota juhliitaan kuuden eri tapahtuman voimin. Juhlat alkavat jo aamulla kello 8. Tuolloin on Lepokodilla lipunnosto. Itsenäisyyspäivän juhlinta huijpentuu haalien juhllisiin illallistanssiaisiin.

Floridan karjalaiset pitivät aikoinaan perinteisiä rosvopaistijuhliaan, joihin osallistui aina myös Finnain lentävää henkilökuntaa. Juhla oli kevään kohokohhta. Ennen tuli eri tapahtumiin myös paljon esiintyjävieraita Suomesta. Nykyisin tällaisia vierailuja on enää muutamia vuodessa - niidenkin aika alkaa olla ohi.

Teatteritoiminta on myös hiipumaan päin. Ennen Turistiklubin oma näytelmäseura esitti Wallu Jaakkolan ohjaamana kaksikin näytelmää talven aikana. Myöskin Floridassa talvea viettäneet Eino Haavisto ja Ari Laine esiintyivät omilla näytelmillään. Floridan Laulumiehet järjestävät joka keväisen laulujuhlan Suomi talolla. Kuoroa johtaa nykyisin Heikki Perttu. Yleensä tilaisuuteen pyritään saamaan joku kuoro vierailijaksi. Tänä vuonna (2012) saapuu vieraaksi Etelä-Pohjanmaan Poliisilaulajat.

Myöskin Kerhotalolla on vilkasta toimintaa, ja sen johdossa toimii Kari Repo taustajoukkoineen. Haalilla toimii myös aktiivinen tanhuryhmä Katrillit. Katrillit olivat entisen Kenttähaalin pelastajina. Haalin nimi muutettiin siis Kerhotaloksi, ja vilkas sekä nuorekas toiminta alkoi. Taloa kunnostettiin, ja se sai

uutta hohtoa. Vanhaa arvokasta haaliperinnettä kunnioitettiin. Haalilla järjestetään sunnuntaisin englanninkielinen bingo. Lauantai-iltaisina talolla opetetaan tanssimaan argentiinalaista tangoa. Myöskin Katrillit järjestävät ohjelmaitoja. Silloin tanssitaan ja vierailevat artistit esiintyvät, samoin katsellaan suomalaisia filmejä jne. Valitettavasti vielä nykyäänkin löytyy sellaisia Floridan suomalaisia, jolle politiikka on tärkeää ja ajatuksen sen mukaiset: kaikki eivät Kerhotalolle tule. Tällaisilla ihmisillä ajatukset pyörivät vuosikymmeniä sitten käydyissä poliittisissa kiistoissa. Eiköhän ole aika jo jättää tällaiset kiistat syrjään, ja pitää yhtä täällä kauniissa ja aina kesäisessä Floridassa.

Helmikuussa pidetään Floridan suomalaisalueella perinteinen Finlandia Days -tapahtuma, joka kerää paljon vieraita ja esiintyjä. Viikonloppuisin on suuri tori-tapahtuma. Tänä vuonna se järjestetään Kerhotalolla. Ohjelmaa riittää molemmilla haaleilla koko viikon ajan. Esiintyjä saapuu myös Suomesta ja Kanadasta.

Hyvin suosittuja ovat myös Suomi talon ja Kerhotalon kirpputorit lettu-aamiaisineen. Tavaraa on pöydät notkuen ja aarteitakin voi löytyä, ja tunnelma on sen mukainen. Alkuperäisväestö saapuu etsimään vaatteita, niitä kun saa halvalla ja kaikki kelpaa heille. He ovat tosin kovia tinkimään.

Lepokodin Annan majalla on myös myyjäisiä keran kuukaudessa. Ovet avataan lauantai-aamuna kello 8. Sitä ennen ovien taakse on ehtinyt muodostua pitkät jonot. Suomalainen pullapitko Reinon leipomana on suosittu ostos. Valitettavan usein se kuitenkin loppuu kesken. Tavaraa kertyy joka myyjäisiin suuret määrät. Usein myytävänä on asukkaiden jäämistöstä, ja torilta voi löytää todellisia aarteita.

Haalien lisäksi suomalaisten kohtaustapaikka on ehdottomasti Joken Leipomo ennen Lantan siltaa East Ocean Avenuella. Sinne kannattaa ehdottomasti poiketa. Ei tarvitse enää Suomesta kantaa mukanaan rukiista, vaan Jokke tekee maailman parasta ruisleipää. Hän lähettää sitä myös ympäri Amerikkaa postitse. Leipomossa voi tavata mm. Eino Grönin, Beritin, entisen suomalaisen nyrkkeilijäkuuluisuuden Osmo Kanervan jne.

Lepokotia ja hengen ravintoa

Olin sattumalta suomalaisen lepokodin perustamiskokouksessa Turisklubilla yli 40 vuotta sitten. Itse asias-

Kenttähaalilla jouluna 1986. Rumpuja soittamassa Bill Syrjälä. Kuva: Ismo Söderling.

sa olin tuolloin poikani kanssa työnhakumatkalla, kun eksyin kokoukseen, jossa Lepokodin perustamisesta päätettiin. Tänä päivänä Lepokodin uudet rakennussuunnitelmat puhuttavat paikallisia suomalaisia. Korjataanko entiset tilat vai rakennetaanko uusi ja kallis laitos entisen tilalle, siinäpä paikallisille suomalaisille pohdittavaa. Uuden rakentaminen on hyvä ajatus, mutta mistä rahat? Ja pystyvätkö uuteen muuttavat vanhuksat asumaan hienoissa tiloissa, jos kustannukset nousevat huomattavasti. On mielenkiintoista seurata uudishankeen etenemistä.

Hengen ravintoa tarjoaa kaksi suomalaista kirkkoa eli St. Andres Lutheran Church ja helluntai-seurakunnan Kotikirkko. Luterilaisen kirkon johdossa toimii pastori Seppo Hartikainen ja kirkon kanttorina on Heikki Perttu. Hänen sukujuurensa ovat Pohjanmaalla Ylistaron Komialla kirkolla.

Kotikirkon pastorina toimii Petri Kosonen ja kuoronjohtajana sekä kanttorina Lasse Nieminen.

Ennen oli suomenkielistä radio-ohjelmaa kuultavana sunnuntaisin kolmekin tuntia, nykyisin suomen kieltä kuulee radiosta vain tunnin sunnuntaiaamuna. Ennen myös kuunneltiin lyhytaaltolähetyksiä Porin aseman kautta. Siitä on jo aikaa, ja vanhat radiot ovat jo olleet jo vuosia komeroiden kätköissä.

Nyt melkein jokaisessa perheessä on tietokoneet, joilla voi lukea päivän suomalaiset lehdet, kuunnella uutiset ja lähettää sähköpostia. Muistan vielä hyvin ajan, kun piti tilata puhelu Suomeen. Puhelun odottaminen saattoi kestää jopa tunnin.

Viime talvikautena Floridassa kävi noin 5000 suomalaista. Oletettavasti luku nousee tästä edelleen tulevana talvikautena. Kerrotaan, että edullisten Floridan asuntomarkkinoiden johdosta on täältä ostanut oman asunnon jo yli 1000 suomalaista. Dollarin kurssin laskettua asunnot ovat suomalaisille nyt halpoja. Asuntojen hinnat ovat laskeneet jopa 50% –75%. Mukavan pienen loma-asunnon saa jo 25.000 dollarilla eli noin 20 000 eurolla.

Suomen kielellä pärjää Floridassa hyvin. Jos jossain tulee kielivaikeuksia, tulkkia apua aina löytyy. Häden hetkellä voi ottaa yhteyttä Suomen Kunniakonsuliin Peter Mäkilään, joka tulee auttamaan pulmatilanteissa.

Suomenkielisen radio ohjelman lisäksi täällä Floridassa ilmestyy ainoa USA:ssa ilmestyvä suomenkielinen sanomalehti Amerikan Uutiset. Lehden toimitus sijaitsee Lake Worthissa. Lehden päätoimittajan toimii Mikko Koskinen. Floridassa on ilmestynyt jo kymmenen vuoden ajan Timo Vainionpään toimit-

tama suomenkielinen uutissivusto, joka löytyy netistä osoitteesta www.usasuomeksi.com

Pohjalaisten puheenjohtajana

Kerroin aikaisemmin, että olin perustamassa tänne pohjalaisten yhdistystä vuonna 1975. Olin seuran puheenjohtajana viisi vuotta, kunnes minut erotettiin puheenjohtajan tehtävästä.

Floridan pohjalaiset olivat ensimmäiset, jotka pistivät lapion maahan Lepokodin Sairaskodin tontilla maaliskuun 25. pv. vuonna 1978. Lapion tähän tilaisuuteen oli lahjoittanut rakentaja Paavo Tuominen. Lapion varressa oli hopealaatta, jossa lukee: *Kauan palvelkoon tämä sairaskoti onnella ja menestyksellä suomalaista heimoa täällä Floridassa*. Lapiro oli pitkään kadoksissa, kunnes tapasin Lepokodin asukkaan Mike Lehtosen. Hän oli säilyttänyt lapiota 33 vuotta komerossaan. Mike toivoi, että lapiro kiinnitettäisiin Lepokodin seinälle. Lupasin täyttää Miken toivomuksen. Sain lapion haltuuni ja tein sille alustan. Pienimuotoinen juhlatilaisuus pidettiin lepokodissa 25.3.2010.

Syksyllä 2010 Pohjalais-seuramme täytti 35 vuotta. Minut kutsuttiin seuran ensimmäisenä puheenjohtajana kertomaan seuran perustamisesta ja toiminoista. Aikaa puheelle annettiin 10 minuuttia. Samalla evästettiin, että ”mitään negatiivista et saa kertoa”. Puheeni sisältö tarkistettiin päivää ennen juhlaa - jotain jouduin puheestani muuttamaan. Juhlat menivät hyvin, ja tunnelma oli korkealla. Tieto tilaisuudesta kiiri Pohjanmaallekin, ja siellä Ilkka-lehti julkaisi sivun kokoisen jutun tilaisuudesta.

Eläkeläisenä

Eläkeläisen on hyvä asua Floridassa - on ainainen kesä. Monet lähtevätkin kesäksi pois kuumuutta pakoon. Kun koittaa kevät ja toukokuu, tulee mieleemme Suomen juhannus ja valoisat kesäyöt. Niinpä usein suuntaamme kesäisin Suomeen. Alunperin oli tarkoitus muuttaa kokonaan Suomeen viettämään eläkepäiviä.

Monta kertaa kävin Suomi-Seuran paluumuuttajapäivillä. Tapasimme jo Suomeen palanneita. Lopputulos oli monien vuosien miettimisen jälkeen, että jätämme mielestämme koko paluusuunnitelmat. Amerikka on ollut hyvä maa perheelleni, lapsille ja lasten-

lapsille. Nyt eläkeläisenä voimme nauttia sosiaalisista eduista, sillä olemme hoitaneet kaikki sosiaalimaksut työaikanaamme. Pääsemme lääkäriin päivän parin sisällä. Lääkärissäkäynti on ilmaista, vain erikoislääkärissä käyminen maksaa vähäsen. Myös sairaalaan pääsee muutamassa päivässä, ja vakuutukset kattavat sairaalakulut. Olet nuori tai vanha, eläkeläinen, sinua kohdellaan täällä samanvertaisena.

Kaikilla ei kuitenkaan ole asiat näin hyvin. Joillakin työeläkekarttuma on jäänyt pieneksi ja heidän eläkkeensä on myös sen mukainen. Silloin kun tulimme Amerikkaan sanottiin, että Amerikassa ei kannata syntyä, sairastaa, tai kuolla, koska kaikki on kallista. Kun on aikoinaan hoitanut asiansa kuntoon, tällainen näkemys ei välttämättä enää pidä paikkaansa. Kaikki riippuu sinusta itsestäsi ja siitä, miten olet elämäsi järjestänyt.

Olen ylpeä ja onnellinen saavutuksistani ja harrastuksistani siirtolaisuuden hyväksi. Olen kerännyt täältä erilaista materiaalia, valokuvia, kirjoituksia ja muuta materiaalia, jota olen toimittanut sekä Turkuun Siirtolaisuusinstituuttiin että Seinäjoelle Suomen Siirtolaisuusmuseoon. Suurin saavutukseni oli, kun sain syntymäkotini Hakalan talon toimitettua Siirtolaisuusmuseoon Seinäjoelle Kalajärven rannalle. Talon oli isoisäni Matti Hakala rakentanut Amerikan rahoillaan Ilmajolle. Olen vienyt ja toimittanut museoon sellaista tavaraa, joka on ollut aikanaan käytössä Hakalan talossa.

Vuosia haaveilin oman ja perheeni elämäkerran kirjoittamisesta. Kirja toteutui vuonna 2009, kun teos ”Kaksi maailmaani” ilmestyi. Vuonna 2011 kirjastani otettiin toinen ja uudistettu painos. Kirja kertoo pohjalaisen pojan ja hänen perheensä värikkästä elämästä Amerikoissa. Kirjaani markkinoi myös maailmanlaajuisesti Siirtolaisuusinstituutti Turussa. Olen myös pitänyt koko Amerikassa oloni aikana yhteyttä Pohjanmaalle ja Ilmajolle. Olen toimittanut Ilmajoki-lehdelle kirjoituksiani jo yli 40 vuoden ajan.

Lopuksi haluaisin kaikille ulkosuomalaisille tuoda esille seuraavat ajatukseni – asuittepa missä päin maailmaa tahansa:

Meille kaikille on annettu vain yksi elämä, jota meidän pitäisi vaalia ja arvostaa. Eläkäämme sovussa, ja ajatellaan sekä puhutaan toisistamme vain hyvää. Meidän jokaisen tulisi muistaa jo koulussa opittu lause: *kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä*. Hyvät ulkosuomalaiset, toivotan teille kaikille oikein hyvää alkanutta vuotta 2012, missä sitten lienettekin maailman turuilla.

International voluntary work as a part of international migration

Elli Heikkilä

Temporary international migration is an increasing phenomenon. One example of it is Voluntary Service Overseas, VSO's functions to send skilled professionals to share their knowledge and experience with people living in poverty. VSO tackles poverty by using the skills, commitment and enthusiasm of individuals from around the world. For 50 years, it has been recruiting volunteers aged between 18 and 75 to live and work in the heart of local communities. Volunteers are employed by the partner organization in the country where they work for periods of between six weeks and two years.

VSO's international volunteers transfer knowledge and experience not locally available, while the national volunteers who VSO support use their skills and cultural understanding to make an impact in their own countries. VSO also create specific opportunities for young people and those with origins in developing nations but who now live elsewhere in the world ("diaspora" communities), linking them to their country of heritage. So far, more than 40,000 VSO volunteers of 94 nationalities have brought about lasting change by sharing their skills in over 90 countries.

Voluntary Service Overseas' type of activity is connected to wider theme of migration and development. Individual migrants and their associations, local authorities, civil society, NGOs, the private sector, the academic sector, etc. have become key actors in development cooperation. The international community has increasingly supported the creation of synergies with and between these small-scale actors, who have the potential to better link the migration and development dimensions of interventions. The human

development approach has also influenced the way in which migrants' contributions to development are perceived: not only financial remittances, but also social remittances such as networks and relations, skills and knowledge, ideas and values embed developmental potential.

Networks bringing together key actors within the migration and development scene may not only facilitate the formation of one-to-one partnerships, but they may also form the basis for larger network structures. These are an important precondition for exchange of information that may lead to up-scaling and replication of best practices, ensuring coordination between ongoing interventions, and guiding new actors who wish to enter the migration and development scene on what works best and why.

The transfer of professional skills and technical knowledge is at the core of most projects that small-scale actors undertake with a focus on migrant human capital. Actions within this realm provide opportunities for the transfer of competences when the skills and knowledge held by migrants are in line with local needs. This requires relying on migrants to deliver trainings or provide other expert services during short-term missions.

Sources:

Joint Migration and Development Initiative (2011): Migration for Development: A Bottom-Up Approach. A Handbook for Practitioners and Policy-makers. Brussels. 165 p.

Voluntary Service Overseas, VSO: www.vso.org.uk/

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Tellervo Lahti

Heikinpäivä Amerikan malliin jo perinteenä

Suomen Siirtolaisuusmuseon Maailman Raitilla vietettiin St Henrik's Day – Heikinpäivää tammikuun viimeisenä viikonloppuna, samanaikaisesti Michiganin Hancockin Heikinpäivän kanssa. Pakkassää ei haitannut liukumäessä ilakoivia lapsia eikä kovin paljon myöskään saappaanheittokisaa, johon osallistui tällä kertaa myös lapset ja nuoret omassa sarjassaan. Mestareiksi ylsivät miesten sarjassa Seppo Aalto, naisten sarjassa Riitta Vainionpää sekä lasten ja nuorten sarjassa Meri Mäkinen. Palkintoina oli amerikkansuomalaisten seinäkalentereita Minnesotan Eskosta ja kahvipaketteja.

Hakalan kylätaloon kerääntyi väkeä tuvan täydeltä. Takkatulen lämmössä nautittiin kahvit, mehut ja kuumat makkarat. Samalla kuunneltiin Amerikan säveliä ja muuta tuttua musiikkia, jota tarjosi harmonikan taitaja Jarkko Lepistö.

Yhteistyössä paikallislehti JP-Kunnallissanomien kanssa oli jälleen haettu ehdotuksia Vuoden Heikki -arvonimen saajista. Hancockin Vuoden Heikillä on omat suomalaisen kulttuuriperintöön liittyvät kriteerinsä ja meillä omamme. Palkitsemme arvonimella vuosittain henkilön, joka on ansiokkaasti vaikuttanut Peräseinäjoen ja Kalajärven matkailun edistämiseen. Yleisöäänestyksen perusteella ja raadin vahvistamana Vuoden Heikki 2012 -arvonimen sai ansioistaan

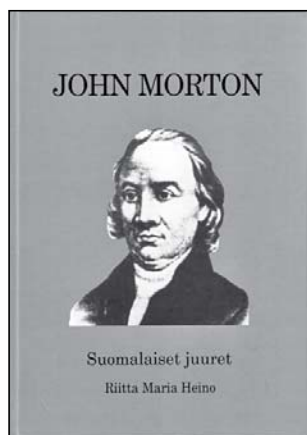
työpäällikkö Hannu Ilomäki. Hän on alusta alkaen ollut monin tavoin kehittämässä Kalajärven matkailu- aluetta. Hän on Peräseinäjoen kylämatkailuhankkeiden kantavia voimia ja vahva asiantuntija ajankohtaisen Master Plan -suunnitelman laatimisessa. Suomen Siirtolaisuusmuseo on kiitollinen Hannu Ilomäen toiminnalle Maailman Raitin rakentamisessa. Mm. viime syksynä Siperian Unkurin talon perustus tehtiin talkoilla paikallisen Lions Clubin toimesta klubin jäsenen Hannu Ilomäen johdolla.

Seinäjoen Matkailuyrittäjien ja Siirtolaisuusmuseon edustajat julkistivat Vuoden Heikin nimen. Kruunauksen ja puheiden jälkeen uusi Heikki istutettiin hevosrekeen, jonka kyytiin pääsi myös yleisö muutaman hengen ryhmä kerrallaan. Onnistuneen Heikinpäivän päätteeksi juotiin vielä kruunajaiskahvit. Myöhemmin illalla oli lauluväelle tarjolla Heikinpäivän karaoke Ravintola Kalajärven.

Kuvat: Tellervo Lahti.

Kirja-arvosteluja

Riitta Maria Heino, John Morton. Suomalaiset juuret, Jyväskylä 2011, 58 s. ISBN 978-952-92-8779-6.

Mortonin juuret kaipaavat vielä selvitystä

Kirjasen kirjoittaja Riitta Maria Heino on tarttunut kiistanalaiseen kysymykseen Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajan John Mortonin sukuhistoriasta. Kuten tekstistä ilmenee, Heino uskoo vakaasti isoisoisän Martti Marttisen suomalaisuuteen. Kuitenkin on selvää, että historiallisten lähteiden perusteella faktat ovat aika niukat. Heinon mukaan Martti Marttinen muutti Rautalammin emäpitäjämästä Juvan Koikkalaan (s. 9). Tätä väitettä ei ole todistettu. Lähteenä on mahdollisesti prof. Veijo Saloheimon tiedosto, jossa on luetteloitu suomalaisia Ruotsiin 1500-1600-luvulla menneitä henkilöitä. Saloheimon tiedot perustuvat puolestaan Martti Marttisen osalta pastori Ilmosen kirjoituksiin. Mutta ei siinä ilmoiteta muuttoa Rautalammilta Koikkalaan?

Sama todistelun vähäisyys näkyy lähes kautta kirjoituksen: kun pyritään väittämään jotain, pitäisi merkitä selvästi lähteet, joista tiedot ovat peräisin. Nyt vaikuttaa siltä, että Heino luottaa varsinkin Salomon Ilmosen esittämiin tietoihin, ja Ilmosen muutamat kirjat ovat hänen keskeinen lähdeaineistonsa. Tarkemmin katsoen ei Ilmonenkaan aina ilmoita käyttämiään lähteitä eri väitteissään vaadittavalla tarkkuudella.

Oikeastaan selkeimmin merkitty tieto on peräisin Turun Akatemian professorin Pehr Kalmin muistiinpanoista 1750-luvulta, jolloin hän vietti muutaman vuoden Pohjois-Amerikassa. Kalm kopioi Wicacon seurakunnan kirkonkirjoista tekstin, jossa kerrottiin vanhan Märten Mårtenssonin kuolleen sadan vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt ”i Finland i Sverige”. Tämäkin on siis toisen käden tieto, mutta sen uskotaan olevan totuudenmukainen. Ja tästä sitaatista yleensä

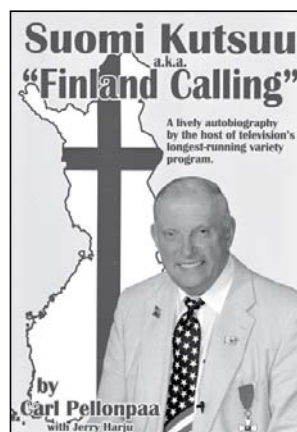
John Mortonin suomalaisuuden selvittelijät lähtevät liikkeelle.

Kesällä 2011 Turussa ja 2010 Helsingissä pidettiin konferenssit, joissa käsiteltiin John Mortonin suomalaisuutta esi-isiensä kautta. Amerikkalaisten historioitsijoidenkin mukaan isoisoisän suomalainen tausta on mitä ilmeisin, kuitenkin tarkat lähdetiedot ovat monessa asiassa joko hajanaisia tai puuttuvat. Samaa tilanteeseen viittaavat DNA-tutkimukset, joissa on vertailtu Mortonin ja Mårtenssonien perillisten perimää suomalaisiin sukuihin, kuten Marttisiin.

Ongelmallista on, että Uppsalan yliopiston tutkijan Maud Wedinin mukaan ei tällä hetkellä ole mahdollista määritellä vanhan Martti Marttisen asuinpaikkaa Ruotsin suomalaismetsissä. Ongelmallista on myös Heinon tieto, että Martti Marttinen olisi tullut Delawareen vuonna 1641. Yhdysvaltalaisen sukututkija Stephen Craigin mukaan Marttinen (Mårtensson) tuli Örnen -laivalla vasta vuonna 1654. (<http://www.colonialswedes.org/forefathers/Morton.html>)

Riitta Maria Heinon John Mortonin juuria koskeva julkaisu on sujuvasti kirjoitettu ja tulos pitkää asianharrastuksesta. Kirjasta ei ole tarkoitettukaan tutkimukseksi, mutta näin tehdessään se kyllä voimistaa useissa kohdissa näkyvää romantisoivaa näkökulmaa aihepiiriin, esimerkiksi Ilmosen siteerauksissa siitä, miten John Morton oikeastaan ratkaisi Yhdysvaltain itsenäistymisen.

Auvo Kostiainen

Carl Pellonpaa with Jerry Harju: Suomi kutsuu a.k.a. Finland Calling. A lively autobiography by the host of television's longest-running variety program. North Harbor Publishing 2011. 144 s., kuvitettu. ISBN 978-0-9788898-4-5.

Vuosi 2012 on tärkeä virstanpylväs amerikansuomalaiselle siirtolaiskulttuurille. Maaliskuussa tulee kuluneeksi tasan viisikymmentä vuotta Carl Pellonpaan luotsaaman ”Finland Calling” –TV-ohjelman ensi-il-

lasta Michiganin yläniemekkeellä (UP, Upper Peninsula), paikallisella WLUC-TV -kanavalla. Demografia oli suomenkielisen ohjelmahankkeen käynnistämisen puolella, sillä pohjoisen Michiganin alueella asui vuoden 1960 väestönlaskennan mukaan reilut 300 000 ihmistä, joista 26-27% kirjattiin tilastoihin ensimmäisen tai toisen sukupolven suomalaisiirtolaisiksi. Carl Pellonpaan ja Jerry Harjun toimittaman kirjan antama prosentuaalinen lukema suomalaisista on todennäköisesti hieman yläkantissa. Joka tapauksessa suomalaisperäisten katselijoiden määrä täytti matkailuyrittäjä Tom Quaylen toiveet. Finland Callingin ympärille rakennetut Suomen matkat olivatkin voimissaan 1960- ja 70-luvuilla.

Sosiaaliseen ja kaupalliseen tarpeeseen synnytetystä ohjelmasta tuli vankka klassikko omalla sarallaan. ”Finland Calling” on USA:n mittapuulla ja kenties maailmanlaajuisestikin vanhin yhtäjaksoisesti jatkunut TV:n viihdeohjelma. Suomessakin se on edelleen seurattavissa internetin välityksellä. Ei huonosti saavutettu pohjoisen Michiganin piskuiselta suomalaisyhteisöltä siis. Holy wah, voi kauhea, kuten asia ilmaistaisiin paikallisella yopper-murteella!

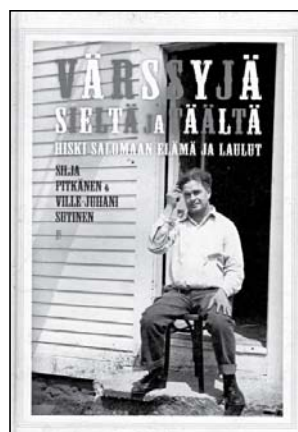
”Suomi kutsuu a.k.a. Finland Calling” on ohjelman vetäjäksi vakiintuneen Pellonpaan (alussa toisena juontajana toimi WLUC-TV:n markkinointivastaava Eugene Sinervo) omaelämäkerta. Kyseessä on viihteellinen ja helppolukuinen kirja. Suurta tiedettä tai viiltäviä analyyseja ei ole tarjolla, mutta päätyönään WLUC-TV:n uutisten ja aamulähetysten juontajana toimineelle ”Kallelle” ominainen, vahvasti puhekielinen ilmaisu tarjoaa mielenkiintoisen näköalan toisen sukupolven amerikansuomalaisen siirtolaisen vaiheisiin.

Ähtäristä vuonna 1909 maailmalle lähteneen isän ja vaasalaislähtöisen äidin vuonna Ishpemingissä 1930 syntynyt poika on kirjaimellisesti kahden kulttuurin risteyksessä. Identiteetiltään hän on sujuvasti sekä amerikkalainen että suomalainen. Kirja kertoo hyvästä syöttökädestään tunnetun Korean sodan veteraanin traagisesti päättyneestä haaveesta pelata baseballia korkealla ammattilaisatasolla (heittokäsi vammautui jänismetsällä vahingonlaukauksesta). Samoin kirja kertoo elävästi Pellonpaan kaivostyöläisvuosista suomenkielisisä työporukoissa. Myös Ishpemingin sosiaalinen elämä noteerataan kirjassa, samoin Suicide Hillin turhan kovaksi haasteeksi osoittautunut hyppymäkikokeilu. Kotiseudun vaihteleva työ-

tilanne vei nuorta Pellonpaatakin ympäri keskilänttä ennen varsinaisen TV-uran alkamista 1960-luvulla.

Carl Pellonpaan ja Jerry Harjun 144 sivun mitausta amerikansuomalainen historia on helppo ja nopea lukupaketti, jossa päähahmon ja hänen taustayhteisönsä vaiheita olisi seurannut mielellään vielä toisenkin mokoman. Lukemista helpottaa vielä tekstin suurin kirjasinkoko. Toivottavaa olisikin, että Pellonpaan kaltaiset ”kahden passin” populaarihahmot tulisivat myös muilta osin noteeratuiksi lähivuosina. Eräs Upper Peninsulan kansansuosikki, kirjailija, viihdyttäjä ja amerikansuomalaisen kansanperinteen taitaja Jingo Viitala (Jenni Viitala Vachon, 1918–2009) ehti jo poistua maallisilta estradeilta. Aika alkaa siis käydä vähiin syvien haastatteluaineistojen saamiseksi viime vuosisadan pioneereilta. ”Jottain tarttis tehreä” sekä USA:n että Kanadakin perinteisillä suomalaisalueilla.

Jari Nikkola

Silja Pitkänen, Ville-Juhani Sutinen: Värsyjä sieltä ja täältä. Hiski Salomaan elämä ja laulut. Teos 2011. 397 s., kuvitettu. ISBN 978-951-851-304-2.

Tuskin kenestäkään toisesta amerikansuomalaisesta siirtolaisesta on rakennettu yhtä kattavaa myyttien kokoelmaa kuin Hiski Salomaasta. Savolaislähtöinen kupletisti on muuttunut postuumeissa tarinoissa milloin suomalaisen sosialismin esitaistelijaksi, milloin metsien miesten ronskiksi kansansuosikiksi. Syytkin myyttien muodostumiselle ovat selviä. Hiskin hahmo on rakennettu etupäässä suomalaisen median kautta sellaiseksi kuin me sen tunnemme. Pekka Tiilikainen toi ”Lännen lokarin” kantasuomalaisten tietoisuuteen ensin Aunuksen rintamaradiossa ja sodan jälkeen Metsäradion tunnussävelmänä. Suuret ikäluokat lisäsivät 1960- ja 70-luvuilla tarinaan ulottuvuuden ideologisesta puhdasoppisuudesta aseistakieltäytymiseen, josta myöhempienkin sukupolvien olisi hyvä ottaa oppia. Kiinnostavaa tässä mielessä kenties on-

kin, että myös jotkut suurten ikäluokkien jälkeläisistä ovat löytäneet Salomaan ideologisen ulottuvuuden, ja jalostaneet siitä oman myyttisen versionsa. ”Vapauden kaiho” soi komeasti Soul Captain Bandin reggaeverSIONA myös 2000-luvulla, kun halutaan vastustaa globalisaatiota, ympäristön riistoa ja kulutuskeskeistä elämäntapaa.

Pitkäsen ja Sutisen Salomaa-historiikki on rohkea ja kaivattu yritys pureutua Hiski Salomaan elämään Salomaan omilla ehdoilla. Kaksikko lähtee kirjeiden, matkustajatietojen, muistikirjojen, tekstianalyysien ja haastattelujen voimin pikemminkin purkamaan Salomaata koskevia myyttejä kuin rakentamaan niitä lisää. Yritys onnistuukin paikoin mainiosti. Esimerkiksi Salomaan rooli lähinnä vasemmistoanarkistiseksi syndikalismiksi luokittuvassa Industrial Workers of the World –ammattiyhdistysliikkeessä tulee mielenkiintoisesti taustoitettua. Kyse on kenties enemmänkin nuoruusvaiheen ”sydämen sosialismista”, kuin paa-tuneimmasta koko elämän kestoisesta identifikaatiosta tai varsinaisesta agitaatiotyöstä.

”Vapauden kaiho” osoittautuukin kirjassa enemmän nopeasti konstruoiduksi tilaustyöksi IWW:lle kuin sydänverellä piirretyksi kuvaelmaksi maailmanlaajuisen vallankumouksen tarpeesta. Vanhetessaan Hiski lisäksi ottaa orastavaa etäisyyttä ”wobblyihin”, mikä kuvataan johtolankametodia suosivalle kirjalle tyypillisesti siirtymisellä radikaalilehdistöä edustaneen (ja IWW:n kustantaman) Industrialistin tilaajasta konservatiivisemmän New Yorkin Uutisten lukijakuntaan. Selkeää irtiotoa IWW:stä Salomaa ei kuitenkaan tehnyt. Kielitaitoaan ja koulutustarvettaan hän

ylläpiti IWW:n amerikansuomalaisen haaran hallinnoimassa opinahjossa Duluthissa, lisäksi oman räätä-lintoimen mainonta jatkui myöhemmälläkin iällä Industrialistin sivuilla.

Kupletistina Salomaa on aikaa hyvin kestänyt klassikko. Sydämenpohjasta saakka savolaisella painotuksella laulettu rallit ovat lajissaan korkeatasoisia (oman ajan suomalaismuusikoiden päinvastaisistakin näkemyksistä huolimatta). Useimmat Salomaan USA:ssa vuosina 1927–31 levyttämät teokset ovat kestäneet aikaa poikkeuksellisen hyvin. Lajityyppinsä ykkönen Hiski ei kuitenkaan ollut; haalien ja tanssin ykkösnimiä USA:n suomalaisalueilla 1900-luvun alkupuoliskolla olivat enemmänkin Viola Turpeisen, William Syrjälän ja Liedosta Amerikan raitille lähteneen Arthur Kylanderin kaltaiset hahmot. Se, että Hiskistä kuitenkin julkaistaan eniten kirjallisuutta ja selvityksiä tämän teoksen tapaan, on kenties yksi lisä-häneen liittyvien myyttien sarjassa.

Pitkäsen ja Sutisen suoranaista runsaudenpulaa tarjoileva kirja on lajissaan positiivinen teos, mutta ilman kritiikkiä sekään ei selviä. Teksti on liian usein viimeistelemätöntä ja toisteista, työ on jäänyt tutkijoilta ja kustannustoimittajalta selvästi kesken. Lisäksi teksti sisältää aika ajoin harmillisia asiavirheitä. Esimerkiksi Salomaan teksteissä vilahtava ”lännen Jukka” ja J. Karjalaisen vastaava hahmo eivät itse asiassa ole todellisessa suhteessa toisiinsa, kyse on fiktiosta. Lähdepohjaltaan ja taustatyöltään teos on kokonaisuutena ottaen kuitenkin hyvä. Määrän sijasta painopisteen olisi suonut olevan enemmän laadussa – mutta hyvä näinkin.

Jari Nikkola

Sotalapsi-adressi

Tiedustelut:
Turun Seudun Sotalapset ry
Aarnevi Hellman
Kutomonkatu 1 as 45, 20100 Turku
041-4514438, ahellman9@gmail.com

Hinta 10€ + toimituskulut

Ulkosuomalaista kunniaa

Lontoon yliopiston päärakennuksen seinään ripustettiin juuri ennen joulua muistolaatta, jossa kerrotaan, että tällä paikalla olleessa talossa asui sosiaaliantropologian pioneeri, suomalainen professori Edward Westermarck (1862–1939). Tämä oli yliopiston kunnianosoitus kansainväliselle tiedemiehelle, voisi sanoa ulkosuomalaiselle, joka tunnetaan Suomen ulkopuolella paremmin kuin Suomessa.

Siirtolaisuushistorian harrastajat tunnistavat Westermarckin muutama vuosi sitten ilmestyneestä 'Suomalaiset Euroopassa' -kirjasta, jossa hänet esitellään yhtenä 1900-luvun alun merkkimiehenä Britannian suomalaisyhteisössä. Westermarckin on sanottu olleen omana aikanaan kansainvälisesti tunnetuin suomalainen tiedemies. Hänen tärkein teoksensa on v 1891 julkaistu Avioliiton historia (The History of Human Marriage). Hän oli Lontoon ensimmäinen sosiologian professori ja hoiti tehtävää yli 25 vuotta. Samaan aikaan hän oli filosofian professori Helsingin yliopistossa, Åbo Akademin ensimmäinen rehtori, ja ehti vielä tehdä alansa tutkimusta useilla kuukausia kestäville matkoilla Marokkoon.

Edward Westermarck ehti muutakin: Suomen venäläistämiskauden aikana hän keräsi tiedemiesten ja kulttuurihenkilöiden nimiä Pro Finlandia -adressiin. Vuonna 1911 hän oli mukana perustamassa suomalais-englantilaisista yhdistystä (The Anglo-Finnish Society), joka nyt yhdessä Lontoon yliopiston ja Suomen suurlähetystön kanssa järjesti sekä muistolaatan että tieteellisen seminaarin, jossa arvioitiin Westermarckin tieteellistä uraa. Itse asiassa kunnianosoitus Edward Westermarckille liittyy seuran satavuotisjuhlintaan. The Anglo-Finnish Society lienee vanhimpia, ellei vanhin suomalainen ystävyysseura. Satavuotisista toimintaa juhlitaan syyskuusta 2011 toukokuuhun 2012 erilaisilla kulttuuritilaisuuksilla, joista Edward Westermarck -päivä oli tärkein.

Talo, jossa Westermarck asui, joutui sittemmin tekemään tilaa Lontoon yliopiston päärakennukselle. Niinpä yliopiston varakansleri totesikin laatan paljastustilaisuudessa, että kun olemme hävittäneet profes-

sori Westermarckin talon, niin vähintä, mitä voimme tehdä on panna tämä muistolaatta seinään sen kohdalle.

Marjo Cunningham

Westermarckin laatan käytännön järjestelyt hoiti Anglo-Finnish Society:n hallituksen jäsen, historian tutkija Marjatta Bell. Hän selvitti Westermarckin osoitteet Lontoossa, kaivoi esiin vanhat kartat, anoi luvat, teetti muistolaatan ja ehti esitellä sen kotiovellaan lähtiesään viemään sitä yliopistolle.

The Westermarck celebration was the idea of Marjatta Bell, a member of the Council of the Anglo-Finnish Society. She was also responsible for the practical organisation of the plaque itself, and is here proudly displaying it at her front door before taking it to the university.

Kuva/Picture: Marjo Cunningham.

Expatriate honours

London University has granted a rare honour to a Finnish scientist, a pioneer of social anthropology, Professor Edward Westermarck (1862–1939). Last December, a memorial plaque was hung on the wall of Senate House, the main building of the university, to mark the site of the house where Professor Westermarck lived. As the first professor of sociology at London University for 25 years, he was internationally the best known Finnish scientist of his day, still better known outside Finland.

Professor Westermarck was introduced a few years ago in a book about Finnish people in the rest of Europe (Suomalaiset Euroopassa), published by the Institute of Migration. Apart from his long service at London University, he was professor of Philosophy at Helsinki University and the first Rector of Åbo Akademi, and managed to fit in months of research work in the field, mainly in Morocco. His most important publication was *The History of Human Marriage* (1891).

As a prominent member of the Finnish community in Britain, he is remembered, among other things, for his activity during the time when the Grand Duchy of Finland was under pressure of Russification by the Czar. Professor Westermarck collected names for a cultural appeal on Finland's behalf. In 1911, he was one of the founding members of the Anglo-Finnish Society which organised, in co-operation with London University and the Finnish Embassy in London, the memorial plaque as well as a scientific seminar to examine the life and work of Professor Westermarck. In fact, Westermarck Day was the main event of the society's 100th anniversary celebrations, which will last a whole academic year of various cultural events.

When London University built Senate House, its administrative headquarters, Westermarck's house disappeared – as did the whole tiny street where it used to be. When the memorial plaque was unveiled, the Vice Chancellor of the University pointed out that, having pulled down Westermarck's house, the least the university could do was to put up a plaque to commemorate him.

Marjo Cunningham

Liisa Huhtaniemi, Lontoon suurlähettiläs Pekka Huhtaniemen puoliso paljastaa muistolaatan, mukana Lontoon yliopiston varakansleri prof Geoffrey Crossick ja Anglo-Finnish Societyn puheenjohtaja Justin Staples (oik).

Liisa Huhtaniemi, wife of Pekka Huhtaniemi, Finland's Ambassador to London, unveiling the plaque in the company of Vice-Chancellor of London University Prof Geoffrey Crossick and Chairman of the Anglo-Finnish Society Justin Staples (right).

Kuva/Picture: Jouni Mölsä.

Siirtolaisuusinstituutin kotisivuilla uudet siirtolaisuustilastot

Siirtolaisuusinstituutin tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaari on koonnut virallisista tilastoista instituutin kotisivuille osoitteeseen <http://www.migrationinstitute.fi/stat/> kattavat tilastot suomalaisesta lähtö- ja tulomuutosta.

Lisätietoja: Jouni Korkiasaari, puh. +358 2 2840 451
S-posti: jouni.korkiasaari@utu.fi

Oma tarina näkyväksi uusilla työkaluilla

Satu Nurmela, kehittämispäällikkö Turun yliopisto/Avoim yliopisto

Kokeile oman tarinan kertomista digitaalisesti!

Henkilökohtaiset tarinat kiinnostavat ja niiden avulla dokumentoidaan ja opitaan oman perheen sekä suvun historian ohella myös laajempia kokonaisuuksia. Tarinat aukaisevat oman aikakautensa historiaa yksittäisten henkilöiden näkökulmasta, mutta innostavat samalla tarinan taustojen selvittämiseen. Valmiit tarinat ovat oivallisia oppimisaihioita lapsille ja nuorille, joilla ei ole omakohtaisia kokemuksia esimerkiksi sota-ajasta. Tarinat ovat ikkunoita eri sukupolvien kokemuksiin, ja ne kietovat historian ja nykyhetken mielenkiintoisella tavalla yhteen.

Turun avoimessa yliopistossa kulttuurihistorian oppiaineessa on suunnitteilla Tarina-kurssi (2–3 op), jossa harjoitellaan perinteisten historiantutkijan taitojen ohella tarinan kerrontaa, ja tuotetaan lopuksi yksilöllinen tarina digitaalisessa muodossa. Kurssi toteutetaan syksyllä 2012 ja se on avoin kaikille oman historian kirjoittamisesta kiinnostuneille.

Mikä digitarina on?

Digitaalinen tarina syntyy, kun oman elämän hetkistä, henkilöistä ja kokemuksista tehdään 1-3 minuutin minielokuva. Aiemmin tämä oli mahdollista vain ammattilaisille, mutta nyt tekniikka on jokaisen ulottuvilla ja ohjelmat helppoja. Museot ja kirjastot maailmalla ovat toteuttaneet digitaalisen tarinankerronnan projekteja. Menetelmä soveltuu hyvin yhteisölliseen muisteluun ja omien elämäntarinoiden dokumentointiin.

Miten alkuun?

Oman tarinan tekoon tarvitset tukea. Haastavimpia vaiheita on käsikirjoituksen tekeminen ja siinä ohjaajan ja ryhmän palaute ovat suuri apu. Oman tarinan kertominen ensin ryhmässä auttaa näkemään, miten se kannattaa kertoa kuvien ja oman äänen avulla. Joskus ryhmä rohkaisee kertomaan henkilökohtaisen tarinan, jota ei ole koskaan ennen kertonut kenellekään. Tämä on suuri luottamuksen osoitus ryhmän osallistujille.

Lisätietoa digitaalisen tarinankerronnan työpajoista ja lisää esimerkkejä digitaalisista tarinoista löytyy osoitteesta www.satujatarina.com
Lisätietoja Avoimessa yliopistossa syksyllä 2012 toteutettavasta kulttuurihistorian oppiaineen Tarina-kurssista (2–3 op): suunnittelija Katriina Mäkinen, katriina.makinen@utu.fi <http://avoin.utu.fi/>.

Jokaisella on tarina kerrottavanaan

Tarinan voi kertoa niin onnistumisen hetkistä kuin kirpaisevista elämäkokemuksista. Kertoja itse päättää, mistä kertoo ja miten paljon aiheesta kertoo. Mitä enemmän tarinaan ottaa mukaan henkilökohtaista näkökulmaa sitä enemmän kuulijat samaistuvat tarinaan ja tarina koskettaa.

Case: Varjot kertoo kahden sukupolven tarinaa

Tein *Varjot*-tarinan ennen Moskovan matkaa, missä pidin seminaariesityksen *Learning and Healing with Digital Storytelling*. Olin ainoa osallistuja Suomesta ja tarkoitukseni oli havainnollistaa, miten suuret asiat nähdään yksittäisten kohtaloiden läpi. Oman perhehistorian kautta päädyin Suomen ja Venäjän välisiin suhteisiin. Iltaisin tarinaa työstäessä ymmärsin, miten samanlaisia kohtalot ovat olleet rajan molemmin puolin. Perheenjäsenten huolta, pelkoa ja kauhua rintamalla, ikävää. Tarinan teon aikana liikuin syvällä sekä omissa että vanhempieni tunteissa.

Varjot-tarinan tekeminen selvensi omaa suhtautumistani Venäjään. Iso paha ja pelottava Neuvostoliitto on menneisyyden varjo ja eteenpäin katson nyt minä. Minä ratkaisen, mitä näkyy varjon toisella puolella. Tähän asti vastaan on tullut ystävällisiä ihmisiä. *Varjot* ovat sittenkin vain varjoja.

Tarinan esittäminen venäläisessä seminaarissa jännitti loppuun saakka. Yleisö oli liikuttunut. Osa heistä kertoi jälkeenpäin, miten paljon vastaavia tarinoita heilläkin on. Vastakkainasettelun sijaan tarinan yhdessä katsominen lähensi meitä. Katso *Varjot*-tarina YouTubessa osoitteessa tiny.cc/varjot.

Toimituksen lisäys: digitarina on mainio tapa kerätä talteen esimerkiksi maahanmuuttajien tarinoita ja suullista kulttuuria yleensäkin. Siirtolaisuusinstituutti tutkailee mahdollisuutta ryhtyä osaltaan kartuttamaan siirtolaisuuteen liittyvää digi-arkistoa (toimituksen puolesta: Ismo Söderling).

Opiskelijan oleskelulupahakemuksen voi tehdä nyt myös verkossa

Lehdistötiedote 3.1.2012

Maahanmuuttovirasto ja poliisi ovat avanneet ulkomaalaislupia koskevan sähköisen asiointipalvelun. Palvelussa asiakkaat voivat muun muassa jättää hakemuksensa ja seurata sen käsittelyn etenemistä.

Aluksi palvelu on avattu opiskelijan ensimmäistä oleskelulupaa hakeville. Loput sähköisistä hakemuslomakkeista ja jatkolupahakemukset otetaan käyttöön vaiheittain. Myöhemmin avautuu mahdollisuus hakea sähköisesti muun muassa oleskelulupaa työnteon tai elinkeinonharjoittamisen perusteella. Lisäksi palveluun sisällytetään tietyt Suomen kansalaisuuteen liittyvät hakemukset, EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinti ja EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttihakemus.

Kaikkia hakemuksia ei muuteta sähköiseen muotoon vielä. Esimerkiksi perhesiteen perusteella voi hakea oleskelulupaa toistaiseksi vain paperilomakkeella. Mahdollisuuksia laajentaa palvelua myös osaan perhesidelmakkeista harkitaan palvelusta saatujen kokemusten perusteella.

Turvapaikkaa voi hakea vain henkilökohtaisesti Suomen rajojen sisällä, poliisilta tai rajatarkastusviranomaisilta saatavalla lomakkeella.

Ulkomaalaislupien sähköisessä asiointipalvelussa voi

- avata oman asiointitilin suomalaisen pankin verkkotunnuksilla, sähköisellä henkilökortilla (HST-kortti) tai käyttäjätunnus ja salasana -yhdistelmällä
- panna hakemuksen vireille
- lisätä hakemukseen liitteitä
- maksaa hakemuksen sähköisesti (viikosta 2 lähtien)
- tarkastella hakemusta sen täyttämisen ja lähettämisen jälkeen
- täydentää hakemusta oma-aloitteisesti tai viranomaisen pyynnöstä
- seurata hakemuksen käsittelytilannetta
- saada tiedon päätöksen valmistumisesta (kirjautuminen käyttäjätunnuksella ja salasanalla)
- saada tiedon valmiin päätöksen sisällöstä (kirjautuminen pankkitunnuksilla tai HST-kortilla)
- saada sähköposti- tai tekstiviesti-ilmoituksen omalle asiointitilille tulleista viesteistä, kuten lisäselvityspyynnöstä tai valmiista päätöksestä. Alkuvaiheessa tekstiviestit voidaan lähettää vain suomalaisiin matkapuhelinliittymiin.

Sähköisen asiointipalveluun pääsee Maahanmuuttoviraston ja poliisin verkkosivujen kautta. Sen suora osoite on <https://e-asiointi.migri.fi>.

Käynti edustustossa tai poliisilaitoksella välttämätön

Myös sähköisen asiointipalvelun kautta hakemuksensa jättävä asiakas joutuu käymään henkilökohtaisesti Suomen edustustossa tai poliisilaitoksella todistamassa henkilöllisyytensä. Lisäksi hakemuksen liitteet on esitettävä alkuperäisinä asiakirjoina. Hakemus voidaan ottaa käsittelyyn vasta sen jälkeen, kun asiakas on käynyt edustustossa tai poliisilaitoksella.

Vuoden 2012 alusta lähtien asiakkaan on edustustossa tai poliisilaitoksella käydessään myös annettava sormenjälkensä, jotta ne voidaan liittää biometriseen oleskelulupakorttiin.

Lisätietoja

Tietohallintojohtaja Vesa Hagström, Maahanmuuttovirasto, puh. 071 873 3046, s-posti: vesa.hagstrom@migri.fi

Suomeen ennätysmäärä muuttovoittoa

*Turun Sanomat 26.1.2012 09:48:48
(Päivitetty 26.1.2012 09:59:50)*

Suomi sai viime vuonna ennätysmäärän muuttovoittoa ulkomailta. Suomeen muutti 15770 ihmistä enemmän kuin pois maasta. Luku ylittää edellisvuoden tuloksen yli 2000:lla. Kaikkiaan Suomeen muutti viime vuonna reilut 28000 ihmistä, joista suomalaisia on lähes 7700.

Muuttovoitto ulkomailta on kasvattanut Suomen väkilukua luonnollista väestönkasvua enemmän jo viiden vuoden ajan. Luonnollinen väestönkasvu oli viime vuonna reilut 9500 henkeä. Määrä laski hieman edellisvuodesta.

Suomessa asui viime vuoden lopussa hieman yli 5,4 miljoonaa ihmistä. Eniten väkiluku kasvoi Uudellamaalla ja Pirkanmaalla. Uudenmaan asukasluku kasvoi yli 16000:lla. Väestötappiot olivat suurimmat Etelä-Savossa ja Kainuussa. Maakunnasta toiseen muutettiin hieman aiempaa enemmän.

TS–STT

Maahanmuuttajien kotouttaminen

Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaisesti maahanmuuttajien kotouttamisen ohjaus siirtyy työ- ja elinkeinoministeriöön 1.1.2012. Sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston kotouttamisyksikön tehtävät siirtyvät työ- ja elinkeinoministeriön työllisyys- ja yrittäjyysosastolle muodostettavalle Maahanmuuttajien kotouttaminen-ryhmälle, paitsi seuraavat tehtävät:

- kansalaisuusasiat jäävät maahanmuutto-osastolle
- Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO, jonka työntekijät siirtyvät sisäasiainministeriön oikeusyksikköön.

Maahanmuuttajien kotouttaminen-ryhmän tehtäviin kuuluvat kotouttamispolitiikan ohjaus, kehittäminen ja seuranta, erityisesti kotoutumislain toimeenpano ja ohjaus. Tähän sisältyviä tehtäviä ovat muun muassa maahanmuuttajille suunnattujen kotoutumispalvelujen poikkihallinnollinen ohjaus ja kehittäminen, aluehallinnon ohjaus, kansainvälistä suojelua saavien kuntiin osoittaminen, sekä kunnille maksettavien valtion korvausten ohjaus ja maksatus.

KUTSU ULKOSUOMALAISILLE KESÄISEEN KIRJOITTAMISVIIKONLOPPUUN !

Haluaisitko kertoa tarinasi? Kokeilla runoutta? Punoa dekkarijuonia? Saada palautetta teksteihisi?

**Kirjoittamisen kurssi kaikille ulkosuomalaisille järjestetään
Turussa 3.–5.8.2012**

Kurssilla tutustutaan eri kirjoittamisen lajeihin, kehitellään ideoita ja ennen kaikkea *kirjoitetaan*. Jokainen saa myös henkilökohtaista palautetta teksteistään. Aiempaa kokemusta ei tarvita.

Ohjaajana Leena-Kaisa Laakso

Paikkana Siirtolaisuusinstituutti Turun sydämessä.

Hinta 50 € sisältäen kahvit.

Sitovat ilmoittautumiset perjantaihin 15.6.2012 mennessä (20 ensin ilmoittautunutta mahtuu mukaan).

Lisätietoja ja ilmoittautuminen: leenakaisa.laakso@gmail.com

TULE MUKAAN KIRJOITTAMAAN HYVÄSSÄ SEURASSA!

Uutisia Siirtolaisuusinstituutista

Strategiatyöskentely etenee Instituutissa

Siirtolaisuusinstituutin hallitus asetti helmikuussa 2011 työryhmän, jonka tehtävänä on pohtia Siirtolaisuusinstituutille strategiaa muuttuvassa maailmassa. Aikanaan kun instituutti perustettiin vuonna 1974, oli huolenamme suuri poismuutto Suomesta. Tänä päivänä tilanne on toinen: Suomeen tulee vuosittain reilut 25 000 maahanmuuttajaa. Maassamme pysyvästi asuvia siirtolaisia on noin 250 000. Muuttunut siirtolaisuustilanne asettaa luonnollisesti uusia haasteita myös instituutille. Instituutin strategiatyöryhmässä hallitustamme edustaa dosentti Tuomas Martikainen (pj.) ja professori Auvo Kostiainen. Muut jäsenet koostuvat instituutin johtoryhmästä.

Helmikuun 10. päivänä strategiatyöryhmä piti asiantuntijakuulemisen. Dosentti Sampo Ruoppila alusti ver-

kosten ja yleensäkin paikallisen yhteistyön merkityksestä esimerkiksi tutkimustyössä. Dosentti Pasi Saukkonen toi mielenkiintoisella tavalla esille erilaisten aineistojen merkityksen muuttoliiketutkimuksessa. Samoin huomattavia tutkimusaukkoja odottaa vielä tekijänsä.

Väestöliiton viestintäpäällikkö Jaana Syrjälä toi esille tuoreita näkemyksiä sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän järjestämisestä. Sokerina pohjalla oli Turun maakunta-arkiston johtajan Veli-Matti Pussisen esitelmä arkistoyhteistyön tärkeydestä.

Kaikkiaan strategiapäivän anti oli erinomainen, kiitos hyvien asiantuntijoiden ja alustuksiin liittyvän vilkkaan keskustelun. Tarkoitus on, että Siirtolaisuusinstituutin valtuusto hyväksyisi strategia-paperin syksyn vuosikokouksessaan.

Muuttoliikeaiheinen Studia generalia –esitelmäsarja on ollut menestys

Syksyllä oli Turun kaupungin teatterissa Annie Proulxin käsikirjoitukseen perustuvan näytelmän ”Vaarallinen harmonikka” maailman ensi-ilta. Näytelmän tiimoilta syntyi ajatus yhteisen siirtolaisuusaiheisen esitelmäsarjan toteuttamisesta. Mukaan lähtivät Siirtolaisuusinstituutin ja Turun Kaupunginteatterin ohella Turun kaupungin kulttuuriasiainkeskus sekä Turun kaupunginkirjasto.

Ensimmäinen luentosarja tammikuussa keskittyi siirtolaisuuden suuriin linjoihin ja historiallisiin kytkentöihin. Helmikuussa teemana taas oli naisen asema muuttoliikkeessä. Dosentti Marja Tiilikainen keskittyi menestyviin maahanmuuttajanaisiin omien tutkimustulostensa perusteella. Tohtori Johanna Leinosen teemana olivat taas monikulttuuriset avioliitot. ”Vaarallinen harmonikka” –näytelmän ohjaajaa Fiikka Forsman toi eloisesti esille ne dramaturgiset vaikeudet, jotka ohjaaja kohtaa pyrkiessään kiteyttämään naisen roolia suuressa siirtolaisuus-spektaakkelissa.

Maaliskuun 20. päivänä teemana on rasismi ja väkivalta osana siirtolaisuusprosessia. Viimeisessä esitelmäkokonaisuudessa huhtikuun 17. päivänä teemana on siirtolaisuusmusiikki. Esitelmäsarja on osoittautunut todelliseksi menestykseksi. Jatkoa sarjalle on varmasti tulossa ensi talvena – muodossa tai toisessa.

Maalis- ja huhtikuun studia generalia –esitelmien yksityiskohtainen ohjelma löytyy osoitteesta: <http://www.turku.fi/public/?contentid=322478&nodeid=23>. **Tervetuloa!**

UPONNEET UNELMAT

Titanicin ja Empress of Irelandin merionnettomuudet ja amerikansuomalainen siirtolaisuus

Muistoseminaari ja -näyttely 13.4.2012

Siirtolaisuusinstituutti, Eerikinkatu 34, Turku

Seminaari klo 10.00–12.30 | Näyttely klo 12.30–13.30

9.30–10.00 Kahvi ja pieni suolapala

10.00–10.10 AVAUS

Siirtolaisuusinstituutin valtuuston pj.,
Rehtori Keijo Virtanen

10.10–10.40 Titanic-onnettomuus uusimman tiedon valossa
Tutkija Veikko Huuska

10.40–11.10 Tuntematon suuronnettomuus - Empress of
Irelandin uppoaminen
Vapaa toimittaja Arto Tuominen

11.10–11.40 Mitä tietoja Titanic-onnettomuudesta kannattaa etsiä
suomalaisista arkistoista?
Maakunta-arkiston johtaja, arkistoneuvos,
Jarno Linnolahti

11.40–12.00 Suomalaisten matkareitit Pohjois-Amerikkaan
Tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaari,
Siirtolaisuusinstituutti

12.00–12.25 Keskustelu
Pj. Jouni Korkiasaari

12.25–12.30 PÄÄTÖS
Siirtolaisuusinstituutin johtaja Ismo Söderling

12.30–13.30 Titanic-näyttelyn esittely
Paikalla em. esiintyjien lisäksi Siirtolaisuusinstituutin
sukututkija Elisabeth Uschanov ja
arkistonhoitaja Jarno Heinilä

Näyttelyn yhteydessä on Titanic-aiheista elävää musiikkia 15 min. tutkija
Juha Niemelän kokoamana.

**Tervetuloa!
Vapaa pääsy**

Merkittävä lahjoitus Inkerinmaalta

Kasukan kylässä Keski-Inkerissä v. 1932 syntyneen Ruudolf ”Ruudi” Kärkijärven (ent. Nappu) henkilöhistoria liittyy olennaisesti inkerinsuomalaisen evankelis-luterilaisen kirkon vaiheisiin toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Neuvostoliiton valtion 1930-luvulla harjoittama venäläistämispoliittika oli johtanut kaiken uskonnollisen ja kirkollisen toiminnan kieltämiseen inkerinsuomalaisilta. Luterilaisen kirkon toiminta jatkui kuitenkin ”maan alla”. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta toiminnasta oli v. 1949 Kärkijärven kylässä Itä-Karjalassa Mari Mehiläinen -nimisen naisen ympärille syntynyt ”M.M. joukko”-herätysliike. Tässä liikkeessä toimi aktiivisesti myös nuori Ruudi Nappu.

Vuonna 1972 Ruudi Nappu vihittiin papiksi, ensimmäisenä inkerinsuomalaisena toisen maailmansodan jälkeen. Seremonian suoritti Tallinnan arkkipiispa. Vihkimistä olivat pohjustaneet opinnot Tallinnan uskontotieteiden instituutissa sekä monet vielä maallikkona suoritetut papin tehtävät Inkerinmaalla. Nappu toimi ilman virallista asemaa olleen Inkerinmaan luterilaisen seurakunnan hengellisenä johtajana vv. 1972-1976. Tuona aikana hän mm. pyrki aktiivisesti viemään eteenpäin jo 1950-luvulla virinnyttä hanketta kirkon saamiseksi seurakunnalle. Tässä onnistuttiinkin lopulta v. 1977, jolloin Leningradin liepeillä sijaitsevan Pushkinin kaupungin saksalainen kirkko vihittiin seurakunnan käyttöön. Tätä tapahtumaa oli edeltänyt ke-säkuussa 1976 tapahtunut seurakunnan virallinen rekis-

teröinti. Kommunistihallinnon sietokyky oli kuitenkin ylittynyt siinä määrin, että menestyneiden hankkeiden hintana oli lopulta Napun syrjään pakottaminen kirkollisista toimituksista.

Ruudi muutti Virossa Suomeen toukokuussa 1990. Terveystieteiden seikkojen sekä papin ammatin harjoittamiseen liittyneiden juridisten esteiden johdosta hän on ollut eläkkeellä jo 90-luvun alkupuolelta lähtien. Hän asuu Turussa samassa kaupunginosassa kuin siskonsa, joka tuli perheeseen Suomeen pian Ruudin jälkeen.

Ruudi Kärkijärvi teki marraskuussa 2011 SI:n arkistolle mittavan aineistolahjoituksen, johon kuului mm. toista tuhatta sivua muistitiedollista materiaalia, valokuvia sekä Inkerinmaalla kirkollisissa toimituksissa käyttämäänsä esineistöä.

Jarno Heinilä
Arkistonhoitaja
jshein@utu.fi

Testamenttilahjoitus Siirtolaisuusinstituutille

Siirtolaisuusinstituutti saa ulkomailla asuivilta suomalaisilta tai heidän jälkeläisiltään lähes viikoittain lahjoituksia. Lahjoitukset ovat useimmiten valokuvia, käsikirjoituksia, päiväkirjoja jne. Tällainen materiaali päättyy arkistoomme, ja on siten jälkipolvien käytettävissä. Vuoden alussa instituutti sai tärkeän lahjoituksen edesmenneeltä ruotsinsuomalaiselta Johanna Löfgreniltä, joka oli testamentannut mm. kirjallisen jäämistönsä laitokselle. Vastaanotim-

me päiväkirjoja, valokuvia ja kirjeenvaihtoa, joiden perusteella nykypäivän ruotsinsuomalaisuus on tallentunut hyvin jälkipolville. Testamentti käsitti myös varallisuutta, joka liitetään tutkimusrahastoomme. Rahaston tuotolla tuetaan siirtolaisuuteen liittyvää tutkimusta ja dokumentointia.

Ismo Söderling
Johtaja

Kirjoitusohjeet

Otamme mielellämme vastaan erilaisiin muuttoliikkeisiin liittyviä artikkeleita.
Lisätietoja: kirsi.sainio@utu.fi

- Artikkelin enimmäispituus on 5 000 sanaa sisältäen tiivistelmän (abstractin), taulukot sekä kuvat (yhteensä noin 10-12 liuskaa). Muiden kirjoitusten kuten kirja-arvostelujen, konferenssi-esittelyjen jne. enimmäispituus on 1 000 sanaa.
- Materiaali lähetetään Microsoft Word- tai yleisenä rtf-muotoisena tiedostona. Käsikirjoitukset kirjoitetaan 1,5 rivivälillä ja fonttikoolla 12. Kirjoitus lähetetään sähköpostin liitetiedostona.
- Kuvioiden tulee olla pdf- tai excel-muodossa ja tarvittaessa tulee toimittaa niiden mukana alkuperäisdata kuvioiden mahdollista uudelleen tekemistä varten. Tekstin sekaan valmiiksi upotettuja kuvioita ei tule käyttää.
- Taulukot ja kuvat merkitään järjestyksessä ("taulukko 1 tähän") tekstiin siihen kohtaan, mihin tekijä(t) sen haluavat. Kukin taulukko ja kuvio tulee artikkeliliitteen loppuun omalle sivulleen siinä järjestyksessä kun se esiintyy tekstissä. Taulukot ja kuvat liitetään mukaan myös korjattuun käsikirjoitukseen. Taulukoiden desimaaleissa käytetään pilkkua.
- Valokuvien tulee olla hyvälaatuisia ja riittävällä tarkkuudella skannattuja. Digitaalikameralla otetut valokuvat voidaan lähettää sellaisenaan. Kuvia skannattaessa tulee käyttää resoluutiota 300 dpi (pistettä tuumalle) ja pidemmän sivun kohdekokona (target size) 20 cm. Web-sivustoilta tallennettuja kuvia ei käytetä. Kuvat pitää toimittaa erillisinä kuvatiedostoina. Tekstiedostoon valmiiksi upotettuja valokuvia ei tule käyttää.
- Tekstiä ei tule tavuttaa etukäteen. Kappaleen jälkeen painetaan rivinvaihtoa (enter) – ei siis sisennyksiä, tyhjiä rivejä tms.

HUOM! Yksityiskohtaisemmat kirjoitusohjeet löytyvät nettisivuiltamme:
<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi/art/smlehti.php>

Ilmoitushinnat

Sivukoko B5, 176x250mm (leveys x korkeus)

Takakansi; aina 4-värinen

1/1 sivu	176x250mm	500 €
½ sivu vaaka	176x125mm	300 €
1/3 sivu vaaka	176x83mm	200 €

= leikkaukseen (reunaan) asti

Takakannen sisäpuoli; aina 4-värinen

1/1 sivu	176x250mm	400 €
½ sivu	176x125mm	250 €
1/3 sivu	176x83mm	170 €

= leikkaukseen asti

Sisäsivut; aina mustavalkoinen (mv)

1/1 sivu	154x204mm	250 €
1/2 sivu	154x102mm	150 €
1/3 sivu	154x68mm	100 €

= marginaalit huomioitu, joten ilmoitus ei ulotu leikkaukseen asti

Emme tarjoa ilmoitusten suunnittelupalveluja.
Hintoihin ei lisätä alv:tä.

Ilmoitusmyynti:

Kirsi Sainio
Puhelin 02-2840 443
kirsai@utu.fi

Ilmoitusaineisto

Luovuta ilmoituksesi meille julkaisuvalmiina aineistona. Julkaisuvalmis ilmoitusaineisto on digitaalinen Adobe PDF-tiedosto. Ilmoitusvalmistuksessa suosituksena on Adoben CS3–CS4 grafiikkaohjelmistot, Illustrator ja InDesign. Väriarvot määritellään prosesiväreinä (cmyk). Värikuvat cmyk-väritilassa ja mustavalkoiset gray-väritilassa. Kuvat muodoissa jpeg, eps tai tiff. Kuvien resoluutio 300dpi.

Aineiston toimitus:

Sähköposti: kirsai@utu.fi
Postitse: CD-ROM-levy, UBS-massamuisti

Aineiston deadline seuraavaan numeroomme on 30.4.2012.

Ilmoitus-
hinnat

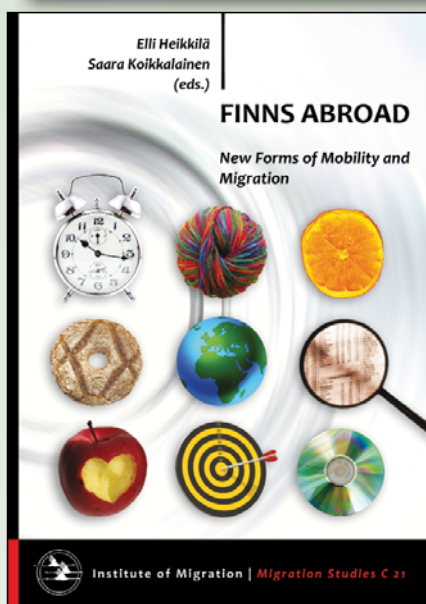
Irene Virtala

Genus och etnicitet i äldreomsorgen

Röster från sverigefinska pensionärer. Migrationsstudier B 5. Painsalama, Åbo 2012. 78 s. ISBN 978-952-5889-25-3 (nid.) ISBN 978-952-5889-26-0 (PDF) ISSN 0358-0083.

Den här boken har fokus på sverigefinska pensionärers erfarenheter och tankar kring åldrande samt kring behov och önskemål angående äldreomsorgen. Centrala teman tangerar språkfrågan, längtan till naturen, betydelsen av tillgången till ett socialt nätverk, behovet av att bearbeta krigstrauman, anhörigomsorgen länderna emellan, existentiella frågor och tankar kring återflyttning till fäderneslandet som senior.

Hinta 15 € + toimituskulut

Elli Heikkilä & Saara Koikkalainen (eds.)

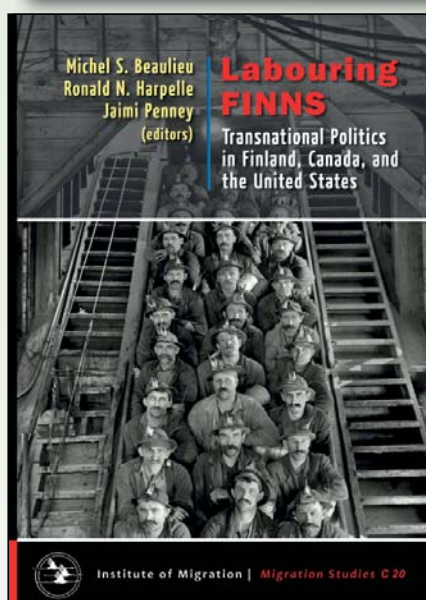
FINNS ABROAD

New Forms of Mobility and Migration

Migration Studies C 21. Painsalama, Turku 2011. 224 p. ISBN 978-952-5889-23-9. ISSN 0356-780X.

This edited book aims at broadening our understanding of Finnish emigration and the multitude of different types of transnational mobility that Finns engage in, which is a distinctive feature of our times. The days when entire villages in the peripheries had to contemplate international migration to a single destination as a survival strategy are long gone. Current migration from Finland is much more diverse, as people make individual choices with their own motivations for undertaking international mobility. We hope you enjoy your ride around the globe with us.

Hinta 20 € + toimituskulut

Michel S. Beaulieu, Ronald N. Harpelle & Jaimi Penney (eds.)

Labouring Finns

Transnational Politics in Finland, Canada, and the United States. Migration Studies C 20. Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala 2011. 196 p. ISBN 978-952-5889-21-5 (printed). ISBN 978-952-5889-22-2 (pdf). ISSN 0356-780X.

Finnish workers in Finland and North America contributed significantly to the development of socialism in the political arenas they found themselves in. In North America, the influence of Finns in the political process added an ethnic dimension to the ever-changing nature and character of socialism. Labouring Finns is a book about the role Finns played in these struggles at home and abroad.

Hinta 20 € + toimituskulut

Tilaukset/Orders:

<http://www.migrationinstitute.fi/netshop/>
email: satu.lopponen@utu.fi